

CSENDŐRSÉGI LAPOK

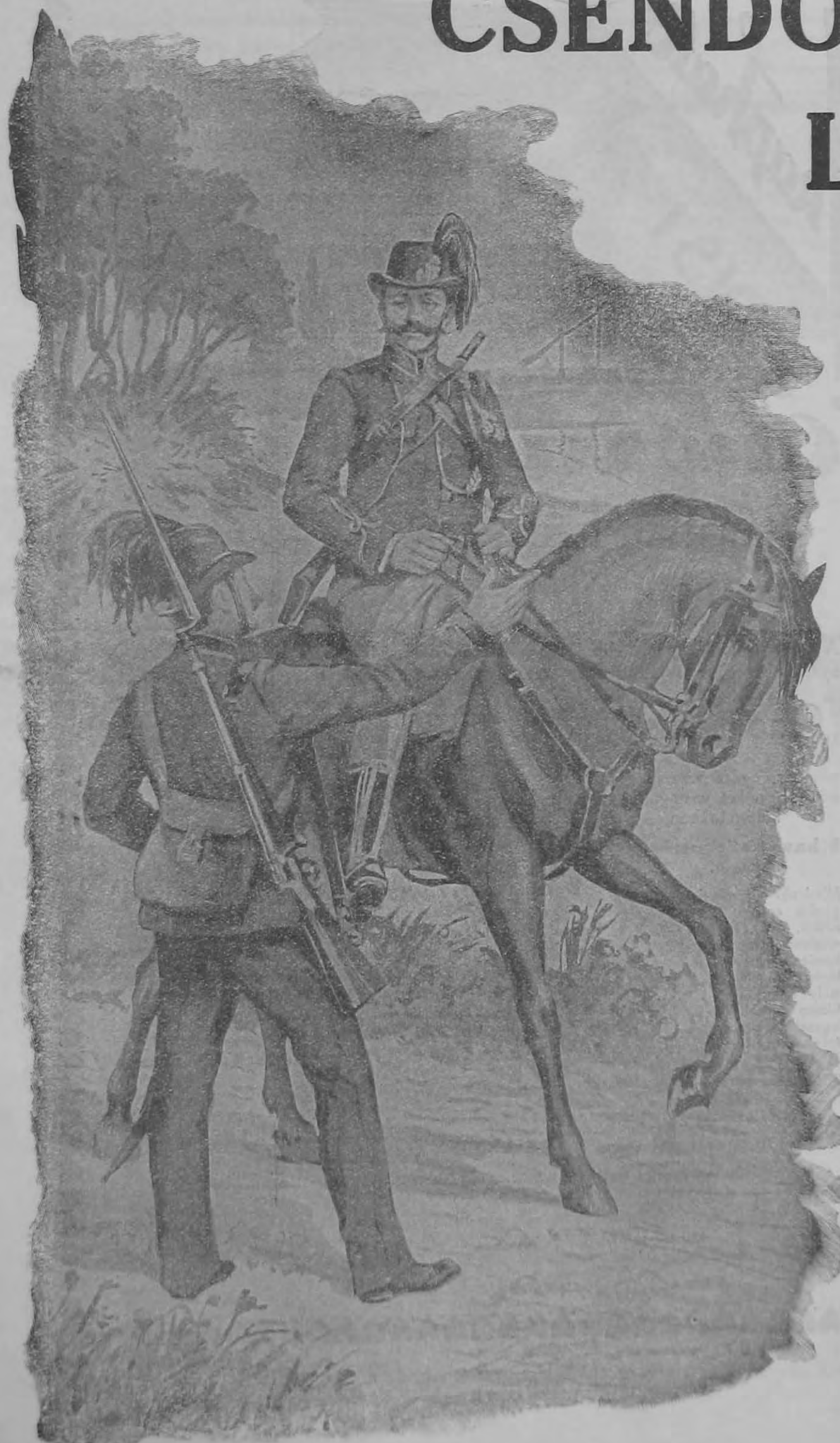
MEGJELENIK
HAVONTA KÉTSZER

SZERKESZTI
PINCZÉS ZOLTÁN
SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre --- --- 12 pengő
Félévre --- --- 6 pengő
Negyedévre --- --- 3 pengő

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, I. ORSZÁGHÁZ-UTCA 30

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Rendőr.

Ezzel a címmel indult meg e hó 15-én az állami rendőrség szaklapja dr. Markovics Miklós rendőrtanácsos szerkesztésében.

Új laptársunk a homlokára írta a programját is: Rendőr. Ehhez a programjához híven az állami rendőrség ügyét és a rendőri szakirodalom érdekeit fogja szolgálni, meg vagyunk győződve róla, hogy ugyanazzal a szeretettel, hűséggel és lelkesedéssel, amellyel mi a csendőrségét szolgáljuk. Határozott és tiszteletreméltó célkitűzéssel igyekszik testületének a legjobbat nyújtani, amit egy jó szaklap adhat s megteremténi benne azt az érzelmi és szellemi egységet, amely minden testületnek egyedüli biztos fundamentumát képezi.

Nem tartjuk magunkat illetékeseknek arra, hogy az állami rendőrség ügyeivel foglalkozzunk, de ha már ennél a témánál vagyunk, megvalljuk őszintén, hogy a rendőri szaksajtótól nem voltunk elragadtatva. Tudjuk, hogy a rendőrség sem. A szigorúan üzleti alapra helyezkedett „ügynevezett” rendőri szaksajtó orgánumait a rendőrség hivatalosan volt kénytelen megtagadni, azok a rendőri szaklapok pedig, amelyek nem tartoztak a megtagadottak közé, vagy csak az állami rendőrség tagjainak egy bizonyos kategóriáját képviselték, vagy pedig abba a hibába estek, hogy a rendőrség szakirodalmának kultiválásánál többet ambicionáltak s a lényegesen különböző igényekre való tekintet nélkül az összes közbiztonsági testületeket a maguk szakirodalmi kalapja alá igyekeztek vonni. Csak éppen magának az állami rendőrségnek, mint önmagában egységes testületnek hiányzott a maga komoly szaklapja, amelyet a rendőrség minden tagja a magáénak mondhat s amelynek nincs egyéb célja, mint hogy testületét és annak érdekeit nyíltan és önzetlenül szolgálja.

Ezt az ürt fogja betölteni a Rendőr. Éppen ezért, az azonos hivatás és célkitűzés s a közös munka jóleső érzetével nyújtjuk szíves, baráti jobunkat útjára induló laptársunk felé, az elsők közé állva azok sorában, akik megjelenése alkalmából szerencsekivánatokkal sietnek üdvözlésére. Meg vagyunk győződve róla, hogy testületében is ilyen szeretetteljes fogadtatásra fog találni és még inkább, hogy arra méltónak is fog bizonyulni.

Amennyire nincsen különbség a rend és a

csend között, annyira nincsen különbség a rendőrség és a csendőrség közbiztonsági szolgálatának célja és lényege között; amennyire feltételezi a rend a csendet és viszont, annyira feltétele a jó közbiztonságnak a jó rendőrség és csendőrség. Nincs még két olyan testület, melyek között egymás jogainak és kötelességeinek tiszteletben tartása mellett könnyebb lenne egyetértő, zavartalan baráti viszonyt létesíteni, mint a rendőrség és a csendőrség között. A közbiztonság szolgálatának mindenekfelett álló érdekei nem engedik meg más szempontok érvényesülését, mint amelyek a két testület zavartalan együttműködését vannak hivatva biztosítani. Örülni fogunk, ha ebben a törekvésünkben őszinte, megértő segítőtársra találunk a Rendőrben.

Egészen mindegy, hogy valaki a városban harcol-e a közbiztonság ellenségeivel, vagy pedig falun; hogy valakit a Józsefváros mellékutájában késenek-e halálra vagy pedig kőboregányok lönek agyon orozva, az érdemek elsőbbségén nem lehet vitatkozni. A működési területek speciális viszonyai által szükségessé tett szervezetbeli eltérés a hivatás lényegének azonosságán nem változtat, de nem befolyásolhatja a kölcsönös jóviszonyt sem, mert mindkét testületben meg van az a törekvés, hogy az eltérés okozta apróbb, inkább csak formai nehézségeket az egymás iránt legmesszebbmenő előzékenységgel már csirájukban kiküszöböljék. Egymás mellett, de mindig csak egymás mellett haladva, a magyar rendőrség méltó párja lesz a magyar csendőrségnek abban a hírnévben és elismerésben, amit ötven esztendő munkája szerzett meg számunkra.

A belügyminiszter úr a Csendőrségi Lapok rendelkezésére bocsátotta azt az összeget, amelyet a csendőrség eddig a közös szaklap fenntartására fordított. Ezzel nemesak a lapunk fennmaradása van anyagilag egyszersmindenkorra biztosítva, hanem úgy a csendőrség, mint a rendőrség szakirodalmából véglegesen ki lett küszöbölve minden olyan hátrányos lehetőség, amely minden közös tulajdonnak elmaradhatatlan velejárója. Hálás köszönettel tartozunk a belügyminiszter úrnak ezért az intézkedéséért, amely minket nemesak anyagiilag érint, hanem erkölcsi elismerést is jelent számunkra, de kötelességünknek tartjuk azt is kijelenteni, hogy az állami rendőrség hivatott vezetőinek megértő magatartása igen megkönnyítette számunkra ennek az eredménynek az elérését.

Reméljük, hogy még nagyon sokszor lesz alkalmunk bebizonyítani új laptársunknak, hogy testületünk érdekeinek szolgálatát mennyire össze tudjuk egyeztetni a mások érdekeinek respektálásával. Bizonyosak vagyunk benne, hogy részéről is ugyanezzel a készséggel fogunk találkozni. Akkor pedig ide a kezét: Isten Hozta!

A esendőrvirtus.

Irta: Dr. CZIMER KÁROLY főgimnáziumi igazgató.

(Befejező közlemény.)

Az Árpádok korában a *határ* és *tábor* őrzése azonos szolgálat volt és azok végezték, akik a határokra és vármegyékben a közbiztonságot őrizték: a székelyek, besenyők, kunok és más hozzájuk hasonló könnyű fegyverzettel bíró vitézek.

Amilyen könnyű lovas és nyilas a magyar, székely, besenyő és kun határőr, éppen olyan könnyű lovasságot alkotott a magyarság katonái *zöme*: a *derék sereg*, amely a megyék várkatonaságából, monostorok, apátságok, főpapok és főurak katonaságából, a király és királyné, országos főtisztek zászlóaljaiból alakult. A katonatartó csapatulajdonosok vitézei mind könnyű és nyilas harcosok, csak a zászlóaljok gazdái és tisztei sodronyinges, vértés és kovácsolt páncélos lovasok.

A hadrakelt és csatára vonuló magyar sereg előtt a székely, besenyő és kun határőrök, magyar lövők, lövérek és hozzájuk hasonló könnyű katonák elől és hátul járnak, cirkálnak és *száguldanak*. Éjjel a nyugvó és alvó tábor, a *füvelő* pályára kötött paripákat és vezetékek lovakat, mállhat szállító barmokat és szekereket körülvették, rejtekhelyekről éppen úgy őrizték, amint a határt az *országállások* népe őrizni szokta.

Ha a tábor tova vonul, a székelyek, besenyők, lövők, lövérek és más magyar lovas nyilasok, a fő-sereg körül *száguldanak*, — mint ma mondják: *elővédet* és *hátvédet* alkottak. Innen eredt az akkori tábori gyűjtőnevük: a *száguldók*.

Négy hét a Yangtse folyón.

Irta: E. P.

Az 1900. év elején a „Zenta“ osztrák-magyar cirkáló az egyik keletázsiai állomásán tartózkodott. Az év első hónapjaiban Hátsóindiát, a Filippi-szigeteket és később, a ceseresznyevirágzás idején, Japánt kellett volna felkeresnünk, de mert Kínában akkor már előjelei mutatkoztak a később kitört boxerláadásnak, parancsot kaptunk, hogy maradjunk a kínai partokon. Így aztán Hongkongtól lassan észak felé vonultunk és Swatou, Amoy és Futschou érintése után néhány héten keresztül Shanghai-ban tartózkodtunk.

A Yangtse vízállása ebben az esztendőben különösen kedvező volt s ezért parancsnokunk elhatározta, hogy áprilisban a Yangtsen felfelé fogunk hajózni addig, ameddig lehet.

A Yangtse az Amazon és a Missziszípi után a világ legnagyobb folyóvize. Tibet és Tatárország határán ered, keresztültöri Nyugatkína magas hegységeit s 5300 kilométernyi folyás után a Sárga-tengerbe ömlik. A folyó Kínának legtermékenyebb és legsűrűbben lakott vidékeit szeli át és ezért, de azért is, mert a víziutat kedvelő kínaiak sűrű csatornahálózzal vették körül, kereskedelmi szempontból óriási fontossággal bír.

A Kínában élénk kereskedelmet űző európaiak, elsősorban az angolok természetesen állandóan követelték, hogy a kínaiak a Yangtse kikötőit az idegen kereskedelem számára is megnyissák s a nyomás folytán a múlt században a kínaiaknak mind több és több kikötőt kellett az európaiak előtt megnyitniok. Az utolsó kikötőt, a folyam torkolatától körülbelül kétezer kilométernyire levő Tsun-King-et a Tsifu-egyezmény alapján 1876-ban nyitották meg az idegenek számára, azzal a kikötéssel, hogy az európaiaknak csak akkor szabad ott áruházakat létesíteniök, ha gőzhajóval tudnak odáig hajózni. Erre az angolok külön erre a célra egy különleges gőzhajót építettek s így 1890 óta a Yangtsenek

Ezek a száguldók vágatás közben a nyeregből előre, hátra és oldalt nyilaztak az ellenségre és belőlük alakult meg a XV. század elején a *huszár* lovas-ság, amely éppen úgy, mint a lövők és lövérek, hol üldöz, hol megszalad, maga után csalja az ellenséget és azután, ha az ellenséges főseregtől messze esalta, szembe fordul az üldözőkkel, körül rajozza, megfutamítja, menekülése közben nádasnak, moesárnak szorítja, a vízben tehetetlenül vergődőket körül veszi és „vigan nevetve“ a partról lenyilazza.

Ilyen előljáró, hátuljáró táborbiztosító könnyű lovas *száguldóknak* latin neve: *cursor*, amelyből a *huszár* népies név keletkezhetett.

Amilyen a határőrző és tábor előtt és mögött járó székely, besenyő és kun lövők, lövérek haremódja és taktikája, éppen olyan a *huszároké* is; erővel, ügyességgel, elszántsággal társult furfang, ravaszság és eselvetésre sikert kínáló időjárás, hely és alkalom kihasználása biztosítja számukra a győzelmet.

Tehát a határőrök és táborbiztosító száguldók *virtusa* a huszárokba ment át és a világhírű könnyű lovasságban tovább sokszorozódott.

Alább látni fogjuk, hogy a huszár erényekből fakadtak a *pandur erények*, amik azután *csendőrségünkben* tisztultabb és nemesebb formában nyertek kifejezést.

*

A török hódítás idejében (1526—1718), amikor az Alföldre és a Dunántúlra a törökök betelepültek, a megyékben a rabló kergető nemesi felkelések állandósultak.

A fajrokon török egy töről fakadt a magyarral, de vele ellentétben az izlám szolgálatába szegő-

minden számottevő kikötője nyitva áll az idegenek számára.

A Yangtse vízállása állandóan változik. Nyáron, amikor a távoli hegyeken olvadó hó vizét a tengerbe szállítja, gyakran tíz méterrel is magasabb, mint télen; ebben az időben még a nagyobb tengeri hajók is el tudnak jutni rajta egészen Ítsangig, amely körülbelül 1500 kilométernyire fekszik a torkolattól. Itsehangon túl azonban a folyó medre már olyan keskeny és a folyása helyenként olyan sebes, hogy itt már csak a bennszülöttek vitorlás csónakjai tudnak közlekedni. Amint azonban említettem, a tengeri hatalmaknak külön erre a célra épített gőzhajói és folyami ágyúsnaszádjai egészen Tsun-King-ig is eljuthatnak.

A rendszeres hajóközlekedés Haankauig terjed, vagyis eddig (körülbelül 700 kilométer a torkolattól) nem nagyon mélyen járó tengeri hajók minden időszakban nehézség nélkül eljuthatnak.

A Yangtse felső folyásában keresztültöri magát BelsőKína hatalmas hegységein, a beléje ömlő számtalan folyótól hamarosan hatalmas folyamra dagad és Hankaunál például eléri az öt kilométeres szélességet. Kiu-Kiang felett egy hegláncolaton töri magát keresztül s ezért itt számtalan szikla emelkedik ki a vízből, amelyek közül a legnagyobbikon („Kis árvá“-nak hívják) egy buddhista kolostor épületei fekszenek, amelyekhez kizárólag csak lépcsőkön lehet feljutni. Itt veszi fel a Yangtse az utolsó mellékfolyóját, a Po-Yang tó kifolyását. Körülbelül Nan-King-ig 4—6 kilométeres szélességben hömpölyög, többnyire sík vidéken. Nyáron, mikor a folyó vízállása magas, a képe is természetesen sokkal nagyobbserű; a folyam ágya teljesen telve van vízzel, sőt sok helyen még nagykiterjedésű partvidéket is elönt.

Miután a Yangtseről készített térképek a folyócsatorna folytonos változása miatt használhatatlannak, minden hajó kénytelen magának kalauzt fogadni. Ez az igen jó jövedelemmel járó foglalkozást többnyire öreg angol és norvég hajóskapitányok űzik.

dött, azonban haremódja és katonai virtusa egyezik a magyaréval: a könnyű lovas és nyilas *spáhi* (magyarosan: íszpája) nem más, mint török huszár.

Vallás dolgában fanatikus, kaland után való kedve, rabló vágya, a soknejűségéből eredő érzéki sége, a hite által ígért túlvilági érzéki gyönyör, amit már a földön elérni igyekeznek: a szép magyar nők és lányok elrablására ösztökéli, másfelől kevés számú nép lévén, fajának erőszakos szaporítására és az erős keresztény fiúk elrablására sarkalja, kikből török katonákat nevel.

A rablásban édestestvérje a ragadozó ösztönű és vérszomjas délszláv albán, rác, cincár (kuczoláh), skipetár, bosnyák martalóc és haramia, fajuknál fogva a legvérengzőbb balkáni bestiák, kikhez képest az afrikai berber és kabil rabló nagylelkű gavallér.

A spáhik és vadlelkű szláv martalócok fegyverszünet és béke idejében is gyujtogatnak és rabolnak, búcsút, lakodalmat, vásárt, más sokadalmat felverték, asszonyt, lányt, fiút rabkötélre fűztek. A szegény közkatonát, az ingyen, hazafiságból szolgáló rongyos hajdúvitét lebunkózták, csak azt tartották életben a foglyok közül, akin aranyhimes ruhát, tigrisbőr kacagányt, drágakőbe foglalt tollas forgót láttak és utánuk sarcot — váltságdíjat — reméltek.

A megyék a karhatalmat a török rablók ellen, ősi módon, *huszárokból* és *insurgens nemesekből* állították ki és szükség esetén az egész megye nemesége felkelt.

Békében is állandó a portyázás a martalócok ellen. *Reguláris* — zsoldért felfogadott — és *volontér* — önkéntes, zsákmányért csatlakozó — huszá-

rok, lovas hajdúk és soros nemesek éjjel-nappal a lesőhelyeken lappanganak. Éjten-éjjel, déli verő forróságban, zákányos, fürgeteges vad kegyetlen télben, zúgó szelek viharában, morotvás nádasokban, kopolyák füzeseiben és hegyszakadékok szurdékjaiban étlen-szomjan örködnek; kiküldött szárguldlókkal — lesre hívókkal — a zsákmány rakott íszpájákat és haramiákat lesre csalják, felkoncolják, az ebül gyűlt szerdéket tőlük elszedik, rabistrángra hányt véreiket megszabadítják.

Akkor ezek az edzett testű és keménykötésű magyar vitézek voltak a pandurok és esendőrök a legembertelenebb ragadozó hadak ellen.

A tizenötéves török háború alatt a szlavoniai, boszniai és horvátországi bégek a körösebb délszláv martalóc bandákkal a Dráván átlopózva, a Rába völgyében Győrig égettek, dúltak, még a szultán hűbéres katonáinak, a spáhiknak szárójait — magorjait — is kirabolták és felégették.

Igazi hadjáratot kellett indítani az országfosztogatók ellen.

A dunántúli megyék összes felkelő nemesei, a végházak huszárjai és lovas hajdúi gyorsan gyülekeztek. Jellemző, hogy még a kárvallott török spáhik is — tollas huszár süvegben — a hitsorsos rablók ellen a magyar felkelőkhöz csatlakoztak.

A szigetvári mészárlásból (1566.) hetedmagával menekült. *Nagykemléki Alapi Gáspárt* — Zrinyi Miklós unokaöccsét, vékony, vézna természetű urat, de korának legjobb lovasát és vivóját — a dunántúli *insurgens nemesek* hadnagyául választották meg és vezetése alatt Győr alól, Pápán, Kanizsán és Kőrösön át a Száva vizéig úzték-vágták a török, tatár és szláv rablókat. A vasderekű Alapi

A Zenta is egy ilyen angol kalauzt fogadott fel és március utolsó napjaiban elhagyta Sanghait.

Az első állomásunk Kiang-Yin volt. Itt a kínaiak néhány erődítményt építettek, hogy a folyamon való hajózást ellenőrizni és szükség esetén megakadályozni tudják. Azt hiszem azonban, hogy vajmi kevés hasznuk volt ezekből az erődítményekből, mert eddig még nem volt rá eset, hogy a kínaiak az európaiakat meg tudták volna akadályozni abban, hogy oda hajózzanak, ahova akarnak.

A mi látogatásunkat Sanghaitól már jelezték az itteni hatóságoknak. Az erődítmény-paranesnok, azaz jobban mondva az ittlevő európai kiképzőtisztek, meghívtak, hogy egyes erődítményeket tekintsünk meg.

Közismert tinikus jelenség, hogy a világ mindenféle tengerésze, ha nem is mindig kiváló, de mindenesetre lelkes lovas s így mi is igen megörültünk, mikor délután a kikötőben részünkre lovassági lovakat bocsátottak rendelkezésünkre. A kicsi, igénytelen lovak nagyon jámborúl néztek ki, de csakhamar rájöttünk, hogy nagyon is ravaszak és alattomosak s ezt közülünk néhányan saját bőrükön is tapasztalták. Én is kiválasztottam magamnak egy szép kis lovacskát, amint azonban nyugodtan közeledtem feléje, hogy reáüljek, tüneményes gyorsasággal hátra arcot csinált s a felső combomat alaposan megrugta, szerencsére minden komolyabb következmény nélkül. Természetes, hogy ezek után erről a goromba állatról nem akartam többet tudni és kikerestem magamnak egy másikat, amelyik hűlkésesebben nézett ki. Ezzel aztán meglehetősen kijöttem, csupán egyszor szaladt meg velem.

Ezeknek a kínai lovaknak — tulajdonképpen duplaponnyk — megvan az a rossz szokásuk is, hogy ügetésnél a lábukat inkább húzzák, mint emelik úgy, hogy az ember sohasem biztos abban, hogy melyik pillanatban bukik fel velük.

Az erődben és a gyakorlótérén meglepett minket az a pontosság, amellyel a csapatok minden egyes gyakorlatot véghezvittek. A mi eddigi tapasztalataink alapján

nem voltunk nagyon elragadtatva a kínai katonaságtól. Csak példaképpen említtem meg, hogy Amoyban a kínaiak a mi 21 ágyúlovésből álló üdvözlőnknek csak 19-el viszonyozták, ezt is hosszú és rendszertelen időközökben. Mi természetesen a fennálló előírások szerint tiltakoztunk ez ellen és követeltük, hogy másnap reggel a 21 ágyúlovést adják le újra, mire a kínai paranesnok kérve kért minket, hogy a kivánságunktól álljunk el, mert már a 19-ik lövésig is nem kevesebb, mint három halottjuk volt.

A kínai csapatok felszerelése és kiképzése egyáltalában nem volt egységes; minden alkirály külön hadsereget tartott magának tetszése szerint. Egynémelyik alkirály európai kiképzőtiszteket alkalmazott, többnyire angolokat és németeket; ezek a külömben kiváló kínai katonanyaggal nagyszerű eredményeket értek el. Jó vezetés mellett a kínai — éppen úgy, mint a japán — aki a saiat életét egyáltalában semmire sem becsüli, igen szép katonai teljesítményekre képes.

Igy pl. az angol-kínai Wei-Hai-Wei ezred a boxer-lázadás idején a mi egyik legjobb csapatunk volt. A Nieh tábornok tüzérége is Tientsinben kiváló volt és az akkori viszonyokhoz mérten valósággal kellemetlen pontossággal lőtt. Amikor Julius első napjaiban a Tientsinbe érkezett orosz csapatok az idegenek által lakott városrésztől északra többet ütöttek, egy nagyszerűen elrejtett kínai üteg éjjel-nappal löni kezdte őket, állását azonban sehogysem nem lehetett felfedezni. Minden reggel orosz ütegek vonultak fel a tábor körüli magaslatokra s ilvenkor heves tüzernárbaj indult meg az orosz és a kínai tüzéréség között, amit mi a nem messze fekvő német klub tetején levő kerteskől többször végignéztünk. Az oroszok sehogysem tudták a kínai ütegeknek a nyomára jönni, míg ők még akkor is felitalálatokat kaptak, ha állásukat több ízben változtatták. Az oroszok részére az egyetlen tájékoztató adatot a kínai sraonellek gyújtókucakja szolgáltatta, ami természetesen nagyon problematikus volt s így az oroszok csak arra szorítkoztak, hogy azt a kör-

Gáspár nyole napon keresztül csak akkor szállott le a nyeregből, ha fáradt paripájáról pihent vezetőklóra ült át.

A boszniai bégek és tatár murzák bújkálva, se reg és zsákmány nélkül szöktek haza s a török hadiszék bírái a fényes ábrázatú szultán ítélete előtt „istrángra hányták őket.”

A rablókergető alispánok, szolgabírák, hadnagyok, vajdák, százas és ezeres kapitányok az előkelő török rabokat, a temérdek szerdéket kótyavetyére boesátották s az árverésen begyűlt pénzből előbb a károsult templomoknak és iskolamestereknek adták ki a segílyt és azután kárpótolták a kárvallottakat.

A törökök kiűzését befejező karlócai (1699.) és pozsárováci (1718.) békekötések után a visszafoglalt magyar területeken a vármegyéket nem állították vissza, hanem császári kamarai uradalmakat szerveztek belőlük és azok hasznát a dinasztia húzta.

Az eszéki, verőcei és diakóvári tiszttartóságok területén a Száván fényes nappal átjáró török és szláv martalócok elképzeltetlen zsványvilágot támasztottak. A német és cseh lovas katonák, akiknek a számtartóságok határában a közbiztonság fentartása volt kötelességük, nem boldogultak, mivel a német, cseh és morva gazdatisztek összejártak a rablókkal s a lopott holmit és lábasjóságot, mit a harámbandáktól kaptak, a bécsi kereskedők ágenseinek kezén tovább adták.

Ezekben a császári uradalmakban egy-két magyar nemes jószágigazgató is volt alkalmazva, ezek azután keresztül vitték, hogy a bécsi császári ka-

mara a dunántúli várórségekből huszárokat küldött oda *pandurokat* (először szerepelnek e néven ilyen minőségben), akik magyar szokás szerint *akasztó birákat* is vittek magukkal és magyar virtus szerint két hét alatt olyan közbiztonságot teremtetek a Dráva—Száva között, hogy „az aranyat az országúton ott lehetett hagyni őrizetlenül.”

Amde mi történt?

A busás zsákmánytól elesett német és cseh orgazda számtartók, akik a koncból a bécsi kamarai tisztteknek is juttattak, kimódolták, hogy a rablók kipusztítása után a huszárokat állomáshelyükre, Pécsre és Kanizsára visszarendelték és a zsványgarázdálkodás a császári tiszttek oltalma alatt még rettenetesebb mértéket öltött.

A temesi bánság császári kamarai tiszttartóságaiban a temérdek rác, bolgár és oláh rablót még az erélyes francia *Mercy Klaudius* tábornok, helytartó sem tudta kiirtani, a rabló szerviánokkal, görög, örmény és cincár orgazdákkal a német és cseh *policiájok* előljárói egy kézre dolgoztak, segítségükkel a Dunán fényes nappal jártak a csempészhajók és nyíltan szállították a sőt, dohányt, cukrot, kávét a Balkánra. A folyók mellett fagulibákban, nádasok, rétek közt lábas nádgórékban tanyázó rác határőrök tolvaj népsége és tisztjeik, a vajdák és goszpodárok orgazdái a csempészeknek, amit Bécsben igen jól tudtak. A temesi bánság igazi eldorádója volt a délvidéki haramia világnak, amelynek gyökerei a kamarai tiszttek irodájába voltak beágyazva.

Azonban véget ért ez a zsványgazdálkodás Mária Terézia korában.

A török birodalomba bekebelezett vármegyékből kipusztult a nemesség, úgy hogy a visszafoglalt

nyéket, ahol a kínai üteget gyanították, végigpásztázták, ez azonban természetesen teljesen eredménytelen maradt. Két, a kínai üteg irányába intézett gyalogsági támadást a kínaiak visszaverték és csak később, július 13-án a City (kínai negyed) megrohamozása alkalmával sikerült egészen véletlenül a 10½ cm-es üteg nyomára akadni. Egy orosz százados, aki századával egy bokros területen haladt keresztül, véletlenül beleütközött a kínai ütegbe, amely éppen készülődött arra, hogy tovább álljon. A százados, azt gondolva, hogy az egész százada mögötte van, rohamot vezényelt. A kínai üteg legénysége gyorsan kerekelt oldott, az ágyukat ott-hagyta, az orosz százados pedig később rémülten vette észre, hogy az egész századából mindössze 10—15 ember volt mögötte.

Még az idegen negyedbe beépített hajóágyuk is sokat szenvedtek a kínaiak pontos tűzérési tüzétől, amelynek közvetett tüzét egy, az ügvnevezett fekete erődben levő pagodából irányították. Végre aztán amikor az angolok egyik híres, szállítható 12 cm-es hajóágyújukat partra szállították és két lyditgránáttal a pagodát eltörölték a föld színéről, akkor aztán a kínaiak nyugton hagytak minket.

Na, de most ezután a kitérés után térjünk csak vissza a Yangtsere.

Kiang-Yin-ben csak másnap reggelig tartózkodtunk. Elég is volt egy fél nap ahhoz, amit ott látni lehetett s ami kizáróan csak katonai szempontból volt érdekes. Mennyire nem sejtettük akkor, hogy 8 hét múlva a reguláris kínai katonaság ellenségként fog velünk szemben állani.

A legközelebbi állomásunk Chin-Kiang volt. Ez az a pont, ahol a legnagyobb kínai csatorna a Yün-Ho, amely Tientsint és Pekinget a termékeny déli tartományokkal összeköti, a Yangtse-t keresztülszeli. A városnak kb. 200.000 lakosa van; 1842-ben az angolok, 1853-ban pedig a Taiping felkelők teljesen elpusztították, de a kínaiak — igen kedvező fekvése folytán — mind a két-

szer újra felépítették. A várost számos erődítmény védi, amelyeknek egy része a város körül fekvő emelkedéseken, másik része pedig a folyóból kiemelkedő ú. n. ezüstszigeten fekszik.

Mint általában minden kínai városban, úgy itt is a város magva nem áll egyébből, mint egy esomó rendetlenül és tervszerületlenül össze-vissza épített s fallal körülvett szűk utcából. Csatornázásról természetesen szó sincsen s így minden elképzeltető piszok az ajtók előtt halmozódik fel. Időnkint aztán az erre a célra felfogadott kulik úgy, ahogv összeszedik a piszokot az utcákról és kiviszik a földekre.

Az európaiak lakásai az európai negyedekben általánosságban szép, kerttel körülvett, villaszerű épületek. Az egyik dombon fekszik, az egész környéket dominálva, az angol konzulátus épülete, amelyet a kínaiak leromboltak, de azután 1889-ben a kínai kormánynak újra fel kellett építtetnie.

Egy Csin-Kiangi emlékemet akarom még itt elmondani. Az ottani angol konzul felesége paranesnokunknak egy gyönyörű angorakandurt adott ajándékba, amely azonban a hajósélethez sehogysem akart hozzá szokni és egész éjjeleken keresztül borzalmas nyivákolást vitt véghez. Szerencsétlenségére éppen a paranesnokunk kabinja felett levő fedélzetrészt kereste ki nyávogási gyakorlatai számára, úgy hogy paranesnokunk többször nem tudott tőle aludni. Ez így tartott több éjszakán keresztül, míg végre aztán egy éjjel a paranesnokunk felbőszülve a fedélzetre rohant s a következő pillanatban a kandur lerepült a Yangtse hullámaiba. A vén tengeri medvék aggodalmaskodva esóválták a fejüket, mert a tengerész babona szerint azt, aki egy macskát megöl, szerencsétlenség éri. Mikor aztán a paranesnokunkat (Thomann von Montalmar fregattkapitány) a követségek ostrománál Pekingben egy gránát megölte, több más rossz jel mellett ezt a macskahistóriát is úgy emlegették, mint halálának egyik okozóját.

(Folytatjuk.)

Június 24-én tartotta a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia a szokásos fényes évváró ünnepségét: Kormányzó úr őfőméltósága megérkezik az ünnepségre.

vármegyékben a törökök kiűzése idejében egyetlen egy nemes se élt. Mivel pedig csakis nemes lehetett megyei tisztviselő, ez okból a törököktől visszafoglalt vármegyékbe, a közigazgatás berendezése alkalmával a felvidékről telepítettek nemeseket.

Csongrád-, Csanád-, Arad-, Szörény-, Krassó-, Temes- és Torontál-megyék visszaállításakor a máshonnan telepített nemes urak közül választott alispánok és szolgabírák a pandurszolgálatra felfogadott huszárokkal vaskézzel pusztították ki a délvidéki zsványfészkeket.

A törökök kiűzése után feleslegessé vált huszárokat, gyalogos és lovas hajdú vitézeket a bécsi hadi kormányzék a szolgálatból elbocsátotta, viszont a magyar királyi kancellária és helytartónács 1723-ban az állandó megyeházák építését és közrendészt szervezését elrendelvén: a békelétszámra apasztott császári ezredekben „feleslegessé vált“ (?) huszárok és hajduk közül fogadták fel a hatóságok a megyei pandurokat, akik a huszárok egyenruhájában teljesítették a csendőrszolgálatot.

Ezzel a huszárok és hajdúk szolgálati viszonyba kerültek a vármegyékkel és városokkal: belőlük alakult a vármegyéknek első típusú megyei pandurok vagy a nyelvújításkori képzésű szó szerint: a csendlegények intézménye.

Ez volt az oka, hogy a megyei pandurok 1877-ig jobbára a Mária Terézia korabeli magyar huszárok egyenruháját: vörös nadrág, zöld dolmány, fölfelé szélesedő rezes huszárcsákót és tarsolyos kardot viseltek, de a francia háború után (1815.) a feszes magyar nadrágot a lappangáshoz és bújáláshoz alkalmasabb és két oldalán kigom-

bolható, végig gombos bőrös pandur pantalló váltotta föl.

A városi hatóságok pedig a fekete süveges gyalogos hajdú vitézeket fogadták fel rendőri szolgálatra. Ez volt az oka, hogy a városokban sokáig hajdúknak hívták a rendőröket.

Ezek a marcona kuruc vitézekből ujoncozott pandurok és hajdúk a vármegyékben és városokban ősi magyar eréllyel teremtettek rendet.

A szolgabíró, pandur és deres adta a vármegyének a félelmes tekintélyt. Mikor a parasztot a császárral fenyegették, a fülét sem mozdította, de ha a jegyző és bíró megintették, hogy a vármegyére adják, megrémült, mondván: „a vármegye nagy úr, nála áll a deres“, amelyhez a pandur állította elő a garázdát.

A régi városháza épületekben a börtönök a pincében voltak elhelyezve, emiatt Mária Terézia arra szorította a városokat, hogy világos és egészséges földszinti börtönökkel ellátott új városházákat építsenek, amire viszont a hatóságok az új városházákat oly módon hasznosították, hogy a városi korcsmákat, boltokat és „tántz szalákat“ bennük helyezték el és ettől kezdve a fiatalság a városháza tánctermeiben tartotta a bálakat.

Nemzetiségi városokban a magisztrátus báltermében oláh csimpolyára zsokolt, rác tamburára és guzlár dudájára kólózott a legénység, közbül cigány hegedűjére járta a magyar a toborzó táncot. Az ilyen nemzetiségi bál rendszeren verekedéssel végződött és az összegabalyodott legénységet a fekete süveges hajdúk verték szét somfa botjaikkal.

Mária Teréziától 1876-ig, a m. kir. esendőrség felállításáig, a megyei pandurok a régi magyar hárőrök és huszárok élet- és vagyonvédő fortélyával védtek a rendet, irtották a lókötóket, birka-hajtókat, a nem igaz jószágon tuladó orgazdákat a törvényre szolgáltatatták, az országutak és csárdák rémeitől a vásárjáró kofákat és háti kalmárokat oltalmazták.

Erdélyben az oláh haramiákat, *Pintye Gligort* és cimboráit, a Dunántúlon *Sobri Jóskát*, *Milfajt*, *Lakatost* és más híres bakonyi betyárokat, *Angyal Bandi*, *Patkó Pista*, *Bogár Imre* s a gyors lovon vágatva portyázó és fosztogató többi alföldi lovas haramiát a pandurok kerítették hurokra. A felvidéki híres tót szegénylegény, *Jánosik* hiába bújkált előlük és a nagyerejű oláh *Babáj Gyurka* aradmegyei kegyetlen zsvány a puszkájuktól vérzett el.

A járási kapitányok, pusztabírák és *csendbiztosok* az ősi rablókergető és leshelyre csaló szárguldók hadnagyainak és vajdáinak ravaszságával voltak megkenve; ismerték a lókötó csikósok, vásárosokat kiszorító szegénylegények csapását, a betyárfészkek bűvő lukait, hova a pandurok elől rejtőztek.

A csendbiztosok között sok ügyes és derék ember volt, akik nagy érdemeket szereztek s az ország jó hírnevét külföldön is veszélyeztető gonosztevőket sikerrel irtották.

Ezeknek példányképe sokáig a szabolcsi *Recski Bandi* híres csendbiztos maradt, aki még 80 éves korában is — dacára, hogy erős szédülésben szenvedett — magát a nyeregbe szíjaztatva üzte a futó-betyárokat és mindig biztos kézzel és soha sem hibázó szemmel lőtte ki alóluk a lovat.

Akárhány délceg és gavallér csendbiztos a siker fejében — ha másképen nem lehetett — vagy a jutalom reményében, ha a vármegye nagy díjat tűzött a notorius gonosztevő fejére, nem riadt vissza attól sem, hogy a zsvány szeretőjét elcsábította és a hűtlen csárdavirágnál lépre csalta és hóhérkötélre adta a nála gyanútlanul meghúzódó üldözöttet.

Egyik-másik ilyen ravasz csendbiztos nevét a nóta is megörökítette:

Ez az utca végig sáros,
Szarka Matyi benne komiszáros,
Rezescsákány a kezében,
Martus Mári az ölében.

E népdalban a vonatkozás *Pityke Bandi* kún-sági híres lókötó és útonálló haramiára történik, akit szeretője árult el és szolgáltatatta a csongrádi csendbiztos kezére és akit jászkún-kerületi statáriális bíróság felkötöttet.

Az 1848—49. évi *önvédelmi harcunk* elfojtása után a *Bach* osztrák miniszter elnyomó kormányzása idejében a katonailag szervezett *osztrák csendőrséget* hozta be a vármegyékbe. Örsökbe és szárnyakba voltak széttelepítve a csúcsos sisakos osztrák zsandárok — amint a parasztok hitták — de a bújdosó szegénylegényekkel — nagyrészüik üldözött és bujkáló honvéd volt — és a Duna-Tisza közötti zsványokkal homokbuckák megkötésére ültetett fekete nyárfa erdőkben és kecskerágó rekevényekben rejtezkedő futó-betyárokkal nem bírtak.

A híres *Rózsa Sándorral* — aki szegedi születésű volt és számos bandájával a szabadságharcban

a lázadó rácok réme volt, a német zsandárok több mint husz éven keresztül nem boldogultak, jóllehet temérdek vasas német katonával erősítették meg az örsöket s a kőrösi, kecskeméti, bugaci, félegyházi és szabadkai futóhomok erdeit egész nyarat-szaka csatárláncban járták keresztül-kasul a jól lövő tiroli ésászárvasz katonák — hiába.

A földműves nép gyűlölte az osztrák zsandárokat és városi policájokat; másfelől a tanyai és pusztai népet az osztrák csendőrség nem tudta megvédeni a zsványok ellen és rettegett a betyárok bosszújától, azért kénytelenségből és félelemből rejtegette a puszták rémeit, akikben még — a maga eszével — üldözött nemzeti hősokeket és mártirokat is látott.

Végre is a vezér, *Rózsa Sándor*, kivénült, kemény volt már neki a vásárhelyi rét szellős kanász gunyhójának nád és sás fekvése, ahol télen a réti farkascorda támadása ellen tűzesóvák forgatásával kellett védekeznie. A vén rabló törődött teste vágyott a puhadunnás ágy és tollas derékalj után.

A ravasz és furfangos *Somogyi Jóska* szegedi kapitány jól ismerte „Sándor bácsi“ abbeli gyöngéjét, hogy husz év óta remélte a harmadik amnesztiát¹ és az amnesztia kecsgetésével — hogy az alföldi zsványvilág kiirtására küldött *Ráday Gedeon* szegedi királybiztos ki fogja neki adni a Bécsből érkezett királyi kegyelem írást — becsalta a szegedi várba. Amint a kapun belépett a híres rablóvezér, „egyszerre tíz poják katona szuronya meredt a szívének“. „Egyszer hittem a komiszárosnak — akkor is megesalt —“ mordult el a rettegett ősz haramia, akiben — meg kell hagyni — sok regényes és érdekes magyar betyárvirtus csillogott és újabb nem közönséges, sőt utánozhatatlan leleménységgel játszotta ki az üldöző katonai zászlóaljokat és olykor egész ezredeket, utolérhetetlen ravasz betyártempói végtelenül furfangos eszéből fakadtak.

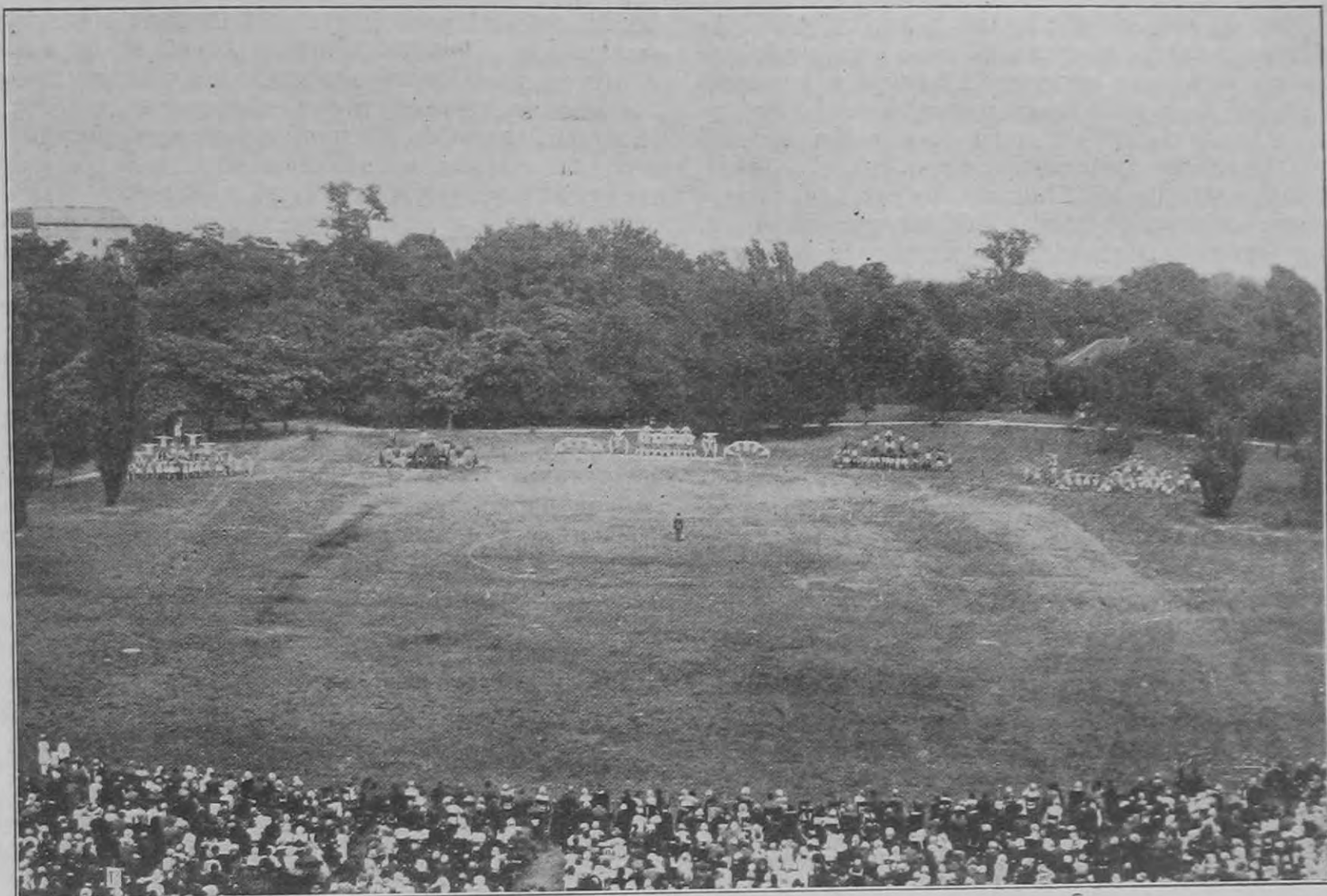
Szamosújvári börtönben végezte életét; koponyáját a budapesti egyetemre, az anatómiai intézetbe vitték, ahol a tréfás öreg *Lenhossék Mihály* professzor élcelődve mutogatta a medikusoknak: „Ez itt az én öregapám koponyája, *Rózsa Sándoré*, több esze volt ennek, mint egy egész oláh kaszinónak, csak a metszőfoga csorba a pipaesutorától“.

A megyei pandurok láncra fűzve vezették az összefogdosott zsványokat és orgazdákat a szegedi várba, amely színig megtelt a puszták réműletes fiainak százaival.

Ezzel be is állt az alföldi betyárvilág alkonya, amelyben a képzelet bizonyos legendás és regényes színezéssel vont a sugár és természetes zsványokat, különösen azokat, akikben néha-néha az emberies érzés felesillant és bizonyos betyáros gálántériát és nagylelkűséget tanúsítottak a gyöngékkal és szegényekkel szemben, akiket ezért azután a nép nótainak hőségé emelt.

Igen gyakran a tőlük eltanult furfanggal és fogásokkal ejtették meg őket a régi huszárokból rekrutált pandurok vagy pedig azon régi testi és szellemi erőtényezőikkel, amelyek hajdan nemes munkájukban a határok és megyék őreit, a gonosztevők üldözésére kirendelt felkelő nemeseket és

¹ Az elsőt 1848-ban, a másodikat 1853-ban, a király házassága idején kapta.

Képek a Ludovika Akadémia évzáró ünnepségéről: A szabadgyakorlatok után az akadémikusok gyönyörű gulákat alakítottak.

örökösüket: a huszárokat és pandurokat dicséretes sikerhez juttatták.

*

Íme a fentebb előadottakból látható, hogy az 1723. évi magy. kir. helytartótanácsi rendeletek értelmében szervezett *megyei pandurság* 1876-ig a kiszolgált huszárokból került ki, különösen az egyik *kapullációt* (kapituláció: 3—6 év) kitöltött káplárok és *strázsamesterek* részesültek előnyben a fel fogadásnál.

1872-ben a megyei és városi közigazgatástól a bíraskodást elválasztották és külön járásbíróságokra és kir. törvényszékekre bízta. *Grünwald Béla* belügyminiszter ösztönzésére pedig *Tisza Kálmán* kormányelnök a közrendészetnek adott külön szervezetet s a megyei esendbiztosok és pandurok helyébe a vármegyékben a magy. kir. *csendőrséget* léptette és ezzel a *csendőr* és *rendőr* elnevezés használatba került.

Szende Béla honvédelmi miniszter 1876-ban az *erdélyi csendőrkerületet* szervezte. Az 1881. évi III. t.-c. a m. kir. esendőrségnek katonai szervezet mellett való felállítását elrendelte. *Klemm Jusztin* esongrádmegyei — kistelekjárási — esendbiztos főhadnagyi rangban lépett át a csendőrséghez és a szervezésben érdemeket szerzett. Azután sorban következett a többi csendőrkerület felállítása. Sok ügyes és tehetséges esendbiztos részint a csendőrtisztikarba lépett át, részint a városi és állami rendőrségbe került. A csendőrlegénységet a szervezőkor a fegyelmezettebb, használhatóbb és fiatalabb

megyei pandurokból és kiszolgált huszár altisztekből újoncozták.

A csendőrben a huszár- és pandurfurfanghoz katonai fegyelem és engedelmesség járul, a bűnyomozásban ügyessége és emberismerete segíti, lelkébe lát mindenik embernek, a börtönviselteket és rovottmultúakat éjjel is figyelni, bekopogtat az ablakán, hogy otthon vannak-e, nem járnak-e az éj leple alatt ismét tilosban? A kakastollas magyar és székely csendőr hamarosan népszerűvé vált és réme lett az erdélyi mőc marhatolvajnak, mokány lókötó bandáknak, alattomos oláheigány tolvajoknak.

Tisztelettel tekint a magyar nép a csendőrré. Tudja felőle, hogy a katonai őrségek jogával van felruházva a csendőr és hogy a csendőr szavára mindenkinek engedelmeskednie kell.

Jól tudja azt is a csendőrrel, hogy még a potya bort sem fogadja el és „nem potomos belű, mint a pandur és perzekutor“. Még kevésbé mer malacot, birkát és borjút hajtani az udvarára, mint a régi világban, mikor az adoma szerint a esendbiztos a parasztot azzal fogadta, mikor az borjút vitt a tornáca elé: „Hát oszt' én szoptassam — hiszen a borjúnak — anyja is van!“.

Szereti is a nép a csendőrt — a maga módja szerint. Szeret vele jóba lenni, mert tudja, hogy az élet- és vagyonbiztonságát neki köszönheti. Ha szolgálat közben betér hozzá, vendégéül tekinti, de lekenyerezni vagy megvesztegetni meg sem próbálja, mert tudja, hogy a törvény tiltja és becsukják érte.

Nem az erejétől fél, hanem a tekintélyétől. Az erejéről azt tartja, hogy annál csak a falu hősenek ereje nagyobb, aki egymaga kihányja a koresmából a többi legényt — csupa virtusból, ami a legénybecsülethez tartozik és nem verekedési kedvből vagy tülekedési hajlamból, hanem lovagias érzésből, hogy egyedül neki húzza a cigány és ő táncoltathassa egymaga a csárdásné kökényszemű lányát. Ilyen legényről önérzetesen, büszkén és boldogan éneklí a koresmai virágszál:

Nagy az én rózsám ereje,
Kilenc zsandár nem bír vele,
De ha az én hangom hallja:
Sírva borul az asztalra!

Ezt azonban csak költőies nagyítás és csupán a népköltészet poétikus túlzása állítja, a valóság döntően ellenmond neki és a falu hősével szemben mégis csak a csendőr javára billenti az erő mértékét.

Az elbeszélte módon ment át ez ősi magyar, székely, besenyő határőr, nyilas, lövő és lövér, rablókergető soros insurgens nemes, könnyű lovas száguldó huszár ébersége, elszántsága, ügyessége, ravaszsága és fortélyossága a *pandurokba*, ezekből a *csendőrökbe*, akik katonai fegyelemmel, tisztultabb, nemesebb erkölcsi felfogással és emberiesebb lelki erővel öröködnék a világ árvájának a mindenkítől — még saját megtáborodott fajvérei által is — üldözött testvértelen magyarság élete és vagyona felett.

A biztosítási csalásról.

Irta: GERGELY ENDRE ny. á. százados.

Van a csalásnak egy minősített esete, — általában *biztosítási csalásnak* szoktuk nevezni — amely megérdemli, hogy közelebbről megvizsgáljuk, mert rá vonatkozólag elég sokszor téves felfogással találkozunk.

Először is megállapítandó az, hogy az ugynevezett biztosítási csalás nem valami, különös esete a csalásnak, — mint pl. a hitelezési csalás (BTK. 384.) — a BTK. 382. §-a szerint egyszerűen csalás, amely azonban minden esetben büntett. Az ebben a §-ban említett csalás a saját biztosított vagyon megsemmisítése vagy megrongálása által követtek el, ami legtöbbször tűz által szokott történni. A következőkben erről a biztosítási csalásról, még pedig főként a gyújtás segítségével történő biztosítási csalásról lesz szó.

Eppen azért, mert a biztosítási csalás eszköze legtöbbször a felgyújtás, a biztosítási csalás helyes fogalma gyakran homályba kerül. Inkább a tüzet veszi figyelembe a csendőr, és ennél fogva inkább gyújtogatást, tűzvészokozást lát fennforogni ott is, ahol igazában csalásról van szó. Még többször pedig úgy érti a BTK. 382. §-át, hogy biztosítási csalást követ el az, aki saját biztosított vagyonát felgyújtja. Vagyis, ha például valaki a saját házát, amely biztosítva van, szándékosan felgyújtja, az már biztosítási csalást követett el. Pedig ez nem úgy van.

Milyen büncselekményt követ el az, aki saját házát olyan időben, midőn abban senki sem tartózkodik,

szándékosan felgyújtja? A BTK. 422. §-a szerint a gyújtogatás büntettét követi el, ha a ház minősége vagy fekvése olyan, hogy felgyújtása másnak személyére vagy vagyonaára veszéllyel járt. Ha azonban a ház minősége vagy fekvése olyan, hogy felgyújtása másnak személyére vagy vagyonaára veszéllyel nem járt, akkor annak szándékos felgyújtása nem büncselekmény. Ha tehát valaki a szabadban, szomszédok nélkül álló saját házát olyan időben akarja felgyújtani, midőn abban senki sem tartózkodik, azt szabadon megteheti.

De hát ha ez a háza biztosítva volt, akkor is felgyújthatja? Igenis felgyújthatja, mert hiszen házával szabadon rendelkezik, azt be is biztosíthatja, le is rombolhatja és ha másra veszélyt nem okoz, akkor fel is gyújthatja, csak csalást nem szabad elkövetnie. A bebiztosított saját ház felgyújtása még nem csalás, sőt még annak kísérlete sem. Csalás csak akkor forog fenn, ha valaki a BTK. 379. §., illetve a BN. 50. §-ába ütköző cselekményt követ el. A mi esetünkben tehát akkor, ha a saját házában felgyújtása után, úgy tüntetve fel a dolgot, hogy a ház nem az ő hibájából égett le, a biztosító társasággal a kárát megtérített, vagy annak megtérítését megkísérli.

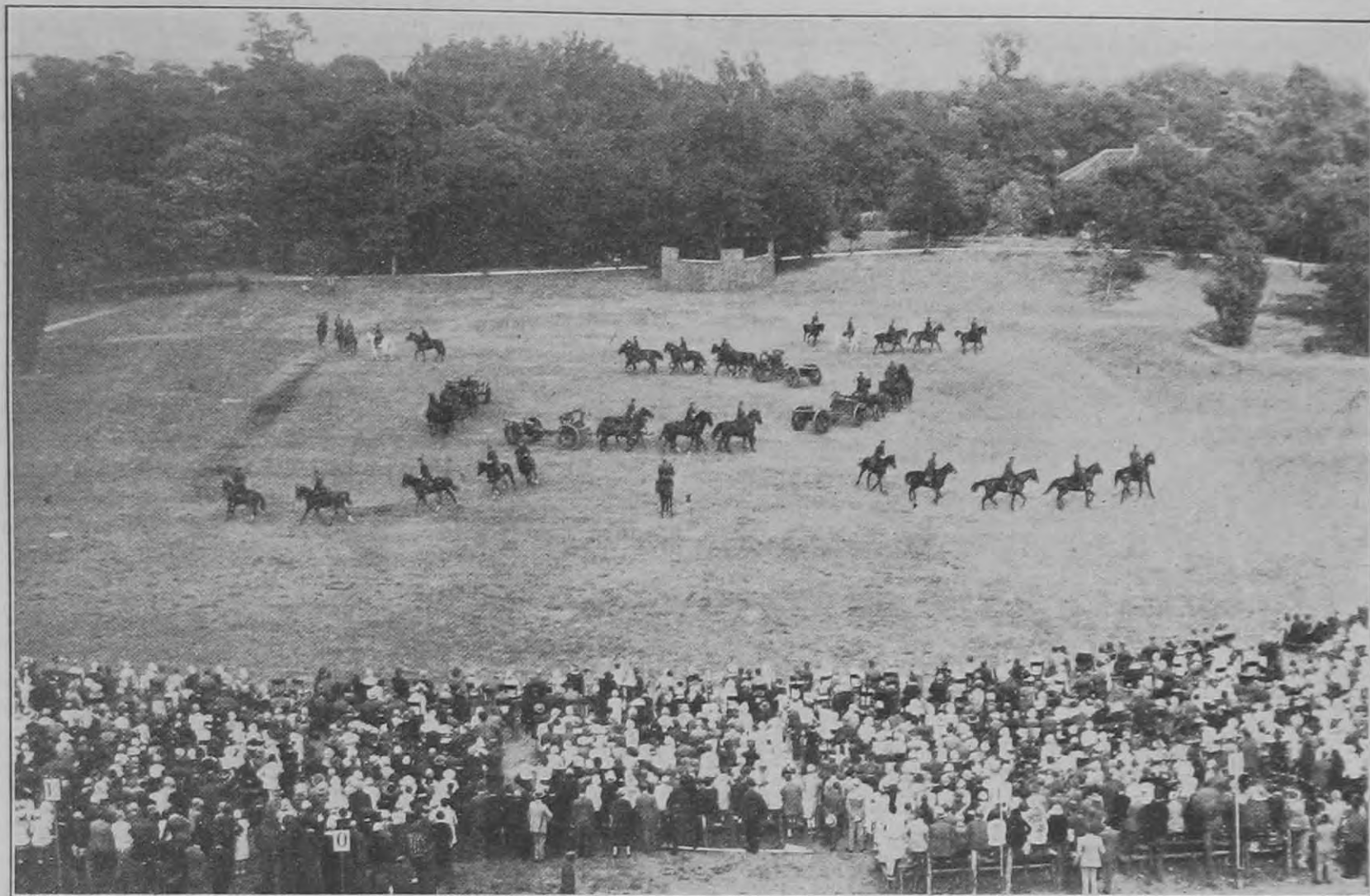
A biztosítási csalás célja az, hogy a biztosító-társaság, amely a kárért csak akkor tartozik fizetni, ha a kár a biztosító hibáján kívül keletkezett, olyan esetben is fizessen, amikor arra nem köteles. Ha valaki saját házában felgyújtása által követ el biztosítási csalást, akkor a büncselekmény meghatározása a BN. 50. §-a szerint a következő: Csalást követ el az, aki azon célból, hogy magának jogtalan vagyoni hasznot szerezzen, a biztosító társaságot fondorlattel tévedésbe ejti háza leégésének oka felől és ezáltal a biztosító társaságnak vagyoni kárt okoz.

A fondorlattel való tévedésbe ejtés abban áll, hogy valaki a házát maga felgyújtja, de azt úgy tünteti fel, mintha az véletlenül, vagy más hibájából gyulladt volna ki, de semmiesetre sem a saját hibájából. A jogtalan vagyoni haszon megszerzése abban áll, hogy a biztosító társaságtól pénzt kap a leégett házáért, pedig ez csak akkor járna neki, ha a házát nem maga gyújtotta volna fel. A biztosító társaság vagyoni kára pedig abban áll, hogy kártérítést kell fizetnie, holott erre nem volna köteles.

A most elmondottakból is világos, hogy csalás addig nem forog fenn, míg valaki háza felgyújtása után a biztosító társaságtól a kár megtérítését nem kívánja. Ha a kár megtérítését sikertelenül kéri, akkor a csalás kísérlete forog fenn. Maga a felgyújtás csak előkészületi cselekmény, amely csalás esetében nem esik büntetés alá.

Nézzük már most, hogy hogyan szokott az ilyen biztosítási csalás megtörténni, illetve megkíséreltetni.

Megtörténik, hogy valaki, anélkül, hogy csalás elkövetése forogna a fejében, házát, istállóját, egyéb gazdasági épületét vagy asztagban álló gabonáját, szalmakazlát bebiztosítja és a biztosítási díjat hosszabb időn át fizeti is. Mikor a biztosítás már a lejáratához közeledik, eszébe jut, hogy íme, hiába fizette a díjakat, mert kára nem esett, vagy pedig valami tartozása válik esedékessé, pénze meg nin-

Képek a Ludovika Akadémia évzáró ünnepélyéről: Tűzér hajtógyakorlat.

esen. Ilyenkor a kapzsiság vagy a szükség sok embert rávisz arra, hogy a biztosító társaság megcsalásával próbáljon pénzhez jutni.

De van olyan ember is, aki a csalásra előre készül. Ez már a család szándékával biztosítja be a vagyonát, még pedig, hogy a jogtalan haszna minél nagyobb legyen, minél magasabb összegre. De siet is azután azt felgyújtani, hogy minél kevesebb biztosítási díjat kelljen fizetnie.

Mindkét esetben természetes az, hogy haszon az ilyen csalásból csak akkor van, ha a kártérítés összege nagyobb, mint a valódi kár. Ezt úgy lehet elérni, hogy az ember magasabbra becsülteti a biztosított vagyont, mint amit az megér, de úgy is, hogy a biztosított vagyon értéke a biztosítás alatt csökken, vagy nem az egész vagyon pusztul el a tűzben. Például a tettes akkor gyújtja fel a biztosított szalmakazlát, mikor annak már legnagyobb részét elhasználta, vagy értékesítette. Vagy például a berendezésével együtt biztosított lakóházból a bútortárat és egyéb értéket a felgyújtás előtt kihordja. De éppen ezek a manipulációk teszik lehetővé, hogy a csendőr a csalót leleplezze.

A tüzesetek kinyomozása nehéz, gyujtogatást csak ritkán lehet valakire rábizonyítani. Eppen ezért sokan meg merik tenni azt is, hogy családi szándékkal olyan helyen épült házukat is felgyújtják, ahol más személye és vagyona is veszélyeztetve van a tűz által. Bízhatnak abban, hogy a gyujtogatást nem lehet majd rájuk bizonyítani és éppen ezért megkockáztatják azt, hogy gyujtogatás büntette miatt vonassanak felelősségre akkor is, ha a család nem sikerül. De akár gyujtogatás büntette forog fenn, akár csak büntetés alá nem eső egyszerű fel-

gyújtás esete, a tettes a tűz után kivárja a nyomozás eredményét. Ha a nyomozás nem deríti ki rá a gyujtást, akkor jelentkezik a biztosító társaságnál, hogy az kárát megtérítse. Persze igen sok esetben eredménnyel. Ha azonban a nyomozás során rábizonyítatik, hogy ő maga volt a felgyújtó, akkor természetesen meg sem kísérli kárának a megtérítését és így a család büntette miatt nem vonható felelősségre, még akkor sem, ha beismeri, hogy annak elkövetése szándékában volt, vagyis hogy azért gyujtotta fel biztosított vagyonát, hogy a biztosító társaságot megcsalja.

Eppen azért, mert a tüzesetek kiderítése sokszor nem sikerül, a biztosítási csalás céljából elkövetett gyujtások száma aránylag nagy. Mindenesetre sokkal nagyobb, mint amennyinél ez bebizonyítható. Jellemző az ilyen tüzekre, hogy elég gyakran helyenkint valóságos járvánnyá fajulnak. Egyik ember látja a másik sikerült csalását és ő is kedvet kap rá. A gyujtási járvány elharapódzik. Sőt egész bűnszövetkezetek is alakulnak biztosítási csalások gyujtogatás útján való elkövetésére. A humorossal határos annak a németországi kis mezővárosnak az esete, amelyben egy időben szokatlanul nagyszámú tüzeset fordult elő. A nyomozó hatóságoknak nagynehezen sikerült kideríteniök, hogy valamennyi tüzeset biztosítási csalás elkövetése céljából gyujtogatás által keletkezett. De csak a városka önkéntes tűzoltó egyesületének a tagjai szerepeltek ezekben a családokban. Sorban bebiztosították a házaikat, azután a sorban következő tag házáat szélesenedő időben meggyújtották, azután kivonultak a tüzet oltani. Persze nem oltottak igazán, hanem vigyáztak rá, hogy a felgyújtott ház szépen

el is égjen. Aki így akart magának jogtalan hasznot szerezni, annak be kellett lépnie a tűzoltó egyletbe. Jó ideig folytathatták üzelveiket, míg végre sikerült a társaságot ártalmatlanná tenni. Ez az eset is mutatja, hogy nem olyan könnyű az ilyen bűncselekményekre világosságot deríteni.

Most már lássuk, hogy a felgyújtás által elkövetett biztosítási csalások kinyomozásánál mire kell a nyomozó csendőrnek figyelemmel lennie.

Elsősorban is két esetet kell megkülönböztetnünk. Az egyik eset az, amikor a felgyújtott — például — ház olyan helyen fekszik, ahol mások személye vagy vagyona veszélyeztetve van. Ebben az esetben a nyomozásnak először azt kell megállapítania, hogy a gyújtogatás büntette fennforog-e, azután azt, hogy család büntettéről is van-e szó.

A másik esetben, mikor a felgyújtott ház szabad helyen fekszik, először szintén a gyújtogatás nyomozása a fontos, mert hiszen más is felgyújtotta a házat, pld. bosszúból, de ha kiderül, hogy a tulajdonos maga a felgyújtó, akkor a nyomozás már csak a család büntettére korlátozódik. Ebből következik, hogy a nyomozás megkezdésének módja mint a két esetnél egyforma lesz.

Az egyszerű, mondjuk bosszúból történő gyújtogatás kinyomozása is nehéz dolog. Azt, hogy gyújtogatás történt, elég sokszor lehetséges megállapítani, de a tettes már ritkábban derül ki, mert hiszen tanu ritkán akad, aki a gyújtogatást tanúsíthatná. Ugyanez vonatkozik a család szempontjából történő gyújtogatásokra és felgyújtásokra is, ebben az esetben azonban, amikor is a gyanu a tulajdonosra irányul, a bizonyítás könnyebb, mert a kapzsiság és a jogtalan haszonlesés oly cselekményekre ösztönzi a tettest, amelyeket a közönséges gyújtogató nem visz véghez.

Ha a közönséges gyújtogató valakinek az istállóját éjjel felgyújtja, nem gondoskodik arról, hogy az istállóban levő állatokat előbb kivezesse, hogy azok benn ne égjenek. Viszont az, aki biztosítási család miatt gyújt, ezt szabályszerűen megszokta tenni. Ezáltal már legalább is gyanussá teszi magát és eszközt nyújt a nyomozó csendőr számára, hogy az üzelveit leleplezze.

A gyanu maga persze nem elég. Az a tény pedig, hogy a felgyújtott tárgy biztosítva volt, legfeljebb gyanuok a tulajdonos ellen, de semmiesetre sem bizonyíték. Pedig nem egyszer olvastam már olyan feljelentést — mikor a nyomozás során semmi sem akar kiderülni, — hogy „a ház ennél és ennél a biztosító társaságnál ilyen és ilyen összegre három hónapja biztosítva volt, így azt csak a tulajdonos maga gyujthatta fel.“

A nyomozó járőrnek minden tüzesetnél meg kell állapítania, hogy mikor ütött ki a tűz, ki vette észre, hol kezdett égni, kik voltak az elsők a tűznél, mi égett el, és a tanuk állításaiból és a helyszíni szemléből kell igyekeznie megállapítani, hogy véletlen szerencsétlenségről, gondatlanságról vagy szándékos gyújtogatásról van-e szó és ezek alapján kell a nyomozást tovább folytatnia. A biztosítási család nyomozására való tekintettel azonban mindjárt a nyomozás elején olyan adatokat is kell gyűjtenie, amelyek ennek megvilágítására alkalmasak. Így meg kell állapítania, hogy a leégett tárgy volt-e biztosítva, hol, mily összegre, mikortól kezdve és mikor jár le a biztosítás.

Azután meg kell állapítani, hogy mennyi lehetett az a termény, ami elégett. Nem a tulajdonost kell először megkérdezni, hanem a szomszédokat. Ezek rendszeren szokták tudni, hogy körülbelül például mennyi gabonát hordott be a károsult. Ezt már az égés alatt is meg lehet tudni, anélkül, hogy a kérdezősködéssel feltűnést keltene a járőr. Így a nyomozó csendőr már tudhatja, hogy mennyi gabona lehetett a házban, mennyi széna a padlásán, mennyi szalma a kazalban, mielőtt a károsultat megkérdezné; ha ez azután a járőrnek lényegesen nagyobb mennyiségeket mond be, már gyanussá válik.

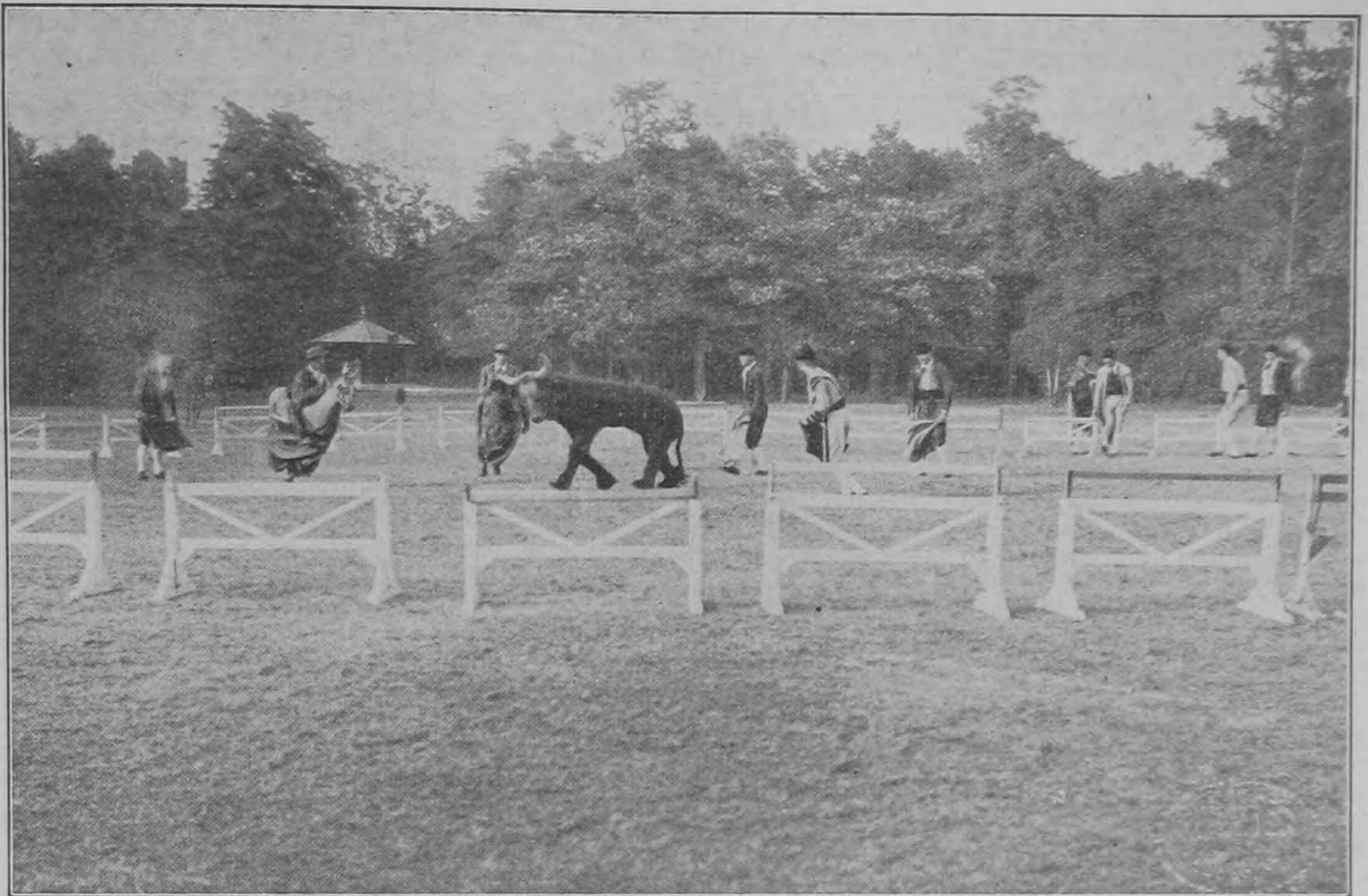
Ha istálló ég, meg kell állapítani, hogy a károsnak mennyi állatja volt, mennyi égett benn, mennyit mentettek meg, ki vezette azokat ki az istállóból. Ha azután kiderül, hogy minden állat megmenekült, ha a kivezetőket nem lehet megállapítani, ha erre vonatkozólag a káros ellenmondásokba keveredik, ha a legelső emberek, akik a tűzhöz értek, már minden állatot az istállón kívül értek, vagy ha az állatok éppen a tűzvész éjjelén voltak véletlenül a kertben kikötve a nagy meleg miatt, hogy hűsöljenek, vagy ha az állatok, vagy egy részük éppen akkor nem is voltak a káros házában, akkor ez megint erős gyanuok.

Ha félszer, pajta, stb. ég, akkor meg kell tudni, hogy hány és milyen szekere, ekéje, boronája, szecs-kavágója stb. volt a károsnak, egyenként hol tartotta azokat, mind odaégett-e, vagy esetleg talán valamennyit sikerült megmenteni, — ami különösen akkor, ha a tűz gyorsan terjedt, elég nehéz dolog —; ha azután a járőr megtudja a károstól, hogy milyen gazdasági eszköze égett el, akkor megkeresi azoknak a vas alkatrészeit, amelyek részben megolvadhatnak, alakjukat is veszthetik, de nagyobb részüknek megtalálhatónak kell lennie. Ekevas, szekérvasalás, boronaszögek biztosan találhatóak, ha ott eke, szekér, borona elégett; ha nem találhatóak, akkor a káros nem mondott igazat.

Ha ház égett, akkor meg kell tudni, hogy mi lett a butorral; beégett-e a szoba, elégett-e a butor; ha igen, látta-e valaki a beégés előtt a butort a szobában. Ha a szoba nem égett be, de benne egy szál butor sem volt található, — amint megtörtént, — akkor már egészen tiszta a dolog.

Ilyen és hasonló megfigyelések alkalmasak arra, hogy a káros annyira sarokba szoruljon, hogy esetleg beismerni is kénytelen legyen, hogy ő maga a gyújtogató vagy a felgyújtó. Sőt, ha több ilyen körülmény állapított meg kellő gondossággal, beismerés nélkül is sor kerülhet a tettes elítélésére, persze csak gyújtogatás miatt. Mert a biztosítási család megkísérlésétől, vagyis, hogy a biztosító társaságtól kárának megtérítését kérje, őrizkedni fog, ha látja, hogy alaposan gyanuba van fogva.

Ha a csendőr megállapítja, vagy alaposan gyaníthatja, hogy a káros által elégettnek mondott ingóságok, mint butor, szerszám, esetleg állat stb. a valóságban nem égett el, akkor ezeket keresnie kell. Ilyenkor ugyanis fel kell tenni, hogy azokat a káros, illetve tettes, hogy kárát kisebbítse, illetve, hogy várt hasznát növelje, valahol biztonságba helyezte. Rokonoknál, sógornál, kománál. Esetleg, ha több épülete, tanyája, háza van, akkor azok valamelyikénél. Ha a faluban levő ház ég, akkor a

Képek a Ludovika Akadémia évzáró ünnepélyéről: Tréfas bikaviadal.

holmi a szőlőben levő présháznál lesz esetleg megtalálható, viszont fordítva, ha a présház ég, az ott volt holmi benn van a faluban a háznál. Sőt az is előfordul, hogy magán a telken van a holmi elrejtve. Megtörtént, hogy a járőr még a tűzvész alatt az égő lakóház butorzatát az ugyanazon a telken, de a lakóházzal össze nem épült istálló padlására felhordva találta meg. Ha a nyomozó csendőr nem tudná, hogy merre keresse az elszállított holmit, akkor előbb azt kell kipuhatolnia, hogy a gyanúsított a tüzet közelebből megelőző időben nem szállított-e ilyenféle holmit szekéren másfelé el, esetleg éjjel, vagy ha maga nem, akkor esetleg falubeli, vagy idegen fuvarosokkal. Ezen a nyomon azután felkutatható lesz a holmik rejtekhelye.

Bizonyos, hogy az ilyen tüzesetek kiderítése nem könnyű. Kötelességtudó csendőr azonban mégis meg fog birkózni ezzel a feladattal. De mégis ezek a tüzesetek csábítanak valamennyi bűncselekmény közül legjobban a buzgalom megcsappanására. Oka ennek részben az is, hogy a tevékenységi kimutatásba fel kellett venni minden tüzesetet, tehát azokat is, amelyek nem bűncselekmény folytán keletkeztek. Nagy volt a csábítás, hogy ilyenekül tüntetessenek fel olyan tüzesetek is, amelyeknél valószínű volt ugyan, — vagy legalább is nem volt lehetetlen — hogy keletkezésük bűncselekménnyel függ össze, de amelyekről a csendőrségnek semmi komolyan vehető tények nem jutottak birtokába. Szóval az eset tulajdonképpen „kiderítetlen” maradt. Ehhez járul még, hogy az olyan kiderítetlen tüzeset iratai, amely tüzesetekre nézve nem forog fenn gyujtogatás vagy csalás alapos

gyanuja, nem helyezendők a kiderítetlen bűncselekmények nyilvántartásába. Ennek következtében a tüzesetek nyomozása valamennyire könnyebben vétetett, mint más bűncselekményeké.

Ez volt az oka azután annak, hogy némely vidéken a biztosítási család felgyujtással elkövetett módja időnkint meglehetősen elterjedt. A lakosság — látván, hogy senki sem veszt rajta — rákapott.

Igy történt ez annakidején a kadarkuti örskörletben is, ahol különösen Hedrehely és főként Visnye községekben nagyszámú olyan tüzeset fordult elő, amely gyaníthatólag mind biztosítási család elkövetésére szolgált eszközül. Hol a helységben, hol a szőlőkben támadt tűz. Egy héten háromszor is. De semmi sem derült ki. Erre mint helyettes szakaszparancsnok, a felterjesztett fogalmazványokon adott parancsokkal keményen szorítani kezdettem az örsöt, nem feledkezve meg a kellő útmutatásról sem. Meg is lett az eredmény. Eleinte csak egyik-másik tüzeset derült ki, de az örs legénysége olyan hamar beletalálta magát a dologba, hogy rövid idő múlva minden új tüzeset többször még az égés alatt, kiderítettett.

Szólnunk kell még arról is, hogy milyen eljárást kövessen a csendőrség olyan biztosítási család esetében, amikor a terhelt az előkészületi cselekménynél — ami a jelen esetben valaminek a felgyujtása, tovább nem megy.

Ha olyan helyen álló házat, vagy a Btk. 422. §-ában megjelölt egyéb tárgyat oly időben gyujt fel valaki szándékosan, mikor abban senki sem tartózkodik, de a ház stb. fekvése olyan, hogy felgyujtása másnak személyére, illetve vagyonára veszélyt

jelentett, akkor gyujtogatás büntette miatt van feljelentésnek helye, akkor is, ha a gyujtogatás biztosítási csalás elkövetése céljából történt. Ebben az esetben biztosítási csalásról már nem lehet szó, mert azt senki sem fogja megkísérelni, ha a gyujtogatás már rábizonyult.

Ha azonban a fenti bekezdésben említett ház stb. fekvése olyan, hogy felgyujtása másnak sem személyére, sem vagyónára nézve veszélyt nem okozhatott, akkor gyujtogatás miatt feljelentésnek helye nincs, mert ilyen körülmények között házáat bárki felgyujthatja, akár a butorral, akár a butor nélkül; még pedig akkor is, ha háza biztosítva van. Biztosítási csalás kísérlete csak attól az időponttól kezdve forog fenn, amikor az illető — a tüzesetet véletlennek, vagy ismeretlen okból keletkezettnek állítva — káranak megtérítését a biztosító társaságtól kéri. Ha a csendőrség, a tüzeset után, feljeleníti a károst, hogy az a nyomozás adatai szerint maga gyujtotta fel házáat, akkor a káros bűnvádi eljárás alá nem vonható, de a biztosítási csalást sem fogja már megkísérelni. Így a csendőrség egy bűncselekmény elkövetését megakadályozta.

Kérdés már most, hogy — ha a csendőrségnek a káros tudtán kívül sikerült annyi adatot gyujtenie, hogy azokkal bizonyítani lehet azt, hogy a káros maga gyujtotta fel a házáat, — akkor megteheti-e a csendőrség azt, hogy tudomását egyelőre elhallgatva, csak akkor jeleníti fel az illetőt, mikor az már a biztosítási csalást megkísérelte, vagyis a biztosító társaságtól káranak a megtérítését kérte. Véleményem szerint megteheti, mert a bűncselekmény elkövetését így is megakadályozza, a terhelt pedig büntetését el fogja nyerni, ami különösen akkor bír fontos elriasztó és bűncselekmények meggátlását elősegítő hatással, ha valamely vidéken a biztosítási csalásnak felgyujtás által elkövetett módja nagyon elharapódzott.

Nevelésről — oktatásról.*

Irta: BALOGH BÉLA százados.

A nevelés-oktatás nem ismeretlen fogalom előttünk, hiszen azzal évek hosszú során át foglalkozunk. Nézetem szerint azonban még sem lesz teljesen érdektelen, ha a nevelésről, oktatásról s ezek fontosságáról röviden megemlékezem s elemezni próbálom, hogy a nevelés-oktatás tulajdonképpen miből is tevődik össze.

A nevelés-oktatás a jelenben sokkal jobban érdekli a csendőrséget, mint valaha, mert hiszen a fiatal csendőrsarjadékot ma a testületnek magának kell emberré, katonává és csendőrré kiképeznie.

A csendőrség szétagolt elhelyezéséből folyóan nálunk sokkal több és alsóbbfokú parancsnoknak kell a neveléssel-oktatással foglalkoznia, mint a honvédségnél, tehát a csendőrségnek sokkal több jó nevelővel és oktatóval is kell rendelkeznie, hogy a testület színvonalát fentarthatassuk és a kor követelményeinek megfelelően emelhesük.

A nevelés-oktatás tudomány, amelyet rendszeresen tanulni kell. Vannak, akik különös érzék-

kel és hajlammal bírnak a nevelés-oktatás iránt és azzal előszeretettel is foglalkoznak. Ez azonban nem elég, mert ilyen ember aránylag kevés van. Hogy a hiányt pótolhassuk, a neveléssel és oktatással rendszeresen foglalkozni kell, ha ezzel nem foglalkozunk, a legtöbben elsajátítják ugyan a legszükségesebb tudást, de valóban jó oktatókká nem válnak.

Ha a nevelésre-oktatásra hivatottakat nem egységes elv szerint képezzük ki, egységes eredményt sem tudunk biztosítani.

Az oktatók kiképzésének — szerény véleményem szerint — a közel jövőben felállítandó járőrvezetői tanfolyamokban kell megkezdődnie, hogy az altiszti előléptetésre sorra kerülők e téren már ott is némi ismereteket szerezzenek, mert pl. kisebb örsökön a törzsörmester-örmester-örsparancsnok-helyettesek vannak hivatva a neveléssel-oktatást vezetni. A további kiképzés folytatódna az örsparancsnok-képző tanfolyamokban, ahol nagyobb eredményt is lehetne elérni, ha a hallgatók már bizonyos előismeretekkel rendelkeznek.

Tudás nélkül nincs haladás. A bűnözések természetete megváltozott. Nem csak az intellektuális, hanem a többi bűncselekményeknél is főszerepet játszik már a tettes részéről az alapos és körültekintő megfontoltság. A csendőr tehát csak akkor érhet el eredményt, ha legalább is annyi tudással, vagy inkább szaktudással rendelkezik, mint a bűnöző.

Az országosan fellendült iskolaügy folytán a négy polgári iskolát végzettek száma igen nagy. Határozottan előnyt jelentene, ha a csendőrség kebelén belül is minél többen rendelkeznek a négy polgári iskolai végzettséggel. Ennek további előnyeit itt bővebben fejtegetni nem célom. Elgondolásom szerint a négy polgári iskola a testületen belül elvégezhető volna és pedig: az örsökön önképzés útján minden törekvő csendőr elsajátíthat annyit, hogy négy évi szolgálati idő után, midőn a kb. 8 hónapos** járőrvezetői tanfolyamba kerül, ott a két polgári osztály tananyagát átismétli és így megfelelő eredmény esetén elnyerné a polgári iskola második osztályának végbizonyítványával egyenlő bizonyítványt. Az örsre visszakerülve, a tanultak alapján tudását bővítené s mint érdemes altiszt, örsparancsnokképző tanfolyamba vezényelve 8 hó alatt a polgári iskola 3. és 4. osztályáról is vizsgázna. Ezen vizsgák érvényességét talán a polgári életben is el lehetne ismertetni a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelkezésével úgy, hogy a csendőrségi járőrvezetői tanfolyam a polgári iskola 2. osztályával, az örsparancsnokképző tanfolyam elvégzése pedig a polgári iskola 4. osztályának elvégzésével volna egyenlő értékűnek minősíthető.

A honvédségnél a jutasi altisztképző és nevelőintézet már is egyenrangusítva van a négy polgári iskolával. Nem hinném, hogy egy az önképzésével szorgalmasan foglalkozó csendőr ezeknek a követelményeknek ne tudna megfelelni a szolgálat csorbítása nélkül. Viszont így a csendőrség altisztjei is egyenrangusítva volnának a honvédség altisztjeivel e téren is. Az új szolgálati utasítás a szolgál-

* Kútforrásként felhasználtam vitéz Szinay Béla ezredes „Csapatpedagógia és csapatszolgálat” című munkáját.

** A járőrvezetői tanfolyamok tartama még nincs eldöntve, de nem hisszük, hogy azt 8 hónapban állapítanak meg. Szerk.

Képek a Ludovika Akadémia évváró ünnepélyéről: Akadémikus görlek ritmikus tánca.

lati órák számát lecsökkentette, ezzel tehát több idő adódik a tanulásra. Az önképzés, előkészülés, történhetne az örsöknek kiadott tanterv szerint, természetesen a foglalkozási időn kívül. Hiszen már több fiatal csendőr látott neki, hogy a négy polgári iskolát elvégezze. Az önképzéshez igen jó és olcsón megszerezhető összefoglaló tankönyvek állanak rendelkezésre.

Természetesen a járőrvezetői és altisztképző tanfolyamba csak azok volnának vezénylendőek a szolgálati érdek megóvása szempontjából, akik a tanfolyam elvégzése előtt köteleznék magukat, hogy utána legalább még hat esztendeig a csendőrségnél szolgálnak.

A tárgytól kissé eltértem, de az előrebocsájtottakat érdemesnek tartottam arra, hogy reájuk egy pár szóval kitérjek.

Ha a hivatásunkat helyesen értékeljük és tekintetbe vesszük a csendőrségi szolgálatra bevonult próbaesendőrök zömének a képzettségét, hamar rájövünk, hogy a csendőroktató nem más, mint népnevelő. Az oktatónak kell átalakítani a nyers testet és lelket, amely legtöbb esetben már a serdülő korban eldurvult a korai életküzdelmek folytán.

A népnek érettebb korban levő, már katonaviselt tagjai sejtik, a néppel érintkezésben álló férfiak érzik, a különféle vállalatok, gyárak és mezőgazdaságok pedig tudják, hogy a csendőrségi szolgálat az élet iskolája, hogy a kiszolgált csendőr modora, beszéde, viselkedése más, mint azé, aki az egyenruhát nem viselte, aki nem ment keresztül az oktató átalakító kezén.

Régebbi időkben, amikor az oktató és a legénység között alig volt lelki kapocs, csak azért engedelmeskedtek, csak azért mentek a tömegek a tűzbe, halálba, mert tudták, hogy az ellenszegülést biztos halál követi, az előremenésért pedig, ha győznek, kétszeres zsold vár reájuk. Az oktató tehát nem a szétválaszthatatlan érzelmi kapcsolatokkal hatott a legénységre, hanem kizárólag a kezében levő fegyelmező eszközökkel.

Ma ez már túlhaladott álláspont; ma már az kell, hogy egy eszme, egy lelki kapocs csatolja szorosán egymáshoz az oktatót és a legénységet. Nálunk ma a haza, a testület és a hivatás iránti szeretet és viszont a közös belső és külső ellenségek iránti mérhetetlen gyűlölet érzete legyen az, amely az oktatót és a legénységet a közös cél érdekében egyesíti.

Az oktatótól sokat kíván a hivatása. Követeli az áldozatkészséget, állhatatosságot, szilárd jellemet, nemes gondolkodást és mély becsületérzést egyaránt; követeli, hogy magának becsületet és tekintélyt vívjon ki, maga iránt bizalmat és ragaszkodást keltsen, de azt is, hogy alárendeltjeinek jó példát mutasson, a fáradalmakat és viszontagságokat maga is állhatatosan viselje, amellet az önmagáról való gondoskodást helyezze alá az alárendeltjeiről való gondoskodásnak.

Csak hivatása iránt lelkesülő oktató elpusztíthatatlan vasakarata és jó példája az, amely a legnagyobb veszély pillanatában is a tömegbe leheli a hidegvérű nyugalmat és bátorságot s teszi képessé arra, hogy alárendeltjei a legváltásosabb pillanatokban is kitartsanak és törhetetlen fegyelemmel

tekintsenek még a megdicsőülést hozó katonahalál szemébe is.

Ha a néptanítóknak fontos és kemény feladatuk, hogy a nevelés alapját megteremtsék, akkor a katonai és csendőroktatónak nem kevésbé nehéz kötelessége, hogy népünk ifjúságából férfiakat neveljen. Férfiakat, akiknek edzett, acélozott teste ügyesen tudja felhasználni a benne lakozó erőt, férfiakat, akiket rendszeret, kötelességérzet és a felelősség készséges vállalásának érzete vezérel, férfiakat, akiket a haza büszkén nevezhet a magyarság fiainak.

Az oktató értéke nemcsak a szolgálatra való előkészítés feladatában nyilvánul meg, hanem társadalmi tekintetben is érvényesül, amidőn a nemzet színe-virágát alakilag és tartalmilag is egész férfiakká változtatja át. Ez a csendőrségre fokozottan áll.

A csendőroktatónak pedagógusnak is kell lennie, ehhez az elméleti alapot magának kell megszereznie; gyakorlati pedagógussá pedig az élet iskolája teszi.

A mai szociális és kulturális viszonyaink és a mai laza családi nevelés mellett az ifjúság nevelése nem könnyű dolog. Ifjú korban, a testi, szellemi és erkölcsi fejlődés e fontos életszakában a nép fiai a városban és faluhelyen is igen gyakran a fegyelmezetlenség, sőt a durvaság vagy erkölcstelenség légkörében nőnek fel, a nemzetközi eszmék pedig kitörlik belőlük a hazaszeretet lelkesítő érzéseit.

Sokan már testben és lélekben megfertőzve jutnak kiképzés és nevelés alá.

Az oktató ne riadjon vissza ettől a munkától, hanem igyekezzék felébreszteni a talán csak szunyadozó, de egészen még ki nem halt nemesebb érzelmeket.

Az oktató mindenütt nevel, ahol erre alkalom adódik. Mindig és mindenütt ott áll példás magatartásával, követésre méltó eszményképül. Nevelésben és a magánéletben, alárendeltjei pedig tudják, hogy bármi történjék is, ő velük lesz s hogy hozzá bármilyen helyzetükben is bizvást fordulhatnak.

Csendőreink épen úgy, mint mindenki, olyan tulajdonságokkal jönnek a világra, amelyek egyszerűségekre meg vannak állapodva. A szülők és ősök hosszú sora döntötte el, hogy ki minő természetű legyen. A fiúgyermek rendszerint az apához igazodik.

Az iskolakötelezettség után a serdülő ifjú kikerül az életbe és az iskolai években lenyesegetett ferde hajtások újra erőre kapnak. Irányítás nélkül, a maga útján halad az ifjú és olyan formára alakul, amint az életfentartása parancsolja. Így kerül az ifjak javarésze katonai-csendőr-sorba s most nekünk kell a feledésbe ment tudást felébreszteni, az erkölcsi és testi erőt megalapozni s maradandóvá tenni az egész életre. Milyen alap szükséges ehhez, mert hisz a katonai-csendőri-pedagógia sem indulhat meg enélkül.

Minden régebbi és újabbkori pedagógus egy régi és mindenki által elismert tudományos pedagógust vesz alapul, akinek nevelési módszere a mai napig sem avult el. Ez a pedagógus Platon volt. Az általa adott nevelési rendszer a mai katonai-

csendőri-nevelésünknek is alapja lehet, mert a jellemfejlesztést minden tanulásnál fontosabbnak tartotta s főerényként a szülők tiszteletét, a polgártársak szeretetét, a bátorságot, az igazságszeretetet és az önbírálatot állította oda, a hadi atlétává való rendszeres testi nevelés mellett. Szerinte minden ifjút 17—20 éves koráig a hadviselésre való előkészületekkel kell foglalkoztatni, míg 21—30 éves korig az időt a katonai szolgálattal kapcsolatos tudományoknak kell szentelni. Csak ezután következett a bölcséleti nevelés.

A nevelés nem más, mint hatás; a nevelő szándékosan, tudatosan és tervszerűen hat a nevelendőre, nálunk a csendőrré.

Amíg a nevelés a nevelendő szempontjából hatás, addig a nevelő szempontjából cselekvés és pedig tervszerű cselekvés, vagy cselekvések sorozata. Nevelünk ha oktatóknak, ha kiképezünk, ha dicsérünk, dorgálunk vagy fenyítünk. Külön-külön ezek egyikét sem mondhatjuk nevelésnek, mert csak ezek összessége adja a nevelés fogalmát.

A pedagógiát a közműveltség elméletének is mondjuk. Vannak elméleti és gyakorlati pedagógusok. Pedagógus az is, aki elméletileg foglalkozik a tudománnyal és az is, aki gyakorlatilag. A csendőr-oktatónak nem elméleti tudósnak, hanem gyakorlati művésznek kell lennie. A gyakorlat sikere az oktató nevelő tulajdonságától függ. Ezeket a tulajdonságokat részben természeti adományként nyeri a nevelő, részben pedig tanulás, megfigyelés által éri el.

A pedagógia szoros kapcsolatban van a lélektanral, mert a pedagógia mint tudomány önálló ugyan, de két pillére van: az erkölcstan és a lélektan. A nevelői tevékenység tulajdonképpen a lélek formálásában nyilvánul meg, a nevelőnek ebből folyólag bizonyos fokú lélektani ismeretekre is szüksége van.

Miután az elmélet a gyakorlati kivitelre alapszik, mindenki alkot magának a munkájánál egy bizonyos elméletet is. Így van ez a pedagógiában is. Az elméletileg képzett oktató figyelheti meg csak a maga gyakorlatát.

A mi gyakorlati pedagógiánk terén is meg kell állapítani ezeket a szabályokat, hogy az egység ezen a téren is biztosítva legyen, de a már elfogadott általános pedagógiai elméletektől nem szabad eltérni, hanem alkalmazni kell azokat a mi viszonyainkra.

A katonai-csendőri-pedagógia a legénységgel való bánni tudásban rejlik.

Ez a nevelés nem állhat csupán fegyelmezésből. Csak a testen keresztül való nevelés katonává-csendőrré sulykolja ugyan az embert, de már önálló, kifejtett jellemet követelő feladatokra az így sulykolt csendőrt nem alkalmazhatjuk.

Nagyra kell nevelni legénységünkben a lelkiismeretet, a kötelességtudást, a bátorságot és az önfeláldozást. A test edzését a gyakorlattal és a sulykolással, a lélek edzését az erkölcsi neveléssel érhetjük el.

Ehhez azonban ismernünk kell a katonai-csendőr lelkét, annak járását, hogy azt munkába vehessük.

Tudni kell, hogy az emberi lélek, ha egyedül

Képek a Ludovika Akadémia évzáró ünnepélyéről: A mohácsi csata egyik jelenete.

van, másképp nyilvánul meg, mintha tömegbe verődik.

Tudni kell, hogy az egyes társadalmi osztályoknál a tömeglélek más és más. Tömegek lélektana a csendőrparancsnokokat mindenkinél kell, hogy jobban érdekelje, hisz működése nemcsak a csendőrségi tömegre szorítkozik, hanem a területe alá tartozó polgári tömegek összességére is kiterjed.

Ismerni kell az egynemű tömegek, nevezetesen a csendőrség és különféle társadalmi osztályok lélektanát. Csak ha ezekben tökéletesen tájékozódott az oktató, lehet tisztában alárendeltjeinek észjárásával és cselekedeteiknek rúgóival.

Az egész nevelő eljárás az egyéniség ismeretére van alapozva, mert az egyéniség ismerése nélkül eredményesen nem nevelhetünk. Az egyéni különbségek rendszeres, tudatos vizsgálat tárgyává csak az utóbbi időben tétettek. A gyakorlati oktatás és nevelés szempontjából az egyéniségek közötti legfontosabb különbség a képzetalkotásban van. Ez azt jelenti, hogy vannak olyanok, akik a látás útján szerzett képzeteket jegyzik meg könnyebben, ezek vizuálisok, akik hallás útján, ezek az akusztikusok és végül akik a tapintás segítségével szerzett észrevételek megőrzésére bírnak több hajlandósággal, ezek az úgynevezett motorikusok.

Ezek a típusok nem fordulnak elő egyenként egy-egy egyéniségben, hanem vegyesen, kisebb vagy nagyobb mértékben. A tiszta típusok egyáltalán ritkák s rendszerint abnormisok. Legtöbb ember a vegyes típushoz tartozik.

A nevelőnek, oktatónak lényeges tudnia, hogy a vizuális típushoz tartozók könnyebben jegyeznek

meg látható dolgokat, tehát könnyebben tanulnak írott, vagy nyomtatott jegyekből, az akusztikus típushoz tartozók könnyebben tanulnak hangok útján. Az oktatás alkalmával tehát erre való tekintettel úgy a szemnek, mint a fülnek, esetleg a keznek is foglalkoztatást kell adni, mert embereink különböző típusokhoz tartoznak s így az oktatás sikere csak akkor van biztosítva, ha valamennyi típus megkapja a maga kellő segédeszközét.

Ezt azért fontos hangsúlyozni, mert az oktató maga is a típusok valamelyikéhez tartozik és hajlandó arra, hogy önmagán szerzett tapasztalatokból indulva, szabályként állítsa oda azt, ami csak egy típusra nézve áll.

A tanult emberek javarésze a vizuális típushoz tartozik, azaz könnyebben fogja fel a könyvből olvasottakat, mint a hallottakat. Embereink javarésze kezdetben az akusztikus típushoz tartozik, mert a testületbe való belépésük előtt foglalkozásukból folyóan keveset írtak és olvastak.

Megállapíthatjuk ezek után, hogy az oktatásunk csak akkor lesz eredményes, ha oktatás-képzés alkalmával, képek mutatása, mozdulatok-eljárások szemléltetővé tétele útján, vagy rajz útján magyarázunk és mindent, amit lehet igyekszünk bemutatni a valóságban is.

Cikkemnek határt szabott az a körülmény, hogy csak az oktatás alapvető fontosságára akartam bajtársaim figyelmét felhívni.

A nevelés-oktatás végnélküli problémájából merített, dióhéjba foglalt fentiek eredményeként leszögezhetjük, hogy ha az oktató embereit az elmondottak szerint neveli és oktatja, akkor a mi

nevelési alapunk tökéletesen fedni fogja Platon tételét:

„A nevelés az ifjúság irányítása olyan életmódra, melyet a törvények megszabnak és a legidősebb és legkiválóbb férfiak helyesnek találnak, s mely mint ilyen, az ifjúságban oly hangulatokat kelt, melyeket az felnőtt korában helyeselhet, amennyiben belátja, hogy mielőtt értelme kiképződött, már is megszokta, hogy azt gyűlölje és azt szeresse, amit gyűlölnie és szeretnie kell.“

Bakonyi András mártirhalált halt járásörmester siremlékének megáldása Pakson

Folyó évi június 8-án volt nyolcadik évfordulója annak, hogy a büntől és vértől megittasodott kommunizmus véres keze kioltotta Bakonyi András járásörmester és Csala Bálint esendőr memesen dobogó szívét azért, mert igyekeztek hazánkat a végső romlástól menteni s a törvényes rendet, személy és vagyonbiztonságot megóvni.

Bakonyi járásörmester sírja eddig csak egyszerű fejfával volt megjelölve, melyet a nyolcadik évfordulón a bajtársak és Paks község kegyelete maradandó siremléssel pótolta s ez a díszes siremlék lesz hivatva méltóan hirdetni azt, hogy miként kell a esendőrnek hivatását híven, becsülettel és vitézül teljesítenie.

Mártirhalált halt bajtársaink hősi magatartását és mártirhalálát lapunk múlt évi 5. számában részletesen leírtuk.

A siremlék ünnepélyes felavatása előtt, a paksi református templomban istentisztelet volt, mely után a pécsi esendőr kerületi parancsnokság képviselőjében megjelent nemes Glatz Ödön alezredes, vitéz Sáray Ferenc őrnagy szekszárdi osztály- és Balogh Béla százados paksi szárnyparancsnok vezetésével a megjelent hatóságok, egyesületek és intézetek, valamint a polgári társadalom széles rétegei, a református temetőbe Bakonyi András sírhelyéhez vonultak.

A sírral szemben a paksi szárny őrséből összeállított díszszakasz, a sír körül pedig a tüzoltó, levante és cserkész csapatok állottak fel. A református egyház dalárdája a Hiszekegy-et énekelte el, utána pedig Balogh Béla százados szárnyparancsnok emlékezett meg Bakonyi és Csala bajtársaink mártirhaláláról, példaként állítva őket, mint a hazafiúi és esendőr ére nyek megtestesítőit. Ezután Molnár Sándor paksi ref. lelkész áldotta meg a siremléket. A pécsi esendőr kerület nevében nemes Glatz Ödön alezredes helyezte koszorút hős bajtársaink siremlékére, mely után Bakonyi özvegye két kis gyermekével együtt tette le a fájó emlékek könnyeitől csillogó koszorúját. A koszorúk elhelyezését a Himnusz követte, melyet a siremlék előtt elvonuló esendőrszakasz, tüzoltó, levante és cserkészcsapatok díszmenete követett.

A sok vérrel írt emlékezetes napok egyik évfordulóján emléket állítottunk; emlékeztető határkövet, mely kötelezettségeket ró mindnyájunkra, hogy annak a nagy honmentő munkának, melynek mélyen fekvő alapjaihoz Bakonyi és Csala bajtársaink készek voltak életüket is odaadni, teljes egészében való felépítésén dolgozzunk életünk végéig s erre a munkára neveljük utódainkat, gyermekeinket!

Tegyen mindegyikünk amennyit tehet honáért, földieiert! S ki becsületesebben, elszántabban járandja utolsó lehelletéig a hazafiság pályáját, az legyen győztes — diadalmas!

Széchenyi.

A lovak fertőző és ragadós betegségeiről.

Irta: Dr. HALASY KÁROLY aligazgató állatorvos.

Fertőzőknek azokat a betegségeket nevezzük, amelyeket fertőző csirák, bacillusok okoznak; ha a fertőző betegségek állatról-állatra átterjednek, akkor ragadós betegségeknél nevezzük. Nem minden fertőző betegség egyszersmind ragadós is; így pl. a dermedés vagy tetanusz, ez az emberre is veszélyes betegség sem közvetlenül, sem közvetve nem terjed át más emberre, vagy állatra s így csak fertőző, de nem ragadós. A fertőző betegségek okozói igen apró, szabadszemmel nem látható, növényi lények, amelyek a fertőző betegségben szenvedő állat testnedveiben és ürülékeiben igen nagy számban fordulnak elő és rendszerint a bélsár és vizelet útján kerülnek a külvilágba és fertőzik meg a beteg állat környezetét. Hasonló fertőző hatást fejthet ki a ragadós betegségben elhullott állat hullája is, ha azt nem a dögtéren, hanem olyan helyen földelik el, ahol állat könnyen hozzáférhet. Még ma is előfordul, hogy egyik-másik állattartó a nála bekövetkezett elhullást eltitkolja s a hullát éjjel ássa el, vagy a kertjében, vagy a falu végén — természetesen nem az előírt mélységű gödörbe; az ilyen hullát kóbor ebek kikaparhatják, vagy a legelső disznócsorda is felszínre hozhatja s így közvetítik a fertőzést, illetve terjeszthetik a ragadós betegségeket.

A leggyakrabban előforduló fertőző és ragadós lóbetegségek a következők:

1. *A takonykór* a legveszedelmesebb ragadós betegség, amely nem gyógyítható s így törvény rendel el a takonykórral fertőzött, vagy abban már beteg egypatás állatok azonnali kiirtását. Ez a betegség csak az egypatás állatokra veszélyes (ló, szamar, öszvér), míg más háziállatok nem betegednek meg benne; az ember ellenben könnyen fertőződhetik és nem egy, ilyen betegséggel fertőzött ló ápolója, vagy ezen betegség tanulmányozásával elfoglalt szakember esett áldozatául ennek a veszedelmes betegségnek. A fertőzés rendszerint úgy történik, hogy a ló olyan takarmányból (alomszalmából) eszik, amelyet egy takonykóros ló ott hagyott, vagy olyan vederből vagy vályuból iszik, amelyet takonykóros ló orrváladéka beszennyezett. A ragály (a takonykórbacillus) a fertőzött takarmánnyal vagy ivóvízzel a ló gyomrába, onnét a beleibe jut, ahol a takarmánynak használható részeivel együtt felszívódik, vagyis a véráramba kerül; a bacillus a vér útján a test bármely részébe is eljuthat, legtöbbször azonban a tüdőben telepszik meg; ott gyulladást okoz, ami apró, kölesnagyságú göböcskék keletkezésében nyilvánul meg. Ezek a göböcskék a jól táplált és egyébként egészséges lóban rendszerint hosszabb ideig nem nagyobbodnak, vagyis a folyamat egy időre megállapodik; a szervezet ugyanis védekezik a bacillusok ellen és azok elterjedését meggátolni igyekszik. A takonykórnak ez az alakja a *tüdő* vagy *rejtett takonykór*, s ezt egyszerű vizsgálattal még szakember sem tudja megállapítani. A betegség emez alakjának fenforgására gyanút kelt, ha a ló jó étvágy mellett fokozatosan leromlik s a munkában gyorsan elfárad; néha emellett tompa, száraz köhögés is jelentkezik. A rejtett takonykór biztos megállapítá-

A Daily Mail június 27-iki számában lord Rothermere „Igazságot Magyarországnak!” cím alatt két és félmillió magyar és német által lakott megszállott területnek Magyarországhoz való visszacsatolását követelte. A vázlat azt mutatja, hogy körülbelül mekkora lenne Csonkamagyarország a Rothermere lord cikkében említett területek felszabadítása esetén.

sára szolgál az ú. n. *malleines szempróba*, amelyet szolgálati lovainkon évenként ismétlünk meg; ennek a próbának az a célja, hogy a takonykört még olyan időben állapítsuk meg, amikor orrfolyás még nincsen, vagyis, amikor a takonykórral fertőzött (zárt, rejtett takonykóros) ló a szomszédait még nem fertőzi. Ha az ilyen lónak az ellenálló-képessége valamely okból kifolyólag csökken (pl. tartós, megerőltető munka hiányos takarmányozás mellett, súlyos betegség stb.), akkor a tüdőben megtelepedett bacillusok szabadabban fejtik ki káros hatásukat, a göböcskék megnagyobbodnak, ki is fakadnak és tartalmuk bejut a hörgőkbe, onnét a légcsőbe, a gégebe és orrba ömlik; ezeken a helyeken is támadnak göböcskék, majd ezek szétesése után egyenetlen, cafatos szélű fekélyek, amelyek fokozatosan nagyobbodnak és a gyógyulásra semmi hajlamosságot nem mutatnak. A fekélyekből szürkés-fehér, véresíktól tarkázott, nyúlós váladék szivárog, amely a takonykórbacillus millióit tartalmazza és az orrnyílásokon át kerül a szabadba. Ez az ú. n. *orr- vagy nyilttakonykór*, amely már igen veszedelmes, mert az orrváladék állandóan ürül és erősen fertőz; a takonykór emez alakja mellett az állalatti mirigyek is megduzzadnak s néha ki is fakadnak. A takonykór harmadik alakja a *bőr-*

takonykór, amikor a bőrön, főképen a hátsó lábak belső felületén mogyorónagyságú csomók keletkeznek, amelyek kifakadnak s helyükbe egyenetlen, cafatos szélű, nehezen gyógyuló fekélyek támadnak, amelyekből szintén nyúlós, szürkés színű váladék szivárog; ez, hasonlóan az orrváladékhoz, igen sok bacillust tartalmaz és szintén erősen fertőző hatású. Végül van olyan eset is, amikor a takonykór az egész testben terjed el, ilyenkor a ló rohamosan leromlik és csakhamar el is hull.

2. A *lépfene* nemcsak a lovakra, hanem az összes háziállatokra és az emberre is veszélyes; okozója szintén egy szabad szemmel nem látható élő csira: a *lépfenebacillus*, amely rendszerint a takarmánnyal vagy az ivóvízzel kerül a szervezetbe. A lépfenes állat bélsára, vizelete és vére igen sok bacillust tartalmaz és az ilyen váladékkal szennyezett takarmány vagy ivóvíz közvetíti a fertőzést. Lépfenes állatok ürülékével szennyezett legelők vagy az ilyen rétekről származó széna szintén közvetíthetnek lépfenes fertőzést. A rétek fertőzöttsége onnan is eredhet, hogy lelkiismeretlen gazdák a lépfenes megbetegedéseket eltitkolják és az elhullott állatok hulláját a tanyájuk környékén vagy a réten ássák el; a hulla elrothad, de a lépfenebacillusok nem pusztulnak el, hanem évekig is

megtartják fertőző képességüket; a bacillusok azután a talajvíz vagy a földi giliszták útján kerülnek felszínre és fertőzik meg a szénát. Némely tanyán minden évben fordul elő lépfenés megbetegedés és elhullás; ilyen helyen a talaj van fertőzve, ami rendszerint onnan ered, hogy a titokban kényszervágott lépfenés állatok vérével az istálló és környéke van beszennyezve és a lépfenés vérrel kikerült bacillusok évekig veszélyeztetik a tanya állatállományát.

A lépfenében megbetegedett ló súlyos beteg benyomását teszi; teljesen étvágytalan, erősen lázas, nehezen lélegzik, zihál, ornyílásai trombitaszerűen kitágulnak, a ló erősen nyugtalankodik, ide-oda tipeg, kapar, a hasa felé rúg; néha véreset vizel és trágyázik, esetenként pedig a nyakán vagy a test egyéb helyein is kétökölnyi meleg, fájdalmas duzanatok támadnak. A felsorolt tünetek gyorsan súlyosbodnak, majd a ló hirtelen összeesik és pillanatok alatt elhull; néha a betegség 2—3 napig is elhúzódhatik és azután következik be az elhullás. A lépfenében elhullott állatok vére kátrányfekete, sűrű, a lép erősen megduzzadt és mindenütt sok apró vértűt is találunk. A lépfene egyedüli gyógyszere a lépfeneellenes gyógyszer s ha ezt kellő időben, tehát a betegség kezdeti szakában alkalmazzuk, rendszerint sikerrel is jár. Hatásosabb azonban az állatok évenkénti védőoltása, amely 10—12 hónapos védettséget nyújt és az állat erősebb fertőzés esetén sem betegszik meg. A védekezés ezen módját alkalmazzuk szolgálati lovainknál is, amelyek a különleges szolgálatból kifolyólag állandóan és nagyobb mértékben vannak kitéve a lépfenés fertőzésnek.

3. A *mirigykór* (népies nyelven: csikókeh) mint ez utóbbi elnevezése is mutatja, rendszerint csikók és fiatalabb lovak (pótllovak) között szokott előfordulni; okozója szintén egy szabad szemmel nem látható élő csira: a *mirigykórbacillus*, amely a beteg állatok orrfolyásában, kiköhögött váladékában, valamint az elgennyesedett és kifakadt mirigyek váladékában fordul elő. A fertőzés itt is az ilyen váladékkal szennyezett takarmány és ivóvíz útján történik, valamint a mirigykóros ló által kihelt és nyálkás váladékkal kevert levegő is közvetítheti a fertőzést; a fertőzés ez utóbbi módját a rosszul szellőztetett, párás istállók nagyban előmozdítják. A mirigykór is rendszerint magas lázzal kezdődik, a lovak étvágytalanok, kezdetben még kevés szénát szednek, később teljesen abbahagyják az evést: a szemhéjak megduzzadnak, könnyezés indul meg, az orr nyálkahártyája élénkpiros, az orrból nyálkás-gennyes váladék ürül s a beteg időnként köhög. Később az állati mirigy vagy a toroktáj duzzadni kezd, a ló a fejét kinyújtva tartja, majd a duzzanat kiemelkedő pontja puhulni kezd; s ha fel nem vágjuk, magától kifakad és sűrű, sárgás-fehér gennyes váladék ürül ki. A kifakadás után a ló rendszerint megkönnyebbül, étvágya is visszatér, a hurutos tünetek is enyhülnek és nem-sokára teljes gyógyulás áll be. Néha újból duzzad meg a beteg ugyanazon helyen, vagy a test más táján és akkor az egész folyamat elülről kezdődik: közben a betegek erősen leromlanak s néha elhullás következik. Ritka esetben idősebb szolgálati lovak is megbetegsznek, ezeknél azonban rend-

szerint egészen enyhe és gyorsabb lefolyású ez a betegség. A mirigykór gyógyszere is egy különleges szérum, amely a betegség lefolyását meggyorsítja és szövődményektől is rendszerint megóv. A betegség elleni védekezés: a pótllovak elkülönítése, a meghüléstől való óvása, kellő kimélés mellett való rendszeres foglalkoztatása, az istálló tisztántartása, a gyakori szellőztetés stb.

4. Az *influenzá*-nak két alakját ismerjük: a hurutos és a mellkasi influenzát. Az előbbi kórokozója olyan parányi, hogy még a legnagyobb nagyítással sem látható; annyi azonban ismeretes, hogy a beteg állatok testnedveiben és ürületeiben tömegesen fordul elő és az azzal szennyezett takarmány és ivóvíz, nemkülönben a különféle istállószeretek, a lóápolók ruházata stb. közvetíthetik a fertőzést. A betegség rendszerint magas lázzal kezdődik, a betegek nagyfokban bágyadtak, étvágytalanok, a felső légutak nyálkahártyája élénk vörös, az orrból nyálkás-gennyes váladék ürül, a betegek köhögnek s néha nehezen is lélegzenek; a betegség 4—5. napjában a hasalja és a lábak is megduzzadnak. A betegség rendszeren enyhe lefolyású szokott lenni s ha szövődmények nem társulnak hozzá, elhullás nem igen szokott bekövetkezni. A tartós magas láz és étvágytalanság mindazonáltal nagy mértékben leronthatják a betegek erőbeli állapotát és tápláltságát, ami a lovak használhatóságát (pótllovaknál az idomítást) lényegesen hátráltathatják.

Az influenza mellkasi alakja az esetek egy részében szintén enyhe lefolyású s csupán az emésztő- és légzőszervek néhány napig tartó hurutjában nyilvánul, mely rendszerint gyors lefolyású és teljes gyógyulással végződik. Az esetek nagyobb részében azonban súlyos tüdő-, mellhártyagyulladás fejlődik ki, — magas láz kíséretében, — a betegek nagyfokban bágyadtak, tompultak, teljesen étvágytalanok, a szem kötőhártyája erősen duzzadt, epe-színű, az orrból sáfrányszínű váladék ürül, azonkívül erős köhögés, feltűnő nehéz lélegzés, a mellkas fájdalmassága s néha az inhüvelyek fájdalmas duzzanata egészítik ki a kórképet. Az influenza eme alakjánál már gyakrabban fordulnak elő szövődmények, amelyek sokszor elhullásra is vezetnek. Bevált gyógyszere ezen betegségnek a *Neosalvarsan* (a syphilisnél is használatos gyógyszer), amelynek kellő időben történt alkalmazása után a betegek állapota gyorsan javul: a láz leszáll, a betegek bágyadtsága csakhamar eltűnik, az étvágy fokozatosan visszatér s a betegek állapota általában rohamosan javul.

Emellett természetesen nem szabad elmulasztani a betegeket összes szerelékeivel együtt azonnal elkülöníteni és az istállót szakszerűen fertőtleníteni. Az influenza hurutos alakjánál célszerűbb a betegek elkülönítésétől eltekinteni, hogy az egész lóállomány minél előbb essen át a betegségen. Különben a betegség néha minden óvintézkedés ellenére hónapokig is elhúzódhatik.

5. A *ragadós hólyagos szájfájás* tavaly és az idén is az ország több helyén járványosan lépett fel és néhány őrünk lovai is megbetegedtek benne. A betegség okozóját még nem ismerjük, de a betegek szájában fejlődő hólyagokban és ezek felrepedése után a nyálban nagy mennyiségben foglalta-

tik, úgy hogy a betegek nyálával fertőzött takarmány és ivóvíz a fertőzés rendszeres közvetítői. A betegség rendszerint kisebbfokú lázzal kezdődik, a betegek bágyadtak, étvágyuk csökkent, lassan, „óvatosan“ rágnak, a szünetekben a szájukat csukva tartják s erősen nyáladzanak. A száj belseje forró s az élénk vörös nyálkahártyán apró csomócskák, majd ezekből átlátszó tartalmú hólyagok fejlődnek, amelyeknek felrepedése után felületes kimaródások támadnak; ezek rendszerint gyorsan behegednek. Néha azonban a hólyagok elgenyесednek s ilyenkor azok helyén mélyreható fekélyek támadnak, amelyek a teljes gyógyulást nagyfokban késleltetik. Néha nemcsak a szájban, hanem a bőrön — főképen a száj körül — is támadnak csomócskák és hólyagocskák, amelyek pörk alatt gyógyulnak. Ennél a betegségnél is arra törekszünk, hogy az istálló egész loállománya minél előbb vészelen át, vagyis ott is mellőzzük a betegek elkülönítését. A gyógyulás siettetésére a betegek száját valamilyen összehúzó oldattal (1/2%-os timsó-oldat, vagy egyszerűen ecetes-sós vízzel) naponta többször kiöblítjük, azonkívül nagyobb gondot fordítunk a betegek takarmányozására, hogy a betegek erőben maradjanak.

6. A rühösség a külső ragadós betegségek közé tartozik; okozója az ú. n. rühátka, egy apró, fehér alapon szabadszemmel tűszúrásnyi, mozgó pontnak látszó bőrélősködő, amely befurakodik a felhámrétegbe, ott meneteket fúr, ami által erős viszketegséget okoz. A fertőzés rendszerint úgy történik, hogy a ló vagy közvetlenül érintkezik rühös állattal, vagy olyan helyen fordul meg, ahol előtte rühös állat tartózkodott; a különféle istállószerelék, a lószelék, a tisztító eszközök, pokrócok, választórudak stb. szintén rendszeres közvetítői a fertőzésnek. E tekintetben különösen veszélyesek az útszéli koreszmák istállóí, ahol naponta váltakozik a loállomány és mindenféle gyanus eredetű ló is megfordul. A hatósági épületek előtt levő fák, a kovácsműhelyek patkoló korlátjai mindannyi alkalom a rühös fertőzésre. A lovon a rühösség háromféle alakban fordulhat elő s mindegyik alakját más-más atkafajta okozza. Az egyik alakja rendszerint a fejen, nyakon, a mellkason székel, a másik alakja a végtagokat, míg a harmadik alakja a hosszú szőrrel fedett testrészeket támadja meg. Azonkívül más fajtájú állatok rühössége is fertőzheti a lovat, így a juhok, sertések, nyulak, macskák rühössége a lóra is veszélyes, sőt a rühös ember (főképen loápoló) is fertőzheti a lovat.

A fertőzés olyképpen történik, hogy a ló rühatkákkal fertőzött tárggyal közvetlen érintkezésbe jut, pl. olyan fához dörgölődik, amelyhez előzőleg egy rühös állat dörgölődött; a fa felületén és repedéseiben tanyázó atkák ilyen módon a bőr felületére kerülnek, onnét befurakodnak a bőr felhámrétegébe. ott meneteket fúrnak és azonnal elszaporodnak. Az atkák vándorlása élénk viszketegséget okoz, a ló nagyfokban nyugtalanodik, állandóan vakarózik, minden elérhető tárgyhoz dörgölődik. A folytonos dörgölődés heveny bőrgyulladást idéz elő, a bőr megduzzad, a szőr kihull, majd a bőrön apró göböcskék támadnak, amelyek hólyagocskákká alakulnak át s felrepedésük után pörkösödnek. A kopaszodás eleinte apró foltokban tűnik elő, később ezen

foltok nagyobbodnak, egymással összeolvadnak, úgy hogy tenyérszi, sőt ennél is nagyobb kopasz foltok keletkeznek. A betegek folytonos nyugtalanodása és vakaródzása a tápláltságot és az erőbeli állapotot is jelentékenyen lerontja, úgy hogy az ilyen állatok a hosszadalmas betegség alatt teljesen kimerülnek s gyakran el is pusztulnak, amint ez a harctéren ezer és ezer esetben előfordult. A rühatkák elszaporodását és ezzel kapcsolatban a betegség elterjedését nagyfokban elősegíti az ápolás és kellő gondozás hiánya, míg a naponta rendszeresen eszközölt ápolás állandóan nyugtalanítja az atkákat, ami elszaporodásukat és ezzel kapcsolatban a betegség nagyobbmérvű elterjedését is megakasztja.

A rühösség fellépése esetén legelső teendőnk a fertőzött lovakat az egészségesektől azonnal elkülöníteni — összes szerelékükkel egyetemben — és a loállásokat szakszerűen fertőtleníteni, továbbá a betegeket azonnal szakszerű kezelésbe venni. A betegség kezdeti szakában, vagyis amikor az még csak egészen kis területre szorítkozik, a helybeli kezelés is teljes eredménnyel járhat; ilyen alkalmas szerek: a 10%-os szürke higanykenőcs (huszárzsir), 5%-os kreolin vagy dohányfőzet, kátránykenőcs, esetleg jódtincturával való ismételt ecsetelés. A betegség nagyobbmérvű kiterjedése azonban már gondosabb és általános kezelést igényel. A kezeléssel kapcsolatban az istálló és lószelék tökéletes fertőtlenítése is elengedhetetlenül szükséges, mert enélkül a betegség gyökeres irtása el sem képzelhető.

A fertőző és ragadós betegségek lényege jelenleg már kellőképpen ismeretes, a legfőbb betegség kórokozóját, annak tulajdonságait, a fertőzés módját is kellőképpen ismerjük s így a fertőző betegségek elleni védekezés módja is adva van; leghatásosabb védekezés: a fertőző és ragadós betegségek megelőzése, vagyis kerülése mindazon helyeknek és alkalmaknak, amelyek fertőzést eszközölhetnek. Láttuk, hogy a legtöbb ragadós betegségnél a fertőzés közvetítésében a takarmány és ivóvíz igen nagy szerepet játszik, vagyis a fertőzés kapuja rendszerint a tápcsatorna s így a takarmányozásra a legnagyobb gond fordítandó. Ha kevésbé megbízható helyre vagyunk kénytelenek lovainkat beállítani, ne mulasszuk el a beállítás előtt a jászolból a takarmánymaradékot, valamint az almot eltávolítani és frissen almozni és csak a magunkkal hozott vederből itatni — ezzel rendszerint elkerülhetjük a fertőzést, még erősen fertőzött helyen is!

Háláért tenni jót. uzsorástól is kitélik. Mert ki tettéért valamit kíván. nem csuda, ha annak mértékét is meghatározza s tetteire tetszés szerint tesz kamatot. Az ily tevő legtöbbször csak hálátlant csinál s később bünsőnek hiszi magát az egész emberiséget s annak gyűlölésére szívét teljes joggal véli felhatalmazottnak. Kölcsey.

Az igazság valami oly tiszta, szent és mondhatom bátor ereje öntudatában, miképp, ha a napfényre nem mernek lépni vele, ha hosszas magyarázatára szorul álnok tolmácsainak — csak torzképpel ámitottak el; az igazság olyan, mint a sas, a napba tekint s nem veszti szeme fényét. Jósika.

Mozgás és tűz.

Irta: HAZAI IMRE százados.

A harc azonos fontosságú tényezői, melyek közül önmagában egyik sem elegendő ahhoz, hogy az ellenségre akaratuinkat rákényszerítsük. Nem új fogalmak, mert létezésük egyidős a hadviseléssel; helyesebben, párhuzamos alkalmazásuk egybeesik a löfegyver felhalálásával.

A kérdés döntő fontosságának felismerésére a hadi technika haladása kényszerített. A legújabb löfegyverek időben és térben megnövekedett tűzhatása, a nagy veszteségek, az emberanyag utánpótlásban beállott zavarok és nehézségek következtében egy új harc-eljárás alakult ki, melynek egyik alapelve az emberanyag kiméltése. Ennek az elvnek eleget tenni annál is inkább könnyűnek látszik, mert a tüzgépek nagy száma és hatóképessége a legkisebb egységnek is tekintélyes tüzerőt biztosít.

A tüzgépek közül csupán azokkal foglalkozunk, melyek a rajon belül nyernek beosztást, mivel a többiek támogatására a raj csak időnként és alkalmilag számíthat. — A gyalogság könnyű és nehéz fegyvereinek hatás és egyéb adatait az alábbi tábla mutatja:

A fegyver megnevezése	Lőtáv. Vető, dobótáv.	Lőgyorsaság perc-ként	Veszélyeztetett körlet	Hatáskörlet
Kis aknavető	1100 m.	4—8 lövés	18 m. sugarú kör	Közepes távolságon belül fedett célok ellen. Tüzgépek leküzdése. Zárótűz kiegészítése.
Géppuska	1800 m. közv. irányz. 2,5 km.	500 lövés		Nagy kiterj.; célok ellen még nagy távra is megsemmisítően hat. Lekötő hatása a tüzgépek között a legerősebb.
Golyószóró	1200 m.	120 lövés		400 m.-g. minden harcszerű célra hatásos. 400—800 m.-ig különösen rövid időre felbukkanó szököl csoportok ellen. 800—1200 m.-ig mélységben és szélességben kiterjedt célok ellen.
Gránátvető	135—475 m.-ig		200 m.	Fedetlen vagy könnyen fedett élő célok ellen.
Puska	1800 m.	célzott pont. löv. 8—10 gyors lövés 25—30		400 m.-ig egyes alakokra. 400—800 m.-ig mozgásban lévő csoportokra. Széles, mély célok ellen 800 m.-en felül sok puskával kivételesen.
Távcsöves puska	1800 m.	"		600 m.-ig pontlövés bármily harcrendű célra. 800 m.-ig. csoportokra.
Puska gr.	150 m.	4—6	70 m.	Ellenséges fészkek ellen tűzösszpontosítás. Védelemben zárótűz.
Kézi gr.	25—50 m.	célzott dob. gyors dob.	tám. gr. 7 m. védő gr. 70 m.	Tömött célok, fedezékben levő célok ellen.
Piszt.	50 m.	25 lövés		Minden harcrendű cél ellen.

Fontos tudnunk, hogy a felsorolt fegyverek mily távolságra hatnak és hogy lapos vagy meredek röppályával bírnak-e.

Mozgásnál mindig tisztában kell lenni azzal, hogy a már elért terepszakaszt az ellenség a rendelkezésére álló fegyverekkel tűz alatt tudja-e tartani vagy sem. Így pl. ha támadásban a rajparancsnok látja, hogy az ellenség meredek röppályájú tüzgépekkel (akna, gránátvető) nem rendelkezik, akkor rajával főként a mélyedéseket fogja kihasználni, mert tudja azt, hogy azokat az ellenség a lapos röppályájú fegyverekkel (gp., gs., puska) nem tudja pásztázni.

Ha megnézzük az 1. ábrát, azt látjuk, hogy a „b“ mélyedésben való tartózkodás a rajra nézve csak az esetben jelent veszélyt, ha az ellenség aknavetővel bír, oda gránátvetővel löni nem tud. Az „a“ mélyedésben pedig úgy aknavető, mint gránátvető tüzellel számolni kell.

A sűrű vonalakkal jelzett tereprészeket az ellenség a lapos röppályájú fegyverekkel nem tudja pásztázni, egyébként azonban az egész támadási terep az ellenség fegyverei által, azok hatástávolságának megfelelően tűz alatt tartható.

A mozgásnak több fajtát fogjuk használni és pedig a futást, az élénk lépést, a lépést, a szökélést és a kúszást. A terep, a harc helyzet, az ellenséges tűz és az ellenség megfigyelése lesz a mérvadó arra nézve, hogy a felsoroltak közül melyiket alkalmazzuk. Vegyünk egy sematikus példát; kizárólag csak a mozgást beszélve meg és mellőzzük az egyéb haretévékenységeket:

Egy puskás rajnak támadás közben a magaslatig kell eljutni. Az erdőben *lépésben* vezeti a rajparancsnok raját. Az erdőből kilépve, áttér a műút föltesének nyugati oldalára s eljut *élénk lépésben* a hídig. A patak környéke annyira mocharas, hogy azon átgázolni nem lehet. Közben megszólal „a“ gp. s több rövid sorozatot ad le az erdőre, melyből egy osztag elővigyázat nélkül lépett ki.

A rajpk. látesővével megtalálja a gp.-t s rögtön tisztában van azzal, hogy a híd a gp. tűzkörletében van; raját a hídon rajcsoportban *futásban* átviszi s a műút baloldalán az árokban *lépésben* vezeti tovább a rajt, amíg az erdő északi sarkát eléri. Innen már nehezen jut tovább, mert a műútnak töltése nincs, az árka pedig alig fél méter mély. Innen az ellenség által megszállott gerincet igen jól látni, tehát az ellenség minden mozgást azonnal észrevesz. A *kúszó* rajp.-t egyenként követik a csatárok, az átereszen át a bokoresoportig, mely gyenge rejtőzést nyújt s erős ellenséges tűz alatt fekszik. Itt már a csatárok csak rövid, gyors *szökéléssel* tudnak előre jutni.

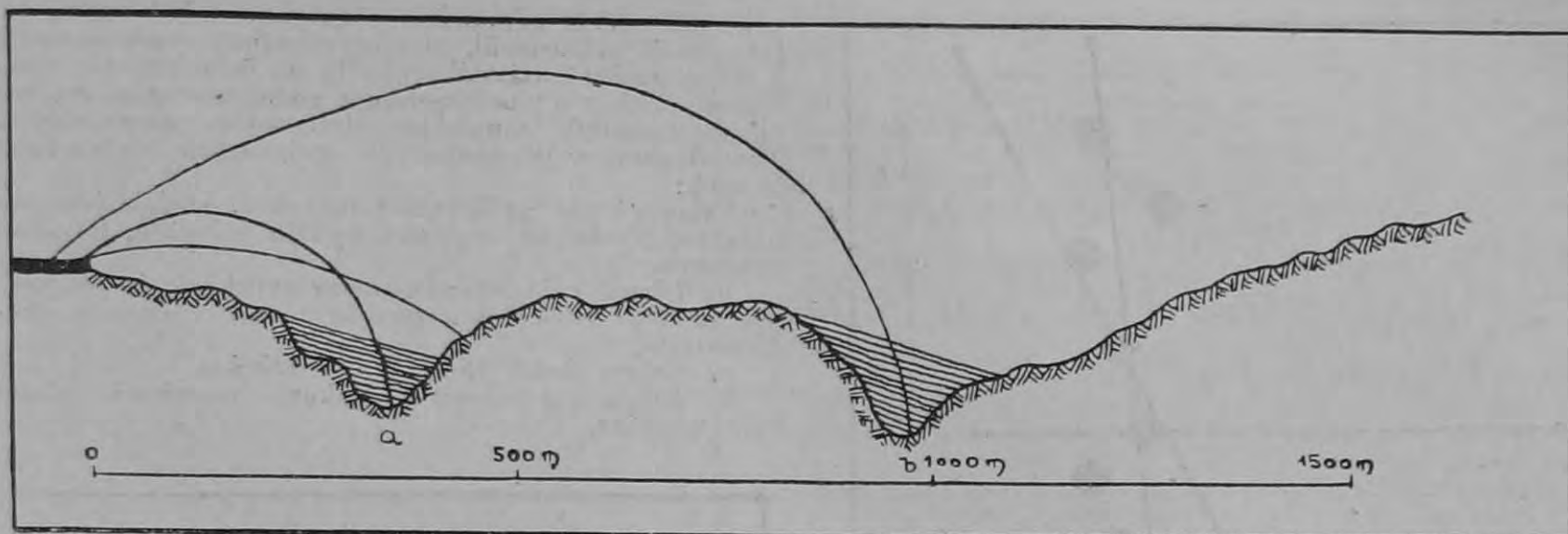
A fentiekben említett raj feladatát csak az esetben fogja tudni megoldani (illetve veszteségei lényegesen kisebbek lesznek), ha a mozgását akadályozó vagy megbénító ellenséges tüzgépeket a saját gépek lefogják. Ez a lefogás csak akkor lehetséges, hatásos, ha a tüzgépek tüzüket tervszerűen vezetik.

Ennek megvilágítására vegyünk példának egy szakaszt, mely támadásban az ellenséget 700 m.-re megközelítette.

A szakasz, melynek egy raja golyószórós raj, erős ellenséges géppuska és golyószórós tűzben fekszik, golyószórója lépcsőben jobbra kb. 100 m.-re.

Ez a golyószóró erős tüzharcot folytat, hatását azonban a szakasz nem érzi, mert az ellenséges tűz nem gyengül. Ha az okot keressük, rájövünk, hogy a golyószórós rajpk. a szakaszparancsnoktól aligha kapott a támadás alatt parancsokat, vagy ha kapott is, nem tudta megállapítani és hatásos tűz alá venni azokat az ellenséges gépeket, melyek a szakasz támadását megbénították. A szakasz tehát egyáltalán nem látta hasznát a golyószórójának.

Egy egység, melybe egy vagy több gépet beosztanak, ezzel a ténnyel még nem sokat nyert, mert az a kellő vezetés és irányítás nélkül csak éppen oda nem fog tüzelni, ahová a legfontosabb lenne. Mennyivel más a helyzet, ha a parancsnok pontosan megszabja a gépek feladatát, számol előrelátóan a különböző váratlan eshetőségekkel (átkarolás, ellenlökem stb.), állandó összeköttetést tart fenn a gépek parancsnokaival s azokat főleg azon gépek fontos felállítási helyéről tájékoztatja, melyeknek tüzellel való lefogása szükséges. Ilyen-

1. ábra.

kor azt mondjuk, hogy a gépek megállapított *tűzterv* alapján tüzelnek.

Bármely fegyver hatását megsokszorozza az *oldalozás*. A magyarázata ennek abban rejlik, hogy a csatár ösztönösen azt érzi legveszélyesebb ellenségének, ki vele szemben van; minden figyelmét ennek leküzdésére irányítja s ha beássa magát, főleg a vele szemben lévő ellenség tüze ellen fog védekezni. Ha oldalból kap tüzet, ez rendszerint meglepően éri, zavarba hozza, mert érzi, hogy két ellentétes irányból támadják. Tapasztalat szerint az oldalozó tűz jelentős erkölcsi hatást gyakorol az ellenségre s gyakran váratlan sikert eredményez. A pásztázott tér kedvező alakulását oldalozó tűzben a 3 ik ábra mutatja.

Itt azt látjuk, hogy ha az 500^x távolságra lévő rajra arcból tüzelnek „a”, akkor a lövedékek pásztázott terébe (kb. 120^x) legfeljebb csak egy csatár esik, ha ugyanilyen távolságról „b” irányból tüzelünk, akkor a pásztázott tér már sokkal előnyösebb s végül teljes oldalozás esetén „c” az egyes lövedékek hatása megsokszorozódik.

Gyakran előfordul, hogy jól rejtőzött, nehezen felkutatható célokat vagy erős veszteséget okozó gépeket kell tűz alá venni. Ilyen esetben *tűzősszpontositást* alkalmazunk s a célt rendszerint vezetett tűzzel löjjük.

A 4. ábrán a támadásban lévő szakasz 2. raja a kedvezőbb terepviszonyok folytán tért nyert s midőn a szemben lévő bokoresortot kb. 400^x megközelítette, erős oldalozó golyószóró tüzet kap.

A raj továbbjutni nem tud, több sebesültje van, támadása elakad, csatárai beássák magukat. A golyószórós rajnál tartózkodó szk. pk. a 2. raj helyzetét látja s rövidesen megállapítja, hogy az ell. gsz. az útkeresztesződésénél lévő erdő legszélső fájáról tüzel. A golyószóróval tűz alá véteti az ell. gsz.-t s az első rajnak parancsot ad, hogy a golyószórót vezetett tűzzel löjje. A rajparancsnokok kiképzési fokától és ügyességétől függ jelen esetben, hogy fognak e a szakaszparancsnokok parancsára várni.

Az ellenség meglepésére mindig törekedjünk, mert a meglepés fél siker. Különösen vonatkozik ez azon esetekre, mikor a meglepést váratlan tűzhatás kifejtésével érjük el, vagyis az ellenségen *tűzzel rajta ütünk*.

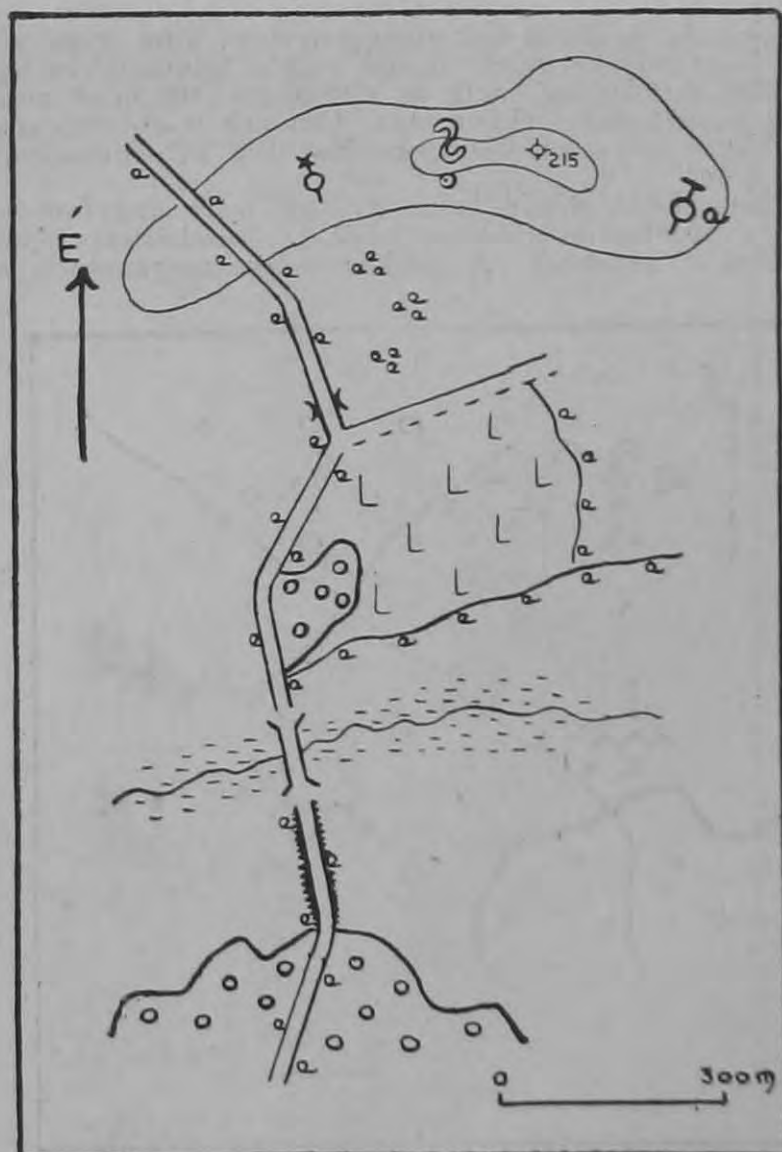
Az 5. ábrán a támadó szakasznak az „a” golyószóró tüze súlyos veszteségeket okoz. A szakaszparancsnok látja, hogy a golyószórója „b” tüzelő állásból a szakasz támadását nem tudja támogatni, ezért elrendeli, hogy változtasson tüzelő állást s a tüzet „c” tüzelő állásból rajtaütésszerűen nyissa meg.

Midőn a golyószóró „c”-ből az oldalozó tüzet az ellenséges golyószóró ellen megnyitja, ugyanabban a pillanatban a második raj pk. elrendeli a vezetett tüzet a golyószóróra.

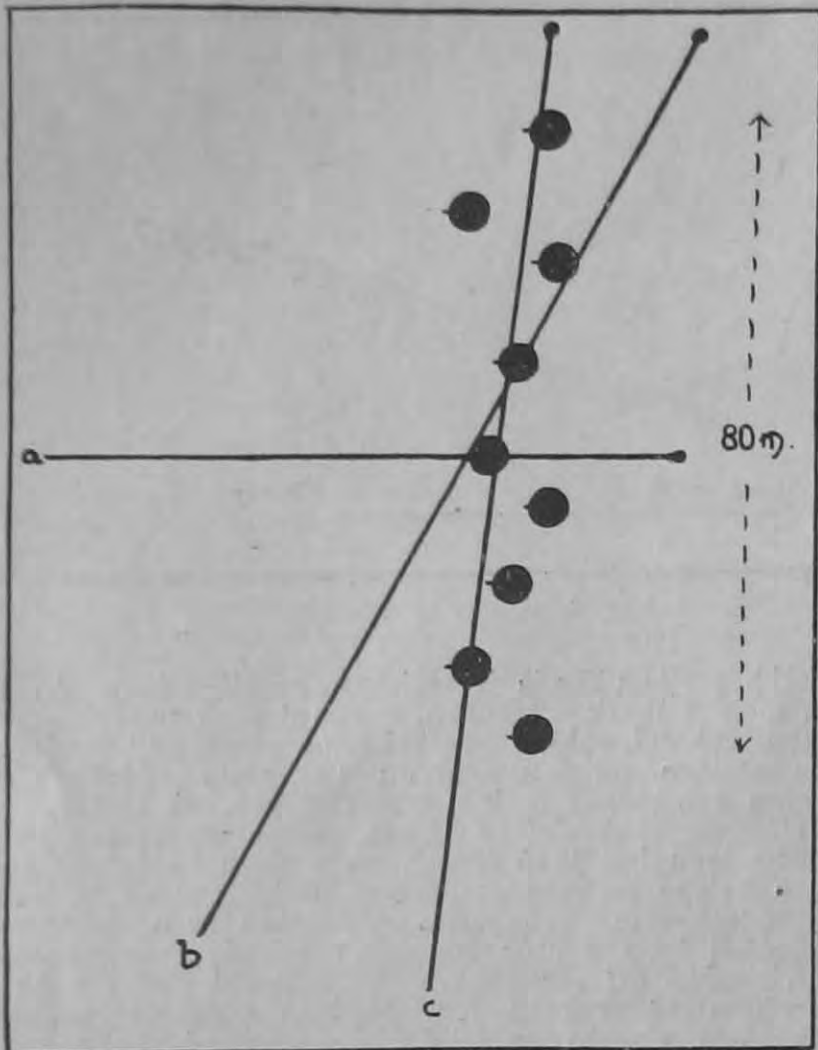
Az így megszervezett tűzoltalom hatását felhasználva az I. raj támadását folytatja.

A lököerő a tüzerőt igen sok fölösleges erőkifejtéstől kiméli meg, ha legmesszebbmenő módon élünk az ügyes terepkihasználással. A raj, a szakasz stb. parancsnok tehát soha sem bízza magát teljesen a gépek tűzoltalmára, mert az nem állandó és csak leg-

ritkébb esetben fogja le teljesen az ellenséget. Az a raj, mely eltűnik a terepen, csatárai csak pillanatokra bukkannak fel, sokkal kevésbé fog rászorulni a gépek tűzoltalmára, mint egy olyan raj, mely kifekszik a terepre s mindent csak a gépektől vár. A csatár, ha az ellenség tűzkörletébe lépett, számoljon a legkülönbözőbb irányból jövő tűzzel, mely ellen hatásosan főleg a helyes mozgásnem megválasztásával és a terep kihasználásával védekeznek. A mozgás és a tűz szempontjából igen fontos fogalmak rövid megvilágítása után tisztán áll előttünk, hogy egyedül tűzzel a harcot eldönteni nem lehet, viszont az ellenséget csupán mozgással visszavonulásba kényszeríteni soha nem fog sikerülni. A támadás sikere csak akkor van biztosítva, ha a lököerő mozgását akadályozó tűzforrásokat (gépeket, fészkeket) a saját gépeink lefognak s az ellenséget fedezésre kényszerítik.

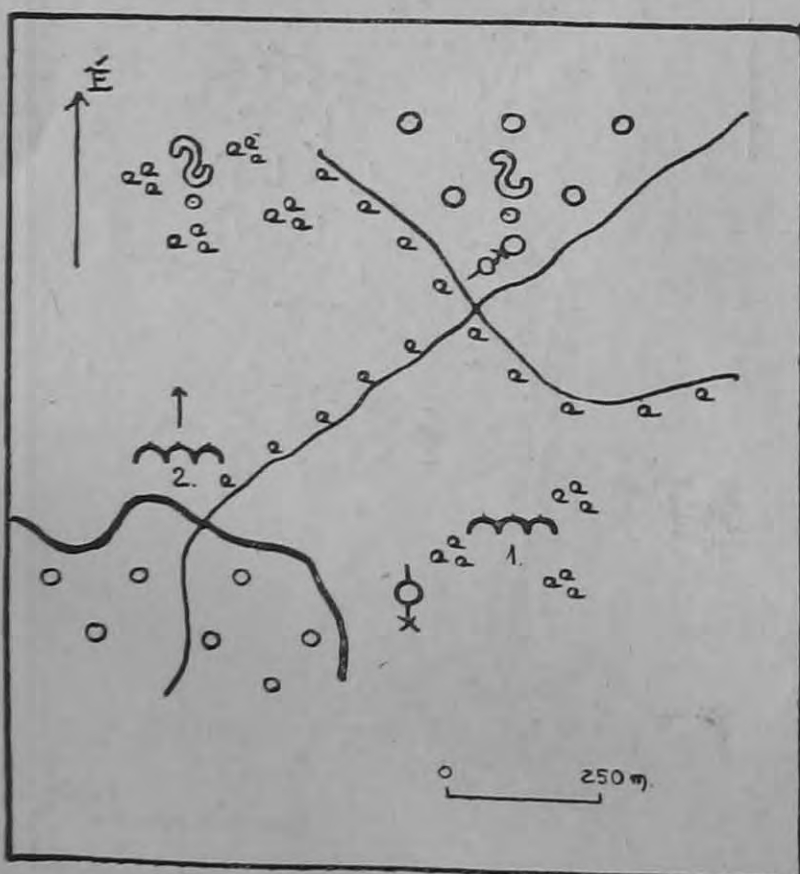
2. ábra.

3. ábra.

Midőn támadásban az ellenséggel az érintkezést felvettük, mindaddig, míg a gp. tűzkörzetébe nem jutottunk (2.5 km.), csupán a tüzérség tűzoltalmára számíthatunk. A géppuskák tüzmegnyitása után a golyószórós és puskás rajok tüzelés nélkül folytatják a támadást mindaddig, míg az ellenséget 800 m-re meg nem közelítették; ekkor már tüzelnek a golyószórós is. Végül jön a puskásrajok tűzharca az ellenségtől 400 m-re.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni mily nagyfontosságú a tűzoltalom szempontjából az összeköttetés fenn tartása a gépekkel. A puskás szakaszparancsnok a

4. ábra.

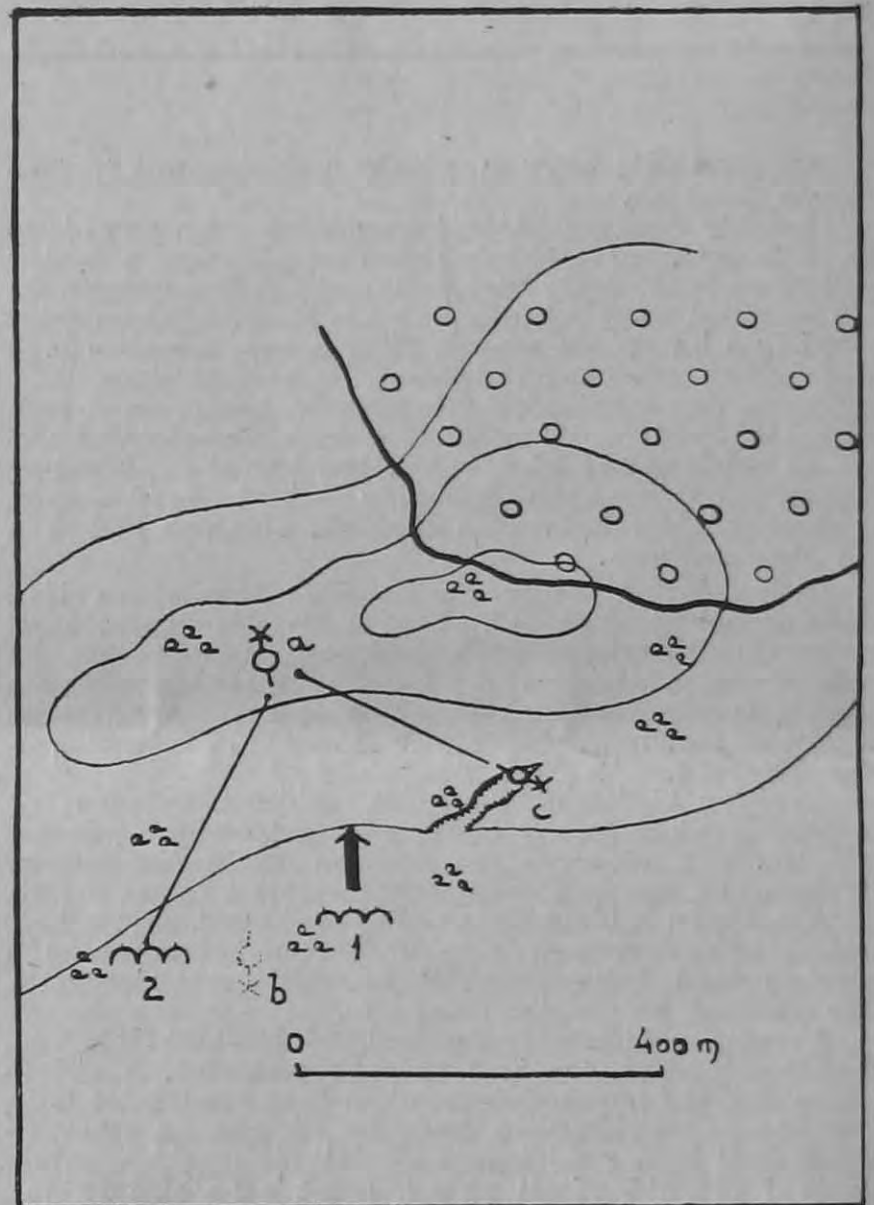
neki alárendelt géppuskás rajparancsnokot sűrűn tájékoztassa helyzetéről, megfigyeléseinek eredményeiről s főleg további szándékáról. Ha az összeköttetés megbízható, akkor a puskásszakasz parancsnoka a gp. raj parancsnokának munkáját tetemesen megkönnyíti. Támadásban a géppuska és golyószóró tűzfeladatai lesznek:

a) Zavaró tűz gyülekezési helyekre, közlekedési vonalakra, fészkekbe, rejtőzést nyújtó helyekre, figyelési pontokra.

b) Tűzzel való lefogása azon gépeknek és fészkeknek, melyek tüzüikkel a puskás részek mozgását akadályozzák.

c) Szárnyaknak tűzzel való lezárása.

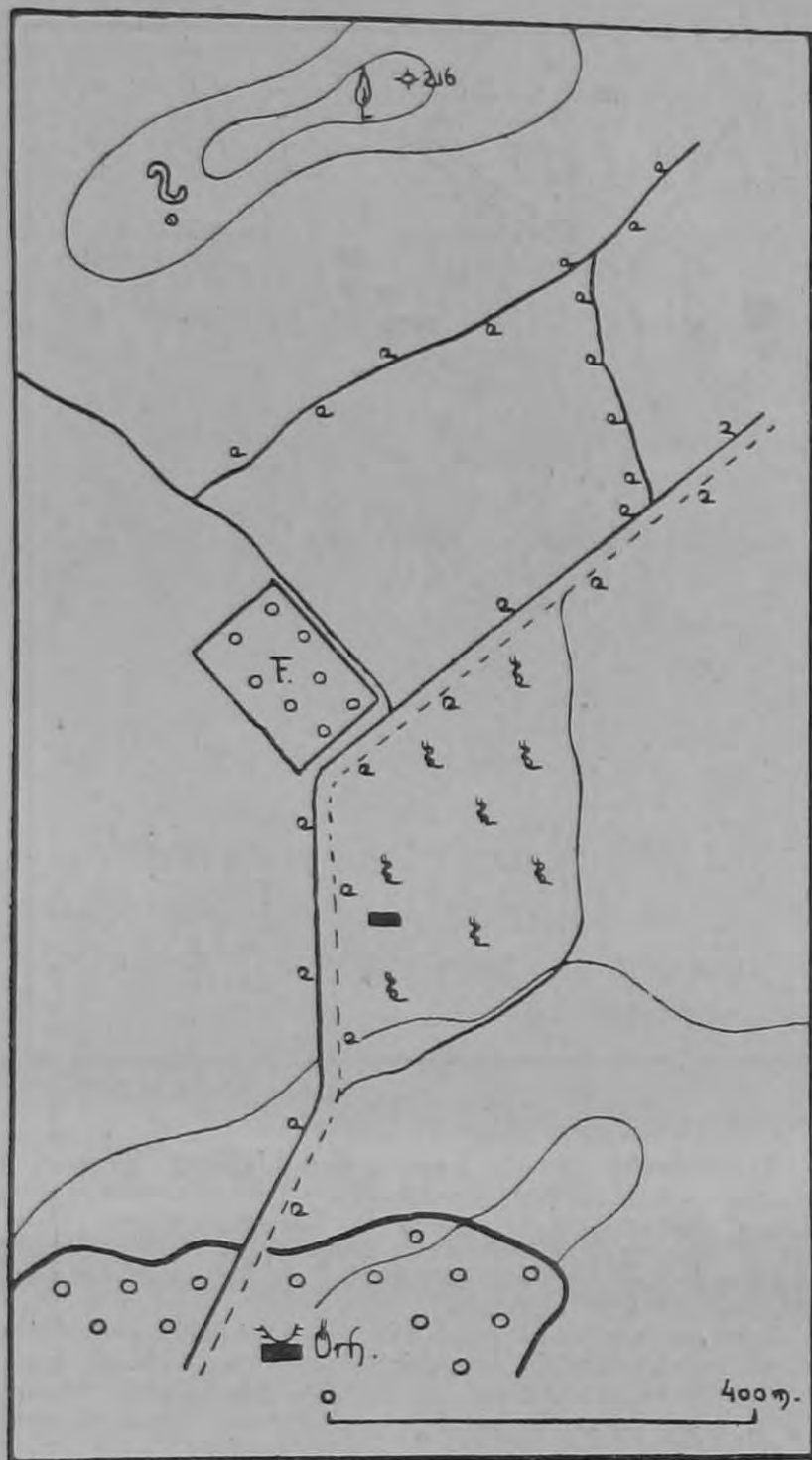
d) A betörési helyen csatlakozó részeknek tűzzel való lefogása.

5. ábra.

A gépek tüzmegnyitása támadásban arra a pillanatra esik, mikor a puskás rajoknak tűzoltalomra van szükségük, vagyis mikor ezek ellenséges ellenállásra bukkannak. A gépek tüztét tehát semmi esetre sem fogja kiváltani az ellenség tüze, ha az hatástalan, vagyis ha a raj támadási lendületére nem hat bénítólag. A gépek igyekeznek mennél jobban tüzelés nélkül az ellenséget megközelíteni, mivel a távolság csökkenésével tüzünk hatása növekedik. Az első tüzelőállásból történt tüzmegnyitás után a gp. és gsz. szoros összhangban a puskás részekkel állandó előremozgásban van. A golyószóró, ha már hézaglövésre nincs alkalma, állást változtat, míg a géppuskának tekintve, hogy a hézaglövésen kívül átlövessel is tud hatni, az állásváltásra ritkábban lesz szüksége. A gép harcában az állásváltás a legnehezebb pillanat, mert a teljes védtelenség állapotát jelenti; ezért a rajparancsnok, ha golyószórója állást változtat, ehhez nyújtson tűzoltalmat.

A tűz és a mozgás alkalmazását a legszemléltetőbben a golyószórós raj harceljárása mutatja, mivel ezen egységnél úgy a tüzerő mint a lököerő megvan,

6. ábra.

A kötelékben küzdő raj feladata az egyedül álló fa irányában támadni s az ott lévő ellenséget rohamtávolságra megközelíteni. A rajparancsnok főfeladata itt az lesz, hogy raját a terep ügyes kihasználásával mennél közelebb vigye az ellenséghez, úgy amint azt a 2-ik ábránál láttuk.

Allítsuk be a rajt megindulási helyzetbe az erdő-örházhoz. Az ellenség 1200 m-re van, vagyis oly távolságra, hová a raj fegyverei hatni nem tudnak. Így tehát a raj amíg az ellenséget 800 m-re meg nem közelítette, saját magának tűzoltalmat nyújtani nem tud. A mozgás megkönnyítésére rendelkezésére áll azonban a terep ügyes kihasználása. Az erdő minden mozgást elrejt, a rajból semmi sem látható. A rajparancsnok raját elindítja s a karban tartott kocsis-út mentén haladva eléri az erdőszegélyt.

(Az ellenség helyzetéről a rajparancsnok csupán annyit tud, hogy a védelemre berendezkedve Kerecsend községtől Ny-ra a 216 magassági pont környékét tartja megszállva.)

Ekkor előlről golyószóró tüzelését hallja, majd rövidesen az egyik terepkutatója jelzését veszi, mely szerint az útvillánál levő F. erdőből tüzelt az ellenség. A rajparancsnok elhatározza, hogy folytatja a támadást. Mivel a 216. mag. pont környékén mozgást vesz észre és tüzéségi lövedékek becsapódását látja, az a meggyőződése, hogy az F. erdőben csak kisebb ellenséges osztag (esetleg harcélőrs) van elhelyezve. A terepet a támadásra kedvezőnek ítéli s nem akarva

időt veszíteni, saját erejéből szándékozik az ellenséget elűzni.

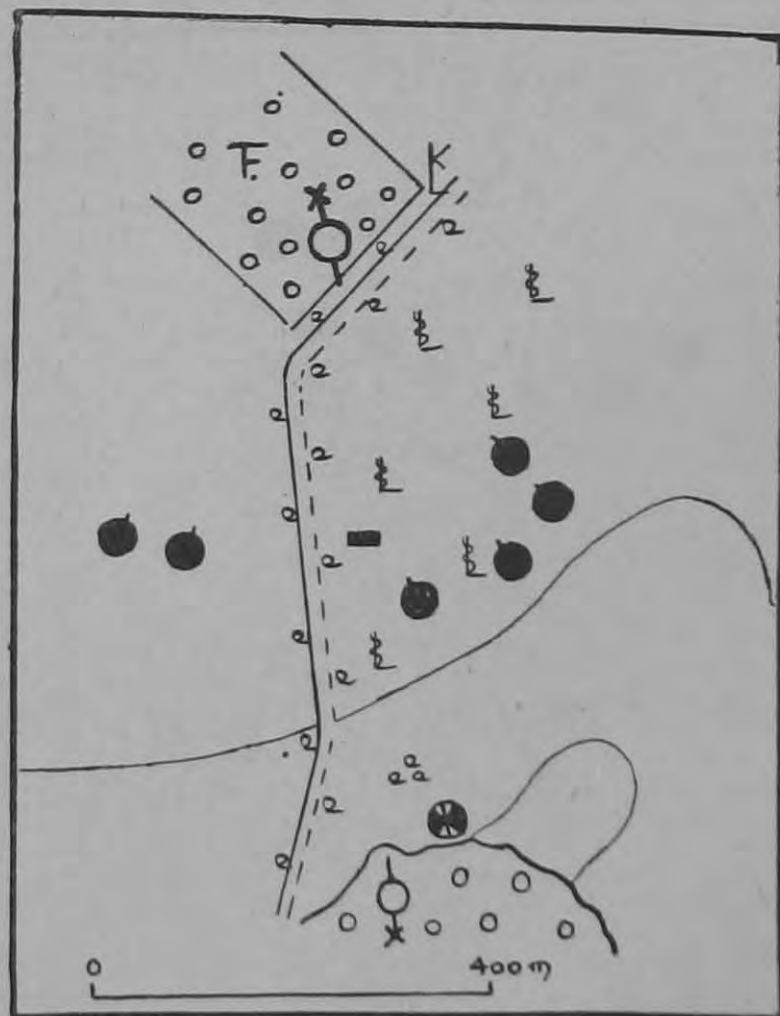
Az erdőig a távolság kb. 400 m., az út baloldalán térdig érő vetés, jobb oldalán szőlő (junius), tehát a támadási terep a fedett mozgásra igen alkalmas. Valószínű, hogy az ellenség a raj kilépését az erdőből nem fogja észrevenni, de számolni kell azzal, hogy a támadás későbbi szakában a raj ne nélkülözze a tűzoltalmat.

A rajparancsnok tehát igyekszik rajával az ellenséget gyorsan a terep ügyes kihasználásával megközelíteni s ehhez a tűzoltalmat a 7. ábra szerint szervezi meg.

Vagyis a golyószórós félrajjal visszamarad az ábra szerinti helyzetben s a rohamfélraj vezetését a rajparancsnok helyettesre bízta. A rajparancsnok által kiadott parancsból minket főleg az érdekel, hogy a rohamfélraj csatárai az út mindkét oldalára eloszolva úgy támadjanak, hogy az út mindkét oldalát kb. 100 m-re (a hégzlövés miatt) szabadon hagyják. A rajparancsnok a mesterlövészt a látesőves puskával utasítja, hogy a golyószóró tüzének megnyitásakor főleg a nehezen látható célokat vegye tűz alá.

A rohamfélraj az F. erdőt 250 m-re megközelítve, onnan golyószóró és puskatüzet kap. A tűz erősségéből ítélve a rajparancsnok az ellenséget egy gyenge golyószórós rajra becsüli s arra elrendeli a tűzmegegyeztetést.

Ennek hatását azonnal látni lehet, a csatárok szökkeléssel, kúszással folytatják a támadást s lassú célzott tűzzel belekapcsolódnak a tűzharcba. A rajparancsnok mihelyt ezt látja, elrendeli a golyószórós rajnak az állásváltoztatást. A rajparancsnok szándéka az, hogy a golyószóróval a szőlőben lévő csószház környékén foglal tüzelőállást, hogy a rohamfélraj minél rövidebb ideig nélkülözze a tűzoltalmat. Erről a tervről azonban gondolkodás nélkül lemond, mert észreveszi, hogy az erdő szegélyéről egy géppuska anélkül, hogy a támogatásra fel lett volna szólítva, öntevékenyen felismeri közbelépésének értékes segítségét s az F. erdőt hatásos tűz alá veszi. A rajparancsnok a porfelhőből látja, hogy az ellenség által megszállott erdőszegély a géppuska magyszórásában fekszik: nem is gondol megállásra, hanem igyekszik tüzelő állását

7. ábra.

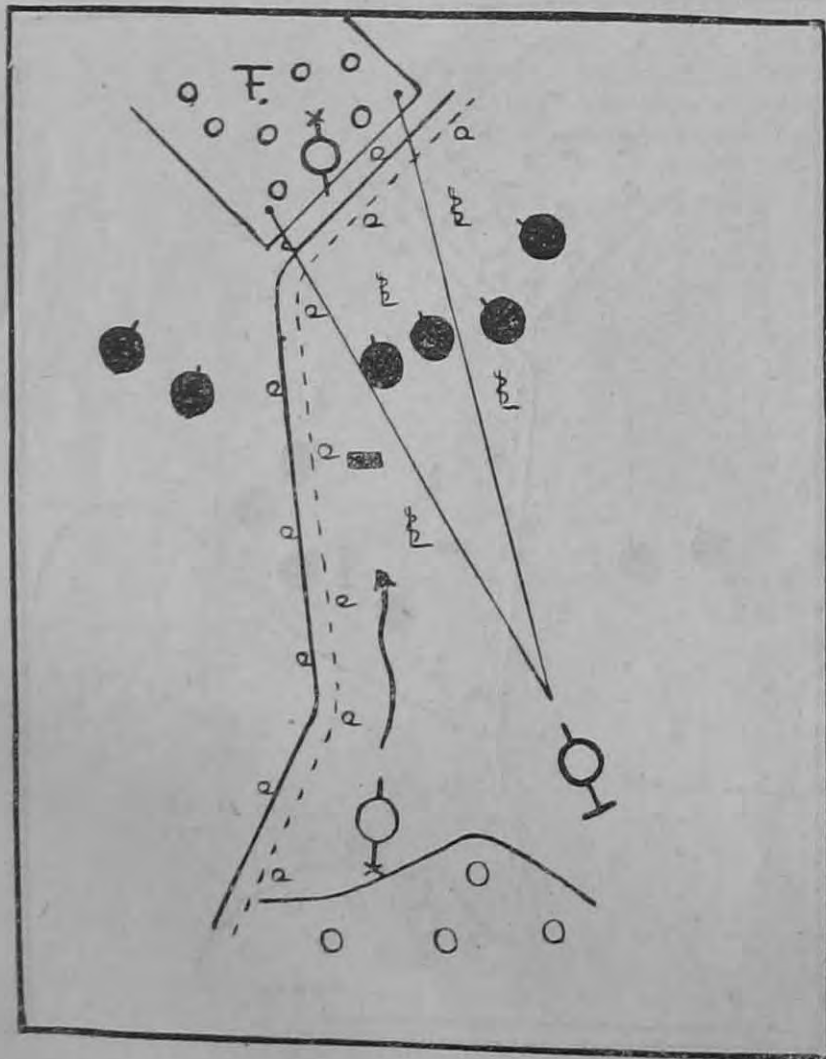
mennél közelebb vinni az ellenséghez. Ebben a pillanatban a mozgás és a tűz között az összműködés ideális. A golyószóró félraj teljes egészében mozgásban van, a rohamfélraj esatárai is látva a géppuska megsemmisítő tüzeinek hatását, szinte tüzelés nélkül gyors szökéseikkel az ellenséget rohamtávolságra közelítik meg. A rajparancsnok az erdőből kb. 150 m.-re a golyószórót tüzelő állásba rendeli s a rohamot tervszerűen előkészíti. Ehhez a legfontosabb a tűzoltalom megszervezése. A rohamot kénytelen saját erejéből végrehajtani, mert az erdő szegélyéről tüzelő géppuskát a tűzérési tűz állásváltogatásra kényszerítette. A közelében lévő gépekkel tervének közlése túl sok időt venne igénybe. Ettől eltekintve az ellenség erejét annyira megtörve érzi, hogy a saját erejéből végrehajtott roham sikerében bízik.

A rohamhoz a rajparancsnok raját a 9. ábra szerint rendezi.

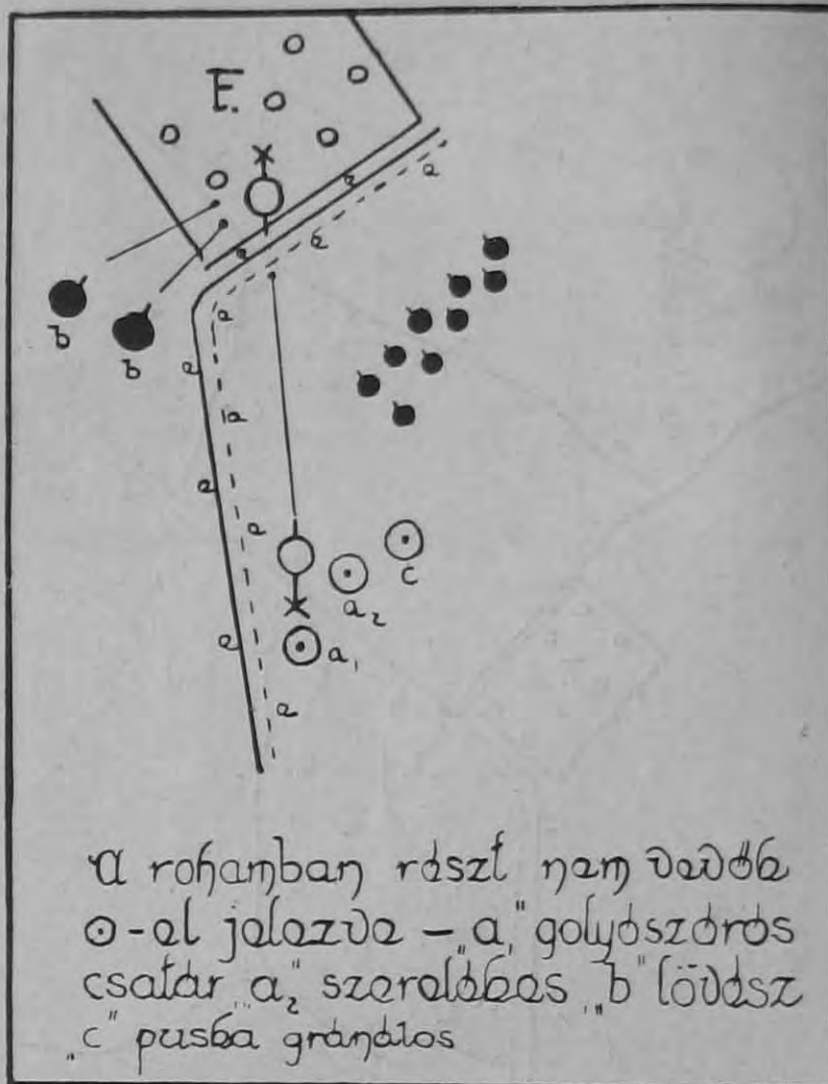
Az út baloldalán a rohamfélraj két lövésze a magas vetésből felemelkedve kapáslövessel tüzelnek az ellenségre. A puskagránátos az ellenséges golyószórót veszi tűz alá, a rajparancsnok pedig a raj többi csatáiraival rohamoz, melyhez a golyószóró nyújt tűzoltalmat. Az itt felsorolt feladatok kiosztása után a rajparancsnok a rohamtávolság elérését erős golyószórós tűzzel bevezeti, melyhez csatlakozik a puskagránátos és a lövészek tüze. Dobó távolságra érve a rajparancsnok által kidobott első kézigránát után a csatárok az ellenségre dobják gránátjaikat s az ellenséget szüntelen kapáslövés közepette megrohamozzák. A golyószóró mihelyt a rohamot tűzzel a saját embereink veszélyeztetése miatt nem támogathatja, előre siet, hogy elől tűzkész állapotban legyen.

Az előrelátó rajparancsnok a roham utáni helyzet biztosítását főleg a helyes tűzoltalom megszervezésével éri el. A rajt a roham végrehajtása közben és közvetlenül az után érhetik a legnagyobb veszteségek. Ennek elkerülésére a legelső teendő a golyószórót az elfoglalt terepszakazon mielőbb állásba hozni.

A példa szerinti esetben a raj az elfoglalt erdőparcellában kitart, mivel a szomszédos rajok lemaradtak. A rajparancsnok munkájában azonban nincs megállás, mert a támadást folytatni kell s tevékenységének hosszú láncolata újra kezdődik.

8. ábra.

A rohamban részt nem vevő
○-el jelölve - a "golyószórós
csatár a₂ szerelőbes "b" lövész
"c" puska gránátos

9. ábra.

A legkisebb egység harcát egyoldalúan csupán a mozgás és tűzoltalom szempontjából nézve szemünkbe ötlük a rajparancsnok nehéz és felelősségteljes munkája. Nincs egy pillanatnyi megállása, tiszta fejjel kell gondolkoznia, éles szemmel kell látnia s erős elhatározással kell akarnia.

A rajparancsnoki hatáskör, ezernyi apró feladatából és kötelességéből tevődik össze, melyeknek csak egy kis hányadát soroltuk itt fel, de éppen elegendő ahhoz, hogy megértsük, miért legyen a rajparancsnok a raj lelke.

Édes anyám.

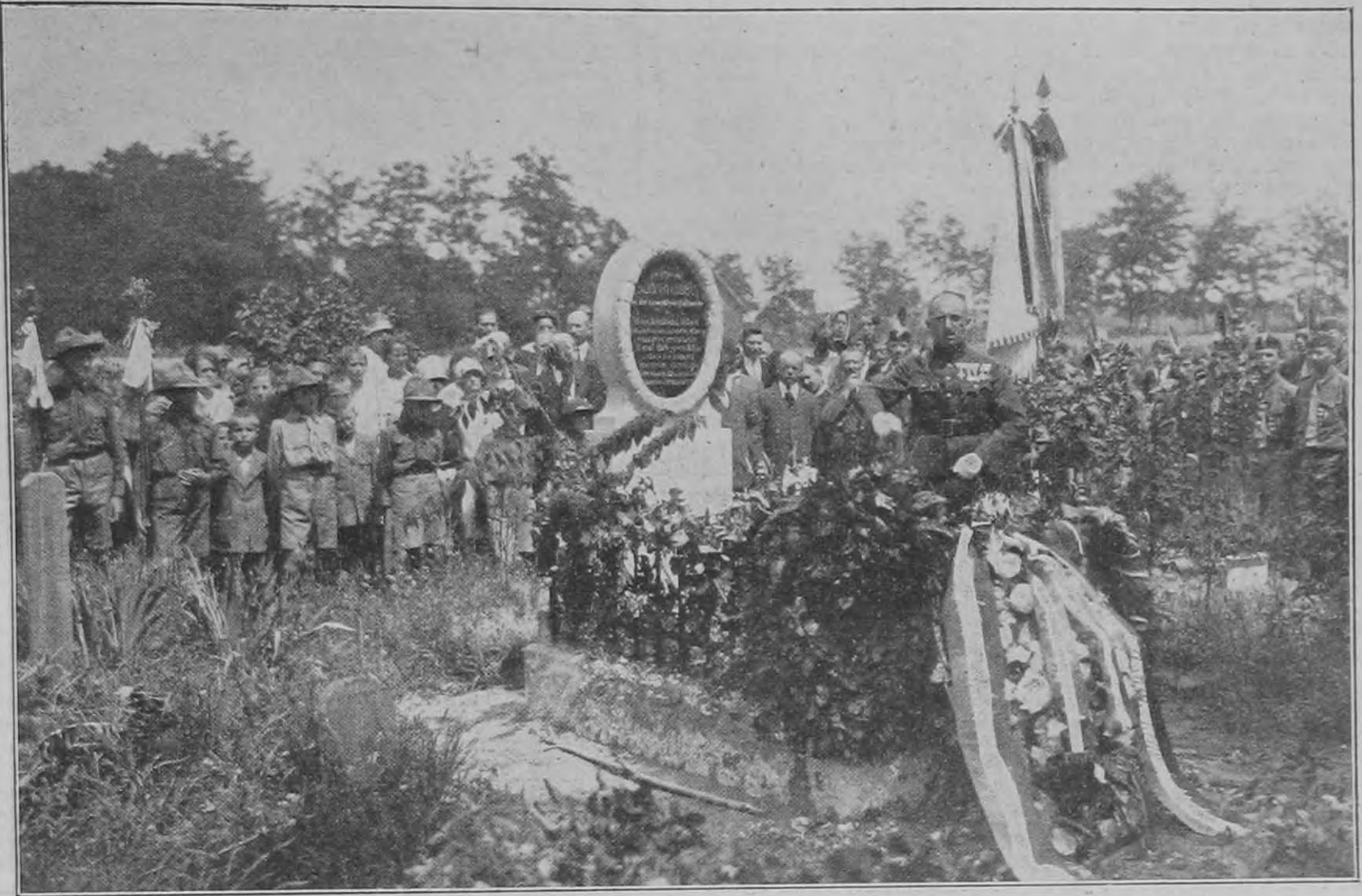
A mogorva, rideg katonakórházban
Tikkadtan gyötrődöm testetlő lázban.
Takaróm leesett, forró fejem alól
Kicsúszott a párna . . .
Úgy érzem — valaki aggódva rámhajol
Ébredésem várva.

Fátyolos szememet az árnyra meresztem:
Gondos szeretettel takarja be testem,
Csupaláz fejemet gyöngéden fekteti
Vissza a párnára,
Verejtékes arcom meg-megtörülgeti;
Felülök esőkjára.

— Ki volt itt? Ki járt itt? — Senki körülöttem,
Talán csak álmodtam, talán képzelődtem;
Eltűnő álmkép, mit lázas álmában
Beteg képzelet szült.
De hiszen hallottam, de hiszen jól láttam,
Hogy itt mellettem ült.

— Jó anyám ideszállt forró sóhajtásod,
Testet öltött a te gondos aggódásod,
Te voltál mellettem, virrasztva-remélve
A nehéz éjszakán,
Aldjon meg az Isten százezerszer érte
Én édes jó Anyám!

Barényi Ferenc.

Június 8-án avatták fel Pakson a kommunizmus alatt hősi halált halt Bakonyi András járásörmester művészi sír-
emlékét: Balogh Béla százados, paksi szárnyparancsnok emlékbeszédet mond.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Többet ésszel, mint erővel.

Irta: KOVÁCS SÁNDOR II. tiszthelyettes
(Kaposmérő).

Nagybajomi őrsparancsnok koromban történt. 1904. évi május 18-án a szomszédos csökölyi őrs-höz tartozó Kaposmérő községben országos vásár volt. Jól tudjuk, hogy egy országos vásár a közbiztonsági szolgálat szempontjából mit jelent. Egy-egy nagyobb tömegeket vonzó vásárra a vidék megbízhatatlan elemei, csirkefogói, szokásos bűnözői felvonulnak, mindegyik azzal a titkos reménnyel, hogy a zavarosban halászva, talán sikerül jó fogást csinálnia. És bizony, ha mi esendőrök, nem állunk résen és nem vagyunk elég szemfülesek, reményeiket valóra is váltják. Magán a vásáron elkövetett bűncselekmények legtöbbszörre vagy éppen ellen irányulnak és — bár sűrűn fordulnak elő — a helyzetből, a körülményekből folyik, hogy csak ritkán nagyobb szabásúak. Nagyobb gonosz-tetteket a tapasztalat szerint nem az országos vásáron, de sokszor azzal kapcsolatban szokták elkövetni, többnyire oly módon, hogy a vásárra igyekvő, még inkább a vásárról visszatérő, távolabbi vidékre gyalog vagy kocsin utazó embereket a rájuk leső és a vásárosoknál sok pénzt gyanító útonálló megátad-ják, kirabolják, sőt — amint az már több esetben előfordult — meg is gyilkolják. Természetes, hogy ilyen esetek — hála Istennek — inkább csak a múltban fordultak elő, a mai időkben csak elvétve. Jól tudja minden esendőr, hogy éppen az ily eseteknek elejét veendő, milyen fontos a vásár helyére vezető útvonalak felügyelése. Magától értetődik, hogy ebben nem csak a vásár által közvetlenül érdekelt őrsnek, hanem az összes környékbeli őrsöknek is részt kell venniük.

A vásár napján magamat M. J. esendőrrel őrző portyázására rendes szolgálatba vezényeltem s hogy

a vásár helyére vezető útvonalat is felügyelhessem, az út mellett, egy erdő szélén Nagybajom és Böhönye községek között 2 órai lesállást írtam elő. Abban az időben gyakran előfordult, hogy a vásárra menő, vagy onnan jövő iparosokat és kereskedőket útközben alaposan kifosztották. Az említett út különösen élénk forgalmú volt s azon lesállításunk ideje alatt is sok kocsis és gyalogos ember haladt el. Semmi különös vagy érdemleges dolgot nem észleltünk; a lesállásra előírt idő már letelőben volt s leshelyünket éppen elhagyni készültünk, mikor a sötétségből hozzánk közeledő és csendesen beszélgető férfihangokra lettünk figyelmesek. Mikor aztán közelebb értek hozzánk, megismertük már az alakokat is: két férfi volt, kik 4 tehenet hajtottak. Mikor mellénk értek, előléptünk és igazoltattuk őket. Ennek megtörténte után érdeklődtem náluk, hogy folyt le a vásár, nem tudnak-e lopásról, zsebmetszésről, tiltott szerenesejátékról, stb. Elmondották, hogy ilyen esetekről nem tudnak, de elmondhatnak egy ezeknél sokkal nagyobb eseményt: naplemente előtt Jákó község közelében valaki agyonlőtt egy horvátországi marhakereskedőt. Ez a kereskedő a kaposmérői vásáron ökröket vett s mikor az ökröket hajcsárjával és azzal az emberrrel, kitől azokat vásárolta, a jákói vasúti állomás felé hajtott, Jákó közelében egy erdőeskéből váratlanul lövés dördült el, mire a marhakereskedő fején találva, jajszó nélkül holtan rogyott össze. Két társa megrémülten kerekelt oldott. A gyilkos a marhakereskedőnél talált tekintélyes pénzüsszeggel elmenekült.

Emberek e történet elbeszélése után továbbmentek, mi pedig az őrző portyázását tovább folytattuk. Miközben tele tüdővel szívtam magamba az erdei illattal telített májusi reggel tiszta levegőjét, folyton az imént hallott s csak előző este történt rablógyilkosság motoszkált a fejemben. Az eset ugyan nem az én őrskörletemben történt, de mégis a szomszédomban és mindenki, akiben csak egy kis esendőrvér van, természetesnek fogja találni, hogy mint igazi esendőr, az eset felett napirendre nem térhettem. Olyan lenne ez majdnem, mint ha közömbösen nézném

szomszédom háza égését, vagy valamely hozzátartozómat ért szerencsétlenséget. Hiszen mi csendőrök — így szoktam oktatni alárendeltjeimet is — egy közös nagy családnak vagyunk a tagjai és ha a családi érzés igazán ki van bennünk fejlődve, akkor együtt is kell éreznünk jóban, rosszban, s tudnunk kell azt is, hogy végeredményben a közbiztonsági szolgálatban elért minden siker sikere egész intézményünknek és emeli annak tekintélyét, míg minden kudarc esőkkenti azt. Ha a csendőrök csak saját körleteik büneseteivel törődnek, akkor a csendőrség országos jellege a büneslekmények nyomozása szempontjából eltűnik s ott lennénk, ahol régen, mikor még nem volt m. kir. csendőrség, s mikor még minden megye, város, község maga tartott közbiztonsági közegeket minden együttérzés és együttműködés nélkül.

Ismétlem, ha talán akartam volna, sem tudtam volna másra gondolni, mint a tegnap, — véleményem szerint oly furesa körülmények között — megtörtént gyilkosságra. A hirt szolgálta emberek hézagos előadása alapján megpróbáltam magamban a cselekményt elképzelni. Mérlegelve a körülményeket és az összes lehetőségeket, kikapcsolva a kevésbé valószínűnek ítélt tevéseket, mindinkább az a vélemény kezdett kialakulni bennem, hogy a marhakereskedőket társa, a marhahajesár és a marhák előző tulajdonosa ölbette meg. Gondolatomat közöltem rögtön járortársaimmal is.

Szolgálatunkból a hajnali órákban vonultunk be. Irodai teendőim elvégzése után nem maradhattam nyugodtan: valami ellenállhatatlanul Jákó közsegbe vonzott. El is mentem oda előbbi járortársammal azzal a szándékkal, hogy a nyomozásnál — amennyiben szükség lesz rá — segédkezzünk. Jákó közsegbe megerkezve, a község háza előtt találkoztunk a nyomozás lefolytatása végett összpontosított járőrrel, P. P. akkori csökölyi őrsparancsnokkal, kinek körletében a gyilkosság történt és Sz. J. kaposvári járásparancsnokkal, ki az egész nyomozást irányította.

Járásparancsnokomnak jelentettem, hogy a gyilkosságról az éj folyamán tudomást szereztem s azért jöttem, hogy a nyomozásnál a szükséghez képest rendelkezésre álljak. Járásparancsnokom azt mondta, hogy nincs reánk szükség, a nyomozáshoz vannak elegenden, s ha egyéb dolgunk nincs, vonuljunk be. Jelentettem, hogy Kiskorpádra megyünk, ott van nyomozásunk, mire járásparancsnokom azt válaszolta, hogy akkor egy darabig együtt mehetünk, mert ők is ebben az irányban folytatják a nyomozást.

Útközben megkérdeztem járásparancsnokomtól, hogy állanak a nyomozással, van-e már valami eredmény, vagy határozott kiindulópont. Járásparancsnokom azt válaszolta, hogy eddig, sajnos, még semmi eredmény. Erre, járásparancsnokom engedélyével, a gyilkossági esetről alkotott véleményemet a következőképen jelentettem:

Nemcsak érzésem, de tudatos meggyőződése, hogy a gyilkosságot a kereskedő hajcsárja és a marhák előző tulajdonosa követték el. E meggyőződésemet arra alapítottam, hogy majdnem kizártnak tartom azt, hogy nappali világosságnál egy község közelében három ember közül egyet kilőjenek s a másik kettőt ész nélkül azonnal elszaladjon és anélkül, hogy a tettest csak látta is volna. Ezt így szinte képtelen vagyok elképzelni.

Járásparancsnokom felfogásomat teljes mértékben osztotta, kijelentette, hogy neki is ez volt a véleménye, miért is az általam említett két egyént, mint alaposan gyanúsíthatókat őrizetbe is vette. A hullaboncolás megéjtése után kikérdezte őket a helyszínén megjelent királyi ügyész és vizsgálóbíró; azonkívül ő is behatóan foglalkozott velük, de a gyanúsítottak tisztázták magukat s mivel határozott bizonyítékok ellenük fel nem merültek s további őrizetben való tartásuktól, illetőleg a nyomozás ily irányban való folytatásától nem volt eredmény várható, a kir. ügyész elrendelte szabadonbocsátásukat.

Itt közbevetőleg megjegyezni kívánom, hogy mindig fegyelmezett katonának és jó csendőrnek tartottam magamat s előljáróim parancsait és a kir. ügyész, vagy vizsgálóbíró intézkedéseit sohasem bírálgattam s természetesen nem tettem azt most sem. Minden kritikái nélkül csupán annyit mondtam, hogy én még ezek után is az említett egyéneket tartom a gyilkosság elkö-

vetőinek. Valósággal rossz kedvre hangolt és szinte fizikai fájdalmat éreztem szabadonbocsátásukon, anynyira megvoltam győződve bűnösségükről.

Közben együttes útunk végére értünk és én járásparancsnokomnak jelentettem más irányba való távozásunkat.

Ezzel a gyilkosság nyomozása egyelőre befejeztetett, eredmény nélkül. Engem azonban a dolog gondolataimban tovább is sokat foglalkoztatott s törtem rajta eleget a fejemet, hogy milyen irányban kellene a dolgot újból megfogni, hogy eredmény legyen elérhető. Minél többet gondolkodtam az eseten, annál inkább vált meggyőződésemé előbbi álláspontom, vagyis, hogy a gyilkosságot csakis a már őrizetbe vett, de bizonyítékok hiányában szabadon bocsátott emberek követték el. Így valóságos öröm fogott el, mikor július közepe táján megjelent nálam P. P. csökölyi őrsparancsnok és kijelentette, hogy őt nagyon bántja ez a kiderítetlen eset, hogy a helyzet alapos megfontolása után véleményemmel teljesen egyetért és arra kért, hogy jöjjenek a körletébe, vegyem kezembe a nyomozást, illetve nyomozzak az ő őrsével karöltve; hiszi, hogy egyesült erővel eredmény is lesz. Jelenleg az a helyzet, hogy a dolog kezd elaludni.

Hosszasan küzdöttem magammal, hogy vajjon helyes-e, megtehetem-e azt, hogy egy idegen őrskörletbe menjek nyomozni, egy ott történt bűnygyben? Végre is, természetem, a sikerbe vetett rendületlen hittel támogatva, — győzött. Megállapodtunk abban, hogy augusztus hóban a kötelező rendes és ellenőrző szolgálatok teljesítése után, ha különösebb esemény közbe nem jön, egy meghatározott napon Csökölyben leszek. Ugy is történt.

Első dolgom volt, hogy a már előzőleg is őrizetben volt egyéneket ismét őrizetbe vegyem. M. K. csökölyi lakost azonnal előkerítettük, míg V. J.-t távirati megkeresésemre a nagykanizsai őrs járőre hozta a csökölyi őrsre. A nyomozást azonnal bevezettem és már egy hétig folytattam, anélkül, hogy eredmény mutatkozott volna. A gyanúsítottak mereven tagadtak, nem akartak tudni semmiről s arra hivatkoztak, hogy az előző nyomozás során is teljesen tisztázták magukat. Kétségtelen, hogy előző elbocsátásuk a nyomozást tényleg megnehezítette.

A hosszas eredménytelen nyomozás dacára sem esüggedtem, még mindig szilárdan megvoltam győződve arról, hogy a tettes csakis a két gyanúsított lehet. Mivel már kevés kilátásom volt arra, hogy a vádemeléshez elegendő bizonyítékokat szerezzek, vagy hogy a konok tagadásban lévő gyanúsítottakat beismerésre bírjam, elhatároztam, hogy csellel fogom a nyulat kiugratni a bokorból. Tervem és annak végrehajtása a következő volt:

P. P. őrsvezető, nagybajomi őrsparancsnokot a községi kishíróval a községi fogdahelyiségben lévő deszka fekhely alá bebújtattam azzal, hogy a fogdában elhelyezendő gyanúsítottak beszélgetését hallgassák ki, ha majd azok magukra maradnak. Ezután a másik kishíróval a fogdát bezárattam és meghagytam neki, hogy azt csak akkor nyissa ki, ha én a foglyokkal jövök. Utóbbiakat később este az őrsraktanyából a község házához kísértem, a fogdát jelenlétükben kinyitattam, a lámpát meggyújtottam. Majd a foglyokat egymásnak háttal külön-külön sarokba állítottam, kezüket és lábukat összebilincseltem és V. F. csendőr felügyeletére bíztam őket, kit formailag előttük figyelmeztettem, hogy a foglyokra úgy vigyázzon, hogy azok egy szót se válthassanak egymással. Ezek után visszavonultam ugyancsak a község házában elhelyezett kishírói szobába. Ide rendelttem volt esinos és értelmes eseléd lányomat, kit részletesen kioktattam arra, hogy menjen be a fogdába, ott kezdjen beszélgetést V. F. csendőrrel, viselkedjék úgy, mintha szeretője volna és esalja el onnan. A beoktatott csendőr a leánynak látszólag ellenállt, őt a fogdából kifelé tessékelte és kijelentette, hogy a foglyokat nem hagyhatja magukra, mert mi lesz, ha ezt az „öreg“ megtudja, akkor őt viszik egyenesen a „kerületbe“. A csinos leány — ki egyébként úgy tüntette fel magát, mintha a jegyző eselédje lenne — igyekezett a habozó csendőrt megnyugtatni, mondván, hogy: „Eljöhet hozzám bátran, az öreg nem tudja meg, éppen az imént, amint az ablaka előtt eljöttem, láttam, hogy lefeküdt.“

Megszólaltak erre az eddig hallgatag foglyok is és

A „M. A. Sz.“ délkerületi atlétikai versenyén Szegeden kiváló eredménnyel szerepelt csendőratléták.

most már ők is biztatgatni kezdték a csendőrt, hogy csak menjen el nyugodtan a leányhoz, őket ne féltse, nem fognak megszökni, még csak össze se beszélnek, de nem is tudnának összebeszélni, mert hiszen ők ártatlanok. V. F. csendőr, minekutána még lelkükre kötötte a foglyoknak, hogy jelenlegi helyzetükből el ne mozduljanak és ne beszélgessenek, a lámpát égve hagyta s a leánnyal karonfogva távozott.

Minden az előre kieszelt és felépített tervem szerint történt. A foglyoknak még csak eszükbe sem juthatott, hogy az égő lámpa mellett a különben is kis fogdahelyiségben rajtuk kívül még lehet valaki, aki beszélgetésüket kihallgathatja. Alig, hogy a csendőr eltávozott V. J. aggódva kérdezte társától, hogy nem ismerte-e be a cselekményt? K. M. előbb alaposan leszedte rólam a keresztvizet; azt mondta, hogy még nem, de ha a dolog így tart tovább is és annyit faggatom a kérdéseimmel, mint eddig, fél, hogy kénytelen lesz beismerő vallomást tenni. V. J. ezzel szemben kijelentette, hogy ő a cselekmény elkövetését semmi körülmények között sem vállalja, még akkor sem, ha felakasztják. Engem pedig annyira meggyűlöl, hogy ha kiszabadul, első dolga lesz, hogy engem eltesz láb alól. Azt tanácsolta K. M.-nek, hogy ha más kiutat nem talál, ha mást nem tehet, vállalja el a cselekményt s a főtárgyaláson vonja vissza beismerő vallomását azzal, hogy azt a csendőrök kínzásokkal kényszerítették ki belőle. Ő (V. J.) végig tagadni fog; a bíróság ugyanis fel fogja mindkettőjüket menteni, mert a csendőröknek tanujuk nincs.

„De most már van ám a csendőröknek tanujuk“ mondotta a fekhely alól a kisbíróval együtt hirtelen előtűnő P. P. őrsvezető. Elképzelni is nehéz azt a megdöbbent meglepetést és halálos félelmet, amí a gyanúsítottak arcám e pillantban visszatükröződött.

K. M.-et azonnal külön vettem s két kisbíró jelenlétében nyomban kikérdeztem. A gyilkosság elkövetését most már a következőképen adta elő:

A marhakereskedő azzal a feltétellel vette meg ökreit, hogy azokat hajcsárjának V. J.-nek a jákói vasúti állomásra segíti elhajtani. A vételárat ott fogja kifizetni. V. J. az üzlet megkötése után még a vásárban mondotta neki, hogy a kereskedőnél rengeteg sok pénz van, megközelítőleg sem tudott annyi ökröt vásárolni, mint amennyit akart. Indítványára megállapodtak abban, hogy útközben megölik. V. J. megmutatta, hogy a ruhája alatt elrejtve és nyakba akasztva egy kettéhajtott vadászfegyvere van.

Mikor Jákó község közelébe egy kis erdő mellé értek, V. J. kissé hátramaradt, fegyverét elővette, a kereskedőt közvetlen közelből hátulról főbelötte s a pénzt a halott embertől azonnal elvette. Ennek összegét nem tudja. A gyilkosság után ő a szántáson keresztül, V. J. pedig az úton Jákó községbe szaladt, ott a bírónál bejelentették, hogy a kereskedőt valaki az erdőből agyonlőtte, mire ők nagyon megijedtek és azonnal elfutottak. Az elrablott pénzt V. J. Jákó községben, a korcsmáros istállójában a jászol alá rejtette el, s onnan akkor vitte el, mikor a csendőrök első kikérdezésük után a kir. ügyész intézkedésére szabadonbocsátották őket. Abban állapodtak meg, hogy a pénzen majd csak akkor fognak megosztani, ha a dolog teljesen elcsendesül s a csendőrök már nem nyomoznak. Ő a pénzből még nem kapott semmit.

K. M.-nek ezt az előadását nyomban leírtam, elolvastattam vele azzal, hogy ha helyesnek találja, írja alá. Ezt meg is tette. Aláírtam ezt az előadást még a két jelenvolt kisbíróval is mint tanukkal, s azután a tényvázlathoz csatoltam.

V. J. mindvégig konokul tagadott.

A kaposvári esküdtbíróság a vádlottakat 8-8 évi fegyházra ítélte. Ezt le is töltötték.

Én pedig, Isten kegyelméből még a mai napig is, szívós kitartással, fáradságot nem ismerve üldözöm a bűnözőket, soha még csak eszembe se jutott a V. J. fenyegetése.

A MI HŐSEINK

Hellenbárth János törzsőrmester.

Mint tábori esendőr került a haretérre az egyik hadosztályhoz. Bár, mint futár fontos parancsok közvetítése közben hamar átesett a tűzkeresztségen, ambícióját nem elégítette ki a tábori esendőrszolgálat. A rajvonalon akart szolgálatot teljesíteni.

Kérését teljesítették előljárói s 1915 június havában a kolozsvári 21. honvéd gyalogezredhez vezényelték. A legnagyobb harcok idején került az ezredhez. Alőrmmester volt. Századparancsnoka K. Nagy Béla százados az egyik szakasz vezetését akarta rábízni, Hellenbárth kérésére azonban megengedte, hogy az első napokban, mint esatár vegyen részt a század életében.

Hellenbárth János törzsőrmester.

Másnap kora hajnalban támadásra indult a század. Az oroszok pusztító tüze megtizedelte a legénységet. Hellenbárth szakaszparancsnoka is elesett s helyébe ő került az élre s vitéz előtörése magával ragadta a már-már csüggedő szakaszt s így bebizonyította, hogy túlzott szerénysége nem volt indokolt.

Ez után 9 hónapon keresztül vezette szakaszát a legnehezebb viszonyok között. Részt vett a kolozsvári honvédek minden harcában. Ismerték az egész ezredben s csak úgy beszéltek róla: *a mi esendőrünk!*

Különösen kitüntette magát a strypamenti harcokban, a Siemikowce községért vívott ütközetekben.

Itt 1915 november 1-től november 5-ig állott a harc. Az orosz túlerő ráfeküdt a frontra s huszonegyszer indultak rohamra a honvédek, hogy átvessék az oroszokat a Strypa tulsó partjára.

Az utolsó rohamnál a korai hajnali órákban a tartalékban lévő Hellenbárth észrevette, hogy a sötét éjjel kezdődött ütközettől sokan lemaradtak.

Engedélyt kért parancsnokától, hogy összegyűjttesse s rohamra vihesse őket.

A többit aztán elmondja a kitüntetési javaslata: „*A Siemikowce községért vívott ütközetben lemaradt embereket összegyűjtötte s rohamra vitte őket.*

Fényes siker kivívásában eredményes működését 200 foglyul ejtett orosz bizonyítja. Babuhuce 1916. Ugray alezredes sk.“

Hellenbárth megsebesült az ütközetben. Vállát zúzta szét egy srapel-repezs. Kórházba került, de felgyógyulása után újra haretérre ment.

Vágya azonban, hogy újra visszakerülhessen a kolozsvári honvédekhez nem teljesült, mert időközben a esendőröket kivonták az ezredek kötelékéből s azontúl csak mint tábori esendőröket alkalmazták.

Ezredparancsnoka személyesen díszítette fel az 1. osztályú ezüst vitézségi éremmel.

Hősi tette művészi rajzban is megörökítést nyert.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A spanyol esendőrség.

Dezséri BACHÓ LÁSZLÓ százados fordítása.

(12. közlemény.)

A esendőrszázaljak parancsnokai, kiknek székhelye a vasúti vonal mentén van, kötelesek a vonatkísérő járőrök szolgálatát személyesen ellenőrizni és az azoknál levő szolgálati lapot havonta legalább hatszor aláírni és pedig úgy, hogy a hat ellenőrzött járőr közül legalább három olyan legyen, mely nem az ő parancsnoksága alá tartozik. Ugyanezen alkalmakkor ellenőrizzék a fogolykísérő járőröket is.

A esendőrszázadosok, kiknek székhelye a vasútvonal mentén van, havonta négy ilyen ellenőrzést kötelesek elvégezni és pedig két esetben olyan járőröknél, melyek nem tartoznak parancsnokságuk alá.

A esendőrségi terciók és zászlóaljok együttesen egy századost és egy alantast tisztet bíznak meg a vonatkísérő járőrök ellenőrzésével és pedig úgy, hogy minden századosra havonta legalább négy, minden alantast tisztre pedig havonta legalább hat ellenőrzés jusson.

Az őrsparancsnokok a tisztek által láttamozott szolgálati lapokat minden hó utolsó napján felettes zászlóaljparancsnokságuknak beterjesztik. A vasútvonal mentén szolgálatot teljesítő tisztek ellenőrzéseik eredményét a zászlóaljparancsnokságnak ugyanakkor írásban jelentik. A zászlóaljparancsnokok mindezen, tisztek által láttamozott szolgálati lapokat és a tisztek jelentéseit a esendőrfőparancsnokságnak küldik be, melynek irattárában azok megőrzendők.

II. *Foglyok szállítása.* (1883 január 2-án kelt királyi rendelet).

1. A foglyok szállításának lebonyolítása céljából a spanyol királyság közlekedési utai főutakra (lineas generales) és mellékutakra (lineas parciales) oszlanak. Az előbbiekhöz tartoznak a vasúti és hajózási vonalak, az utóbbiakhoz az országutak és egyéb olyan utak, amelyek a legrövidebb és legközvetlenebb összeköttetést képezik egyrészt az egyes börtönök, másrészt pedig a börtönök és a vasúti állomások között.

A foglyok kíséretét rendszerint a esendőrség adja, de ezen szolgálatában segíthetnek a katonaság és az egyéb közbiztonsági szervek is.

A fogolykísérő járőr vezetője minden fogollyal egy ítéleti bizonyítványt és egy személyi lapot kap, melyben az általa elkövetett bűncselekmény, a büntetés, a fegyintézetből való eltávozás napja és a fogoly által viselt ruha pontosan fel vannak sorolva.

Az egyik fegyintézetből a másikba való szállítás alkalmával az elboesató intézet ezenkívül még kísérelő lapot is állít ki.

A kísérő járőrök a foglyokat és az okmányokat elismervény ellenében veszik át s ugyanígy adják át azon fegyintézetnek, melyhez a foglyok irányítva vannak.

Az átvétel alkalmával a foglyok szigorúan megvizsgálándók s a netalán birtokukban levő fegyverek, vasból készült szerszámok s minden más eszköz, melynek segítségével szökést kísérelhetnének meg, valamint szesz italok elkobzandók. Nem engedhető meg nekik az sem, hogy ruhát cseréljenek, hanem az átvevő fegyintézetnek ugyanígy adandók át, amint átvették.

A foglyok megbilincselve kísérendők, kivéve azon eseteket, mikor ezen rendszabályt a foglyok neme, kora és egészségi állapota feleslegessé teszi. A felelősség ezen esetben is a kíséret parancsnokát terheli. Szükség esetén a foglyok egymáshoz bilincselve kísérendők.

Átvonulási állomásokon a foglyok az ottani fogdának vagy börtönöknek elismervény ellenében adandók át; azokat csendőrségi laktanyákba bevinni szigorúan tiltva van.

Az átvevő fegyintézetnél a kíséret parancsnoka az őrségnél jelentkezik és ott kéri a fogolyszállítmány átvételét.

A foglyokat kísérő csendőrök fegyverüket nem viselhetik vállon és keztyűjüket nem húzhatják fel.

A foglyokkal szemben a kíséret emberséges bánásmódot tanúsítson, mely összeegyeztethető a megteendő biztonsági intézkedésekkel. Semmi esetre sem tűrhető azonban, hogy a foglyok mindaddig, míg a kíséret felügyelete alatt vannak, bárkivel is beszélgessenek.

2. Ha a foglyok szállításának elrendelésére feljogosított hatóságok a csendőrséget kíséretért keresik meg s ha a kíséretnek ezen szolgálat ellátása végett az őrs működési területéről el kellene távoznia, az írásbeli megkeresés a leggyorsabb úton megküldendő a csendőrzászlóalj parancsnokának, aki azt a tartományi kormányzóknak terjeszti fel, ki azután a kíséretet elrendeli. De olyan sürgős esetekben, mikor a felettes parancsnokság és hatóság ilyen értesítésére idő nincsen s mikor annak a veszélye forog fenn, hogy a halasztás a közrendet veszélyezteti, akkor a kíséret engedély nélkül is eszközölhető, mely esetben jelentés teendő a zászlóaljparancsnokságnak, mely viszont a polgári kormányzóhoz teszi meg a jelentését.

Háború esetén a foglyok szállítására vonatkozólag a katonai parancsnokság intézkedik.

3. Ha a foglyok szállítása vasúton történik, a fogolyszállítmányoknak a vonat indulása előtt legalább egy félórával az állomáson kell lennie. Nem szabad tűrni, hogy a foglyok bárkivel is érintkezzenek s hogy körülöttük csoportosulások keletkezzenek. A foglyok 15 kg. súlyú személypodgyaszt vihetnek magukkal.

Ha a kíséretnek valamelyik közbeeső állomáson foglyokat kell leadnia, az átvevőt a vonat érkezéséről táviratilag értesíti s ha az a foglyok átvételére az állomásra kíséretet nem küldhetne ki, úgy azok az illető állomáson szolgálatot teljesítő csendőrzárőrnek okmányváltás ellenében adandó át. Olyan állomásokon, ahol fegyintézet van, a csendőrség a vonatok érkezéséhez járőröket rendel ki.

Ha a szállítás alatt valamelyik fogoly megbetegednék s útját folytatni nem volna képes, akkor az a legközelebbi olyan állomáson, ahol csendőrzárőr teljesít szolgálatot, elismervény ellenében ennek adandó át, ki azután a betegről gondoskodik.

A Madridba irányított fogolyszállítmányokat az indulási állomás illetékes zászlóaljparancsnoka a madridi 14. számú terciónak a vonat érkezési idejének megjelölése mellett bejelenti, hogy az kirendelhesse az állomásra a fogolyszállító kocsit. Ha ezen kocsi másoldalú elfoglaltsága miatt nem volna az állomáson, a kíséretnek annak megérkezését az állomáson kell megvárnia; semmiesetre sem szabad a foglyokat az állomástól a fogházig gyalog kíséreni.

A foglyok kísérő járőr parancsnokának minden vitát kerülnie kell a vasúti személyzettel. Panaszait a minden állomáson felfektetett panaszkönyvbe vezessék be és azokról saját előljáró parancsnokságuknak is tegyenek jelentést.

A fogolyszállítványokat kísérő csendőrségi egyének a vonatokon ingyen utaznak.

Ha a foglyok szállítása a vonaton *cellakocsikban* történik, akkor a kísérő járőr legalább egy altisztból és négy emberből áll. Ezen kíséret minden esetben az indu-

lási állomástól a rendeltetési állomásig kíséri a szállítmányt.

A cellakocsik a következő részekből állanak: a kocsinak $\frac{3}{4}$ része a megfelelő árnyékszékkel férfiak részére van fenntartva a kocsi oldalán; a kocsi másik végén egy kisebb fülke és árnyékszék a női foglyok részére; a kocsi közepén egy fülke mindkét oldalra nyíló ajtókkal az őrség részére s egy ivóvíztartály a foglyok számára. A foglyfülkéknek más kijáratuk, mint az őrség fülkéjébe nyíló ajtó, nincsen. A fogolyszállító kocsi 37 személy szállítására vannak berendezve.

A szállítmány elindulása előtt ezen kocsik a kísérő járőr által a leggondosabban megvizsgálándók, nehogy esetleges törések vagy rongálások a foglyok szökését lehetővé tegyék. A kocsit a kíséret parancsnoka nyugtával veszi át az állomásfőnöktől.

Az utazás tartama alatt a kíséret parancsnoka a cellakocsi kulcsát állandóan magánál tartja s szigorúan ügyel arra, hogy a kétnembeli foglyok egymástól teljesen el legyenek különítve.

Mindkét nembeli foglyok fülkéjében egy őrszem állítandó fel, mely ügyel arra, hogy a foglyok ne kártyázzanak, ne lármázzanak s a rendet semmiképen se zavadják. A közbeeső állomásokon a kocsikba idegeneknek, még élelmiszer- vagy egyéb árusoknak sem szabad belépniük.

Ha a foglyok szállítása III. osztályú vasúti kocsikban történik, akkor a szállítmányoknak 5 fogolynál nagyobbak nem szabad lennie. Az ilyen szállítványokat a csendőrség csak az egyik tartománytól a másikig kíséri, miért is a csendőrzászlóalj parancsnoka, melynek járőre a szállítmányt útbajdítja, táviratilag keresse meg a szomszédos tartományban székelő zászlóalj parancsnokát, hogy ez a szállítványoknak egy másik járőr általi továbbszállításáról gondoskodjék. Az átvételnek olyan állomáson kell megtörténnie, ahol a vonat tartózkodási ideje ezt lehetővé teszi.

A foglyoknak *hajókon való szállításánál* a kíséret parancsnoka a foglyokat a hajó parancsnokának adja át, kit a parancsnoksága alatt levő karhatalommal a foglyok biztos őrzésében támogatni köteles.

4. Foglyoknak az utakon való szállítása hetenként legfeljebb kétszer történik. A szállítványok az egyik őrstől a másikig rendes menetben kísérendők, erőltetett menetben csak akkor, ha ezt különös indokok követelik meg, vagy ha erre parancs van. A menetelés napfelkelte után kezdendő meg s napszállta előtt feltétlenül befejezendő, ha ennek elenkezőjére parancs nincsen. A menet alatt a csendőrségi ABC idevágó határozmányai szigorúan betartandók.

Olyan helységekre, ahol vásár, ünnepség stb. van, a fogolyszállítmánnyal bemenni nem szabad, hanem az ilyen falvak, még ha idővesztésbe kerül is, megkerülnedők.

5. Katonai foglyok szállításánál a csendőrségi kíséret tagjai ügyeljenek arra, hogy a foglyok mindegyikének a nekik rendfokozatuk szerint kijáró bánásmódot megadják. Fogoly tiszteket minden esetben vasuton kell szállítani.

6. A foglyok átadása a rendeltetési állomáson az átvételre illetékes hatóság kezeihez átvételi elismervény ellenében történik, mely azután az őrsparancsnoknak adatik át. Az átvételnél, ha csak lehetséges, a foglyok orvos által vizsgáltatandók meg, hogy nem bántalmazták-e őket, ha orvosi vizsgálat nem volna lehetséges, az átvételi elismervényben ezen körülmény kiemelendő és az érdekeltek, valamint tanuk által aláírandó.

7. Ha valamelyik fogoly a szállítás alatt megszökne, azonnal táviratilag értesítendő a területileg illetékes őrsparancsnokság, a határos őrsök parancsnokai, a század- és zászlóaljparancsnokság, hogy ezek a szökevény üldözését azonnal megkezdhesék.

A katonai büntetőtörvénykönyv értelmében azon esetre, ha foglyok szökése sikerül, a kísérő járőr tagjainak a felelőssége a következőképen van megállapítva:

a) az a csendőr, aki az őrzésére bizott fogoly szökését eltűri, börtönnel büntetettik,

b) az a csendőr, kinek szolgálati hanyagsága folytán a fogoly megszökése sikerülhetett, fogsággal és elbocsátással büntetettik.

8. A foglyok kísérő járőrök bűnjelek szállítására is alkalmazhatók, ha a bűnjelek nagysága és súlya a

járórt szolgálata ellátásában, különösen pedig fegyvere kezelésében nem akadályozza. Ha ezen feltételek nincsenek adva, akkor a bűnjelek szállításával más bízandó meg, a csendőrség szerepe pedig csak arra szorítkozhatik, hogy a bűnjelek szállításával megbízott közeget a menet alatt kísérje.

III. *Pénzszállítmányok kísérete.* A pénzszállítmányok kíséretére a csendőrségi RBC. határozmányai értelmében ezen testület által kiállítandó járőrök hivatottak.

A csendőrségi ABC-ben a pénzszállításokra vonatkozó pontok kibővítésére még a következő utasítások szolgálnak:

a) Ezen szolgálat minden esetben ellátandó, bárki legyen is az a hatósági közeg, vagy magánegyen, ki azt igényelné.

b) A kísérő járőr számát a körülmények szerint a csendőrszázalaj parancsnoka állapítja meg.

c) A spanyol Nemzeti Bank pénzszállítmányainak kísérete rendes körülmények között egy altisztból és két csendőrből áll, ha a szállítmány bankjegyekből áll. Ha azonban a szállítmány nemes fém, melynek az értéke egy fél és egy millió peseta között van, akkor a kíséretnek egy altisztból és négy csendőrből, ha pedig a szállítmány értéke ezen összeget meghaladja, egy őrmesterből és 7 csendőrből kell állania.

d) Vasúti szállításoknál, ha a kísérő járőr nem több mint 3 emberből áll, a kíséretnek abban a kocsi-ban kell helyet foglalnia, melyben a szállítmány el van helyezve. Ha a kíséret háromnál több tagból áll, akkor ha lehet, az egész járőr, ha pedig ez a járőr létszámánál fogva nem volna lehetséges, legalább 3 ember a pénzszállítmányt vivő kocsi-ban, a többi pedig a közvetlenül emellett levő kocsi-ban foglal helyet. Az őrségen levő 3 ember megfelelő időközökben felváltandó. A szállítás alatt az ABC. 97. és 98. pontjai szigorúan betartandók.

A pénzszállítmányokat kísérő járőr ugyanaz marad az indulási állomástól egész a végállomásig s a szállítmány átadása után haladéktalanul bevonul.

e) Országutakon való szállításnál a kíséret minden őrs területén felváltandó. A kíséret létszáma a szállítmány értéke, a terep minemúsége és mindazon tényezők szerint változik, melyek a szállítmány biztonságára befolyással lehetnek.

Kocsikon vagy autókön történő szállításoknál az oda- és visszautazási költséget a kíséretet igénylő viseli. A szállítmány és a kíséret, amennyiben lehetséges, a többi utasoktól elkülönítve helyezendő el. A kíséretnek egyik csendőre mindenestre a kocsis vagy autó nyílt részén, a többi pedig a szállítmánnyal a belső részben foglaljon helyet.

f) A kíséret hivatása a szállítmány megvédelmezése; de annak mennyiségeért azon tisztviselő vagy tulajdonos felelős, akit a csendőrség kísér, miért is a csendőrkíséret a ládákat, bőröndöket stb., melyekben a pénzküldemény el van helyezve, átvinni nem köteles.

VIII. FEJEZET.

Hivatalos levelezés. Jelentések. Feljelentések. Példatár.

I. *Hivatalos levelezés.* Az ügydarabok fekete tintával, cífrázat nélküli jól olvasható betűkkel, javítások és rövidítések nélkül irandók. A fogalmazvány irányja világos, egyszerű és rövid legyen; az előljárónak az alárendeltjeitől kapott jelentést sohasem szabad saját véleménye gyanánt bejelentenie, mert a jelentésért mindig annak fogalmazója felelős. Csak ha igen fontos dologról van szó, terjesztendő fel az alárendeltnek jelentése, de akkor is csak *másolatban*.

Az ügydarab szövegének befejezése után a következő kifejezés irandó: „Isten tartsa meg Önt sok számos esztendeig“. Ezt követőleg jön a keltezés és az aláírás.

A királyi Felségekhez írt folyamodvány vagy jelentés megszólítása: „Uram“, vagy „Asszonyom!“

A csendőrségen belül a következő megszólítások használatosak: ezredes úr, százados úr, stb., Uraságod és Ön. Az „Uraságod“ megszólítás az ezredeseknek, tartományi kormányzóknak és hasonállású polgári tisztviselőknak jár.

A jelentések stb. az első oldalon félhasábosan irandók. A bal hasábra jön az ügydarab rövid kivo-

nata. A többi oldalakon a papírlap egész oldalára lehet írni.

Példa:

Sevillai csendőrörs.

Ezredes Úr,

Van szerencsém Uraságodnak tudomására hozni, hogy .....
(szöveg) .....

Isten tartsa meg Uraságodat sok számos esztendeig.

(Ügydarab rövid kivonata) Sevilla, 1927 január 5.

Az őrsparancsnok:

N. N.

A csendőrtercio parancsnokának, Málaga.

A spanyol kir. csendőrség alakulatai a hivatalos levelezésnél a többi hivatalok részére előírt hivatalos bélyegzőket használják. A borítékon a csendőralakulat hivatalos bélyegzőjének és az S. N. betűknek (Servicio Nacional: Állami Szolgálat) rajta kell lennie.

A csendőrség alakulatai, továbbá a szolgálatban levő járőrök stb. fel vannak jogosítva állami táviratok feladására. Titkos tartalmú hivatalos táviratoknál a minden csendőralakulatnál meglevő kulcs (chiffre) használandó.

Jelentések. Sürgős jelentések közvetlenül, esetleg táviratilag terjesztendők fel azon parancsnoksághoz vagy hatósághoz, mely az intézkedésre hivatott, azonban egyidejűleg az írásbeli jelentés a közvetlen előljárónak is megküldendő. A jelentésben kiemelendő, hogy az ugyanakkor mely hatóságnak vagy parancsnokságnak küldetett meg.

A csendőrség főparancsnokának az időszaki jelentéseken kívül csak a fontosabb események jelentendők, mint p. o. tűzvész, árvíz, vasúti szerencsétlenség, az ilyeneknél nyújtott segítség, gonosztevőkkel való összeütközés, a csendőrség ellen intézett támadások, nagyobb rablások és lopások, és általában minden nagyobb bűncselekmény, különösen pedig a közrend és nyugalom elleni cselekmények. Ezen utóbbiak egyidejűleg a tartomány katonai és polgári kormányzójának, a hadtestparancsnoknak, állomásparancsnoknak, a zászlóalj-, század- és őrsparancsnokságnak és I. foku bíróságnak is bejelentendők. Lázadás vagy felkelés táviratilag a hadügyminiszteriumnak is bejelentendő. A közrend elleni bűncselekményekről az illetékesek mindig *táviratilag* értesítendők.

Egyéb fontos, a csendőrség főparancsnokához táviratilag bejelentett eseményeknél minden esetben hozzáfűzendő, hogy a jelentést tevő csendőralakulat az adott esetben minő rendszabályokat alkalmazott.

Feljelentések. A csendőrség a különböző büntetteket és kihágásokat katonai és polgári hatóságokhoz jelenti:

a) *A polgármesterhez:* a községi rendeletek elleni kihágások, a vasárnapi munkaszünet be nem tartása, erdő- és útrendészeti kihágások és a közigazgatási hatóságok által általában kiadott rendeletek és intézkedések be nem tartása.

b) *A tartományi kormányhoz:* a fegyverek gyártására, eladására, tartására és használatára vonatkozó rendeletek be nem tartása, gépkocsik által elkövetett útrendészeti kihágások.

c) *Allamépítészeti hivatalhoz:* útrendészeti kihágások, amennyiben ezek állami, az állam által fenntartott vagy egyéb közúton követték el.

d) *Állami erdészeti hivatalhoz:* az összes erdőrendészeti kihágások.

e) *A pénzügyőrséghez:* a csempészet és vámcsalás esetei és az összes jövedéki kihágások.

f) *A községi bíróságokhoz:* a büntetőtörvénykönyvben foglalt kihágások általában, különösen a vadászati és halászati törvény megszegése, amennyiben ez büntettnak vagy vétségnek nem minősíthető.

g) *A vizsgálóbíróhoz:* A büntetőtörvénykönyvben és külön rendeletekben megállapított összes büntettek és vétségek a kihágások kizárásával.

h) *Katonai kormányzókhöz és parancsnokokhoz:* minden bűncselekmény, mely háború és béke idején katonai érdekek ellen irányul.

i) *A haditengerészet parancsnokságaihoz:* azon kikötőben, ahol ilyenek székelnek, a tengeri halászati

törvények elleni kihágások és büntettek, továbbá az összes, a jogkörük területén elkövetett büntettek.

FÜGGELÉK.

A csendőrségi Szolgálati Szabályzat függeléke tartalmazza mindazon eseteket, melyekben a csendőrségnek kötelessége az első segélynyújtás, p. o.: a szabadban talált sebesültek és betegek elszállítása, a sebesültek bekötözése, az ilyen esetekben fogantatandó óvatossági rendszabályok, mérgezési eseteknél követendő eljárás, halálesetek megállapítása és végül a csendőrség magatartása tűzvész esetén.

(Vége.)

CSENDŐR LEKSZIKON

91. Kérdés. *A hitelező jelen van, midőn késedelmes adósának fizetnek. Az adós elé tett pénzből 2 pengőt elvesz s kijelenti, hogy ezt az adósság fejében veszi el. Az adós erre rárohan a hitelezőre, földre teperi és a 2 pengőt tőle visszaveszi. Van-e itt büncselekmény s ha igen, milyen?*

Válasz. A hitelező akkor, amidőn az adós elé rakott pénzből egy részt követelése fejében egyszerűen elvett, önbíráskodást gyakorolt ugyan, de nem követett el büncselekményt. Az adós azonban akkor, midőn a pénzt erőszakkal visszavette, a Btk.-be ütköző cselekményt követett el. Ez a Btk.-be ütköző cselekmény a 350. §-ban tiltott zsarolás vétsége. A Btk. 350. §-a elvileg nem törődik azzal, hogy az erőszakos módon követelését behajtó hitelező magánjogilag jogos alapon áll-e, mert a törvényhozó itt a jogtalan eljárást, a behajtás jogtalan módját bünteti, ami az erőszakban, vagy fenyegetésben nyilvánul meg. Ha a hitelező erőszakkal vagy fenyegetéssel vette volna el a két pengőt, ő is zsarolást követett volna el.

92. Kérdés. *A bordélyház tulajdonosa a tőle önkényesen távozó és útrakészen álló kéjnéőtől elveszi annak ruhaneműit tartalmazó csomagját azzal, hogy azt meg nem kapja addig, míg 25 pengő adósságát ki nem fizeti. Kerítésről, vagy zsarolásról lehet-e itt szó?*

Válasz. A kerítés büncselekménye szempontjából azt kell megvizsgáljunk, hogy a bordélyház tulajdonosának eljárása a bordélyházban való visszatartás fogalmát kimeríti-e. Igaz, hogy a bordélyos a kéjnéő személye ellen nem alkalmazott erőszakot, nem követett el olyan cselekményt, amely a személyes szabadság megsértésének lenne tekintendő. A Bn. 44. §-a nem magyarázza meg közelebbről, mit ért azon, hogy valaki „valamely nőt bordélyházban akarata ellenére visszatart”. Visszatartásnak tekintendő-e tehát az, hogy ha egy bordélyos úgy jár el a távozni készülő nővel, hogy ruháit visszatartja? Véleményünk szerint ez az eljárás kimeríti a visszatartás fogalmát, mert a bordélyos eljárása nagyon is alkalmas lehet arra, hogy a nő meggondolja magát és lemondjon a távozásról. Ha az mégis eltávozik, a bordélyos cselekménye eszerint a kerítés kísérlete. Meg kell jegyeznünk, hogy az 1925:XIX. t. c. 1. c. a kerítésnél addig fontos 20 éves korhatárt 21 évre emelte fel.

93. Kérdés. *A hitelező az adóstól hátralékos tartozása fedezetéül váltót kér. Az adós a hitelező által hozzá vitt kitöltetlen váltót alá is írja. A hitelező követeli, hogy az adós házastársa is írja alá a váltót váltójogi kötelezettként, ez azonban az aláírást megtagadja azzal, hogy kitöltetlen váltót nem ír alá. A hitelező erre durva szidalmakban tör ki, de nem éri el a házastárs aláírását, mire eredménytelenül távozva, másnap peresíti az adós által aláírt váltót, jöllehet abban állapotott meg adósával, hogy a váltót egy pénzügyintézetnél leszámítoltatja és három hónapos lejáratl fogja kitölteni. Büntetőjogilag mily megítélés alá esik a hitelező eljárása?*

Válasz. A hitelező eljárása a Btk. 404. §-ába ütköző, a 403. §. 1. pontja szerint minősülő magánokirathamisítás büntettének tényelemeit kimeríteni alkalmas. Az, hogy a hitelező megtévesztésével érte el a váltó aláírását, nem külön büncselekmény, mert ez lényegileg benne van a 404. §-ba foglalt tényálladékban. A hitelezőnek a házastárs aláírásának elmaradásával kapcsolato-

tos szitkozódása inkább a bosszúság kifejezése, mint arra irányuló kísérlet, hogy a házastárs aláírását kicsikarja.

94. Kérdés. *Az anyjával házközösségben élő 22 éves hajadon lugkőoldatot iszik öngyilkos szándékkal. A halál azonban a mérgezést követő harmadik napon következik be. Terheli-e az anyát gondatlanság amiatt, hogy az öngyilkos nőhöz orvost nem hivatott?*

Válasz. Az anyának feltétlenül kötelessége halálos betegségbe esett gyermekéhez orvost hivatni. Ennek elmulasztása alkalmas lehet a büntetőjogi gondatlanság megállapítására, mert nincs kizárva, hogy az idején érkező orvosi segítség a beteget az életnek megmentette volna. Ha azonban a mérgezést követő halálos eredményen az orvosi segítség sem változtatott volna, büntetőjogi gondatlanságról, illetőleg a Btk. 290. §-ának alkalmazásáról nem lehet szó.

95. Kérdés. *Az egyik szomszéd tyúkjai téli időben, midőn mindent hó takar, átmennek a másik szomszéd kertjébe. Ez a szomszéd megfog néhány tyúkot s azokat leölve átdobja szomszédja telkére. Felelősségre vonható-e ez a szomszéd vagyronrongálás miatt?*

Válasz. Igen. Feltéve, hogy a tyúkok kárt okoztak is, az érdekelt félnek legfeljebb zálogként való behajtáshoz volt joga, de az állatok kiirtására nem.

96. Kérdés. *Az ágyban fekvő halott embert régi haragosa az ablakon keresztül föbelövi dum-dum lövedékkel abban a hiszemben, hogy alvó emberrel van dolga. Mi ennek az esetnek büntetőjogi eldöntése?*

Válasz. Az nem lehet vitás, hogy minden emberölési cselekményt csak élő ember ellen lehet elkövetni, mert az emberölés jogi tárgya az élethez való jog. Holttesten tehát emberölést vagy annak kísérletét nem lehet elkövetni. Hogy a kérdésben említett cselekmény tekintendő-e a meghalt ember, vagy emléke meggyalázásának (1914:XLI. t. c. 22. §.), esetleg a lövés folytán előállt vagyronrongálás miatt a tettes a Btk. 418. vagy 421. §-a alapján felelősséggel tartozik-e, az az eset konkrét körülményeitől, illetőleg az előterjesztett magánindítványtól függ. Elvileg a felelősség megállapításának ebben az irányban nincsen akadály.

97. Kérdés. *A sértett konyhakertjében kárban találja szomszédjának lúdait. Zálogolás címén a ludakat be akarja hajtani házának udvarára, ám odarohan a szomszéd s egy szöllőkaróval ütlegelni kezdi a sértettet s ezzel a ludak behajtását meg is akadályozza annyival is inkább, mert segítségére jött házastársa is, aki szintén segít ütlegelni a káros gazdát. A gazda erőlyesen védekezik s bár maga is 8 napon belül gyógyuló testi sérülést szenved, a keze ügyébe akadt kapával a támadó házaspáron részben 8 napon belül, részben 8 napon túl gyógyuló testi sértést okoz. Mily büncselekményekről van itt szó?*

Válasz. Az első kérdés, amit itt meg kell vizsgálni, az, hogy a sértett jogosultan gyakorolt-e zálogolást. Az 1894:XIII. t. c. 89. §-a szerint a földbirtokosnak joga van a tilosban talált állatokat behajtani. Jogos területen mozgott tehát akkor, midőn őt a tettesek megtámadták és a zálogolást meghiúsították. A tetteseknek ez a cselekménye a Btk. 350. §-ába ütköző zsarolás vétségét alkalmas megállapítani, mert erőszakosan a sértettet a zálogolástól való elállásra kényszerítették. A tettesek az okozott testi sértésért a zsarolás mellett külön büntetőjogi felelősséggel tartoznak (anyagilag halmazat). Az, hogy a sértett a támadóin okozott testi sértéseket a jogos védelem gyakorlásában követte-e el, a bíróság hivatott eldönteni. A sértettet tehát az okozott testi sértések miatt szintén fel kell jelenteni.

98. Kérdés. *Valaki egy alvó férfinak, annak tudta nélkül, fele bajuszát levágja. Milyen büntetendő cselekmény ez?*

Válasz. Ez a cselekmény a tettleges becsületsértés megállapítására alkalmas.

99. Kérdés. *A házi cseléd ellopván a gazdája őrizetében levő cselédkönyvét, egyúttal ruhaneműt is lop el attól s megszökik. Tekintve azt, hogy a cselédkönyve ellopásával a cseléd a szolgálati viszonyt felbontotta, szolgálati lopásnak minősül-e ez az eset s magánindítványra üldözendő-e?*

Válasz. Vita tárgya sem lehet, hogy az ilyen körülmények közt elkövetett lopás a Btk. 336. §-ának 7. pontja alá esik. A szolgálati viszony ugyanis a lopás elkövetésekor tényleg még fennállott, a tettes egyoldalul csak a szökéssel szüntette meg. Jogi értelemben a szolgálati viszonyt még továbbra is fennállónak lehetne tekinteni, ha ugyan a szolgálatadó a szolgálati szerződés megtartásához ragaszkodik és eselédje hűtlen magatartását nem tekinti a maga részéről a szerződés rögtönös felbontására alapnak.

100. Kérdés. *Mily alapon és milyen esetben szokott valakit a bíróság egy helyen való tartózkodásra utasítani vagy valamely helyen való tartózkodástól eltiltani?*

Válasz. A bíróságnak ily irányú intézkedése a Bp. 161. §-án alapszik. Alkalmazása elég ritka s rendszerint oly esetben találkozunk vele, amikor a bíróság az előzetes letartóztatásban vagy vizsgálati fogságban levő egyént szabadlábra helyezi ugyan, de nem tartván eléggé megbízhatónak a szabadlábra helyezettnek további rendőrhatalósági megfigyelését kívánatosnak tartja. A szabadlábrahelyezés ugyanis annak feltételezése mellett történik, hogy a terhelt mindig rendelkezésre fog állni, ha az eljárás folyamán reá szükség lenne s másrészt, hogy magatartásával az igazságszolgáltatást nem fogja megghiúsítani. A bíróság a terhelt méltányolt személyi körülményeinél fogva súlyosnak és esetleg feleslegesnek vélvén a terhelt fogvatartását, szabadon bocsátja ugyan, de bizonyos kétségeket mégis táplál a terhelt személyi megbízhatósága kérdésében. Ezek a bizonyos kétségek jutnak kifejezésre a bíróság szabadlábrahelyező intézkedésével kapcsolatos ama meghagyásban, hogy a terheltnek nem szabad bizonyos községbe vagy tájakra mennie, vagy pedig megjelölt tartózkodóhelyéről nem szabad eltávoloznia. Ezek az intézkedések természetesen azt célozzák, hogy a terhelt ne találjon alkalmat a szökésre, ne beszéljen össze bűnös társaival és ne tüntesse el a bűncselekmény meglevő és esetleg még felfedezetlen nyomait. Jogában áll a hatóságnak tehát az ilyen egyént figyelés alatt tartani s ha gyanus jelenséget észlel, kötelessége ezt az illetékes bíróságnak bejelenteni. Ha pedig a meghagyást kibocsátó bírói hatóság vagy a kir. ügyészség ily figyelésre a rendőri hatóságot felkéri, ez a figyelés kötelessége. Természetes, hogy ha a terhelt a meghagyásban foglalt rendelkezést megszegi vagy szabályos idézés ellenére a bíróságnál meg nem jelenik, ellene az előzetes letartóztatást vagy vizsgálati fogságot újból el fogják rendelni.

101. Kérdés. *Anapokban Franciaország fővárosában jogerős bírói ítélettel kiszabott szabadságvesztés-büntetést töltő több egyént ismeretlen tettesek akként szabadítottak ki a börtönből, hogy a belügyminiszter nevében a börtönigazgatóságnak telefonon hamis szabadlábrahelyező utasítást küldtek? A magyar Btk. szerint mily bűncselekményt követtek el az ismeretlen tettesek?*

Válasz. A francia büntető törvénykönyv az ilyen cselekményt mint a közhivatalnoki hatáskör bitorlását bünteti. A magyar Btk. ezt, mint önálló bűncselekményt nem ismerve, azt a törvényhelyet kell keresnünk, amelybe a kérdésben ismertetett tényálladék belefoglalható.

Elsősorban a Btk. 447. §-ának alkalmazásáról lehet szó. Ez a §. azt bünteti, aki valamely fogolynak a fogságból való megszökésére segítséget nyújt. Ez kétségtelenül alkalmazható a fennforgó esetre, mert bár a kérdésben forgó eset a fogoly valóságos megszökését foglalja magában, ami több, mint amit e §. büntet, más ily irányú bűnesetre alkalmazható intézkedése azonban a Btk.-nak nincsen. Minthogy a bűncselekmény be van fejezve a segítségnyújtással, a fogoly megszökése mint súlyosbító körülmény jön számításba. Bizonyos azonban az is, hogy ily esetekben a fogoly megszökése az őrző személyzet gondatlanságával is kapcsolatos lévén, a személyzetten kívül álló egyéneknek a megszököttesre irányuló kísérletei és fondorlatai e kísérletek és fondorlatok megvalósulásával a megszökés tényétől való fogalmi különválasztása nem tekinthető helytelennek annyival is inkább, mert az őrző személyzet gondatlanságát vagy cinkosságát a törvény külön intézkedéssel bünteti.

Szó lehet azonban itt arról, hogy az ilyen segítségnyújtás értelmi vagy fizikai segélynyújtás-e. Sokan

ugyanis úgy vélekednek, hogy a törvény csak a fizikai segélynyújtást bünteti. Véleményünk szerint minden segítségnyújtás a törvény intézkedése alá vonandó s így a fenti megkülönböztetés lényegtelen. Vannak, akik azt vitatják, hogy a segítségnyújtónak a fogollyal egyet kell értenie, hogy a Btk. 447. §-a alkalmazható legyen. Szerintünk ez sem lényeges, ha a fogolyban a szökésre, illetőleg a jogtalan szabadulásra irányuló akarat megvan.

Nézetünk szerint egyébként a kérdésben tárgyalt cselekmény a Btk. 400. §-ába ütköző, e §. 2. bek. szerint minősülő közokirathamisítás büntettének ismertető jeleit is feltünteti, hiszen a letartóztató intézet főnöke a fogoly elbocsátásáról szóló hatósági intézkedésnek a nyilvántartó könyvbe való bevezetésével tartalmilag hamis közokiratot vett fel, amelynek felvételében a tettesek szándékosan közreműködtek. Itt csak arról lehet vita, hogy a szabadságvesztés-büntetésből időelőtt való jogtalan szabadulás mint vagyoni haszon fogható-e fel. Szerintünk ezt a kérdést mindenféle esetre szóló általános érvényességgel nem lehet eldöntni, mindig a konkrét eset körülményeihez kell igazodnia a döntésnek. A Btk. 400. §-ának 1. bekezdése mindenestre fennforog, még pedig a 2. bek. meg nem állapítása esetén anyagi halmazatban a Btk. 447. §-ával.

AZ ORSZÁGOS TISZTI KASZINÓ KÖZLEMÉNYEI

Tisztikaszinói nyári berendezkedés és buffet. Az Országos Tiszti Kaszinó emeleti helyiségeinek újjáalakítása és karbahozatala végett — a nyári időszak tartamára — földszinti éttermi helyiségeiben rendezte be klubtermeit (olvasót, játékszobát, társalgót, stb.). Ezeknek szomszédságában buffet-termet létesített, hol a kifüggesztett árjegyzék szerint megállapított polgári árak betartásával hideg és meleg ételeket, valamint italokat szolgáltat fel Pinke József vendéglős. Ezenkívül még egy utcai terras, valamint egy fedett kerthelyiség is rendelkezésére áll a kaszinótagok és azok családtagjainak. — A kaszinónak a vendéglőssel való illeténi megállapodása csak ideiglenes, átmeneti intézkedésnek tekintendő, melyet őszre — az akkor adandó viszonyok alapján — követhet csak valamely véglegesen kialakuló megoldás.

SPORT

1927. évi országos csendőrségi úszóverseny Debrecenben.

Az idei országos csendőrségi úszóversenyt Debrecenben, a város alatti híres Nagyerdő újonnan épült modern uszodájában tartották meg.

Derék csendőreink az ország minden részéből seregesen vonultak fel, hogy összemérjék erejüket s tanubizonyosságot tegyenek arról, hogy ők nemcsak a közbiztonság éber őrei, hanem a legkülönbözőbb sportágak alapos művelői is.

Július 10-én szorgos kezek ünnepi mezbe öltöztették a Nagyerdő árnyas fái közé épített uszodát. A belépőt virággirlandok, nemzetiszínű zászlócskákkal díszített emelvények fogadják. Mindjárt szembetűnik egy hatalmas, leterített asztal, — telve szebbnél-szebb ezüst kelyhekkel, dísztárgyakkal, szivar-, cigaretta-tárcákkal, arany-, ezüst-, bronzérmekkel stb. stb. — sok, sok nyerepménytárggyal.

Egymásután érkeznek a vendégek. Jelen voltak: Szőke Béla, a Csendőrfelügyelőséghez beosztott tábornok, Gidófalvy Elemér ezredes, debreceni csendőrkerületi parancsnok, Kriesfalusi Kriesfalusy Jenő ny. csendőrezredes, dr. Ghyezy Tihamér ker. rendőrfőkapitány, Indrikovics Sándor őrnagy, a berettyóújfalui, Marsalek János őrnagy, a nyiregyházai, Heil Ernő őrnagy, a debreceni osztály-parancsnokok, dr. Kesserű Lajos kuriai bíró, kir. törvényszéki elnök, Zöld József városi tanácsnok stb. stb.

Pontban 8 órakor kezdődött a verseny. Az előmérkőzések már előző nap délután lezajlottak, így csak a legjobbak kerültek szembe egymással.

Egymásután program szerint zajlottak le az egyes számok.

Igen szép eredményt ért el Rieger Mihály gazdasági főhadnagy (V.), ki úgy az 50, mint a 100 m.-es mellúszásban az első helyre került.

A 100, valamint a 200 m.-es gyorsúszásban viszont Micskei Kálmán százados (V.) került az első helyre, ki különösen a 200 m.-esnél erősen előzte ellenfeleit.

A többi számokban elsők lettek még: Baitz Ferenc főhadnagy (V.) és Bárdi Mihály főhadnagy (III.).

A legénység közül különösen szép teljesítményt mutatott: Gerencsér Lajos csendőr (V.), ki úgy az 50, mint a 100 m.-es mellúszásban első lett. Elsők lettek még más számokban: Szóráth Mátyás őrmester (V.) és Madarász Kálmán csendőr (VII.).

Ugy a tiszti, mint a legénységi 4×50 m.-es stafétát az V. kerület csapata nyerte meg. A szegedi kerület egyébként 136 (legtöbb) pontot szerzett s így elnyerte a bajnoki vándordíjat is.

Nagyban emelte a verseny érdekességét az egyes számok közé beiktatott tréfás „kaesa-fogás”, „tányérkeresés”, nemkülönben a „vízből mentés” s a különféle műgrások.

A „tányérkeresés”-nél külön ki kell emelni Szentkirályi Sándor pr. csendőr (gyalog-tanosztály) különös ügyességét. Rövid 5—6 másodperc alatt a 3—4 m.-es vízbe behajított s a fenékre szállt porcellántányért előhozta. Élénk derűtséget keltett midőn 3 tányért hozott elő egyszerre ugyane mélységből 9.8 mp. alatt, vagy midőn egy startoló úrnak a vízbe esett szemüvegjét boszorkányos gyorsasággal „halászta” elő.

A műúszásnál élénk óvációban részesítette a közönség sashalmi Hager Richard alezredes (VI.), ki bámulatos elevenességgel és fürgeséggel mutatott be szebbnél szebb fejeseket, ugrásokat a magas trambulínról.

Igen tetszetős volt Szabó József X. pr. csendőr (II.) műugrása is. A hálás közönség őt is bőven megtapsolta.

Közbeiktatott számként szerepelt a minden kerületből benevezett csendőrök „vízbőlmentés”-e.

Felötözött és oldalfegyverrel ellátott csendőröknek „Rajta” vezényszóra a medence közepén úszó ember nagyságú rongybábút a partra kellett hozniok. Az eredmény annál jobb volt, minél rövidebb idő alatt tudta a csendőr a bábút a partra vonszolni. Egyesek teljesen levetköztek, mások csupán a kardot és a zubbonyt hagyták hátra s nadrágban, bakkancsban ugrottak a vízbe a „fuldoklót” kimenteni.

Egyik-másik csendőr e téren is igen dícséretreméltó eredményt tudott felmutatni. Így pl. Ludány Endre pr. csendőr (VII.) 45 mp. alatt, Nagy József II. őrmester (VI.) 47.2 mp. alatt hozta ki a bábút a partra.

A verseny befejeztével a versenyzők zártrendben felvonultak a díjkiosztáshoz.

Gidófalvy Elemér ezredes csendőrkerületi parancsnok megköszönve az egybegyűlt közönség szíves érdeklődését s a testület iránt tanúsított rokonszenvet, mélyhatású és magas szárnyalású beszédben üdvözölte a versenyzőket s további kitartásra buzdította őket, rámutatva az úszás egyik sűrűn előforduló és megnyilvánuló gyakorlati hasznára, a fuldokló, magával tehetetlen embertársainknak nyújtandó segítség nemes, humánus, emberi érzésből fakadó jótéteményére.

Majd Kneusel-Herdliczka Arnoldné úrasszony, csendőralezredes neje osztotta ki a szép díjakat a nyertesek között.

Különös elismerést érdemelnek a verseny agilis rendezői és a versenybírók tagjai: Császy Miklós százados, Kiss Aladár és Mátéffy István főhadnagyok, továbbá vitéz Paksi-Kiss Tibor százados, kik Heil Ernő őrnagy osztályparancsnok elnöklete alatt a verseny zavartalan lebonyolításában kiváló érdemeket szereztek.

A szegedi kerület sikeres szereplése a „MASz” atletikai versenyén. Szegeden május hó 29-én és június hó 28-án rendezte a „MASz” délkerülete a senior kezdő ver-

senyét, melyben a szegedi csendőr-iskola az alább felsorolt kimagasló eredményeket érte el. *A hármassugrásban:* Első Vida József prb. csendőr, második Pethő József őrmester. *Távolugrásban:* Második Pethő József őrmester, harmadik Vida József prb. csendőr. *Magasugrásban:* Első Musztán Ferenc prb. csendőr, második Vince Aladár prb. csendőr. *Rudugrásban:* Első Musztán Ferenc prb. csendőr, második Szucsánszky Mihály prb. csendőr. *Gerelyhajításban:* Második Vida József prb. csendőr. *Súlylökésben:* Második Pethő József őrmester, harmadik Bándli Károly prb. csendőr. *Diszkoszvetésben:* Második Pintér Pál prb. csendőr, harmadik Pincehelyi József prb. csendőr. *800 m. síkfutás:* Harmadik Szabó József VIII. prb. csendőr. *1500 m. síkfutásban:* Harmadik Butor Aladár prb. csendőr. *110 m. gátfutásban:* Első Musztács Ferenc prb. csendőr, második Pethő József őrmester. *200 m. gátfutásban:* Első Szabó József VIII. prb. csendőr. *4×100 m. staféta:* Első Biró Balázs prb. csendőr, Musztács Szabó VIII. és Tóth György I. prb. csendőrök. *4×400 m. staféta:* Második Biró, Benedek, Szabó VIII. és Tóth I. prb. csendőrökből álló csapat.

HIREK

Vitézzé avatás. A Kormányzó Úr Ó Főméltósága f. évi június hó 26-án testületünkől a következőket avatta vitézzé: *Tisztek:* vitéz Bajay (Burkovics) Ferenc főhadnagyot, vitéz Dénes Elemér századost, vitéz Ághy (Asbóth) Zoltán főhadnagyot, vitéz Péterffy Jenő főhadnagyot, vitéz Bátky József századost, vitéz Temesváry Endre századost, és vitéz zengővári Forray Iván főhadnagyot. *Legénység:* vitéz Lajosbányai (Szlatki) József tiszthelyettes Zomba, vitéz Laczkó Sándor tiszthelyettes Balatonszárszó, vitéz Molnár Ferenc őrmestert Celldömölk, vitéz Gelencsér István törzsőrmestert Szombathely, vitéz Kurucz István tiszthelyettes Hejőcsaba, vitéz Varga József őrmestert Szekszárd, vitéz Kerényi (Keszán) Béla őrmestert Nyergesújfalu, vitéz Varga György csendőrt Budapest, vitéz Váci János csendőrt Derecske, vitéz Fenyves Imre csendőrt Hajduszoboszló, vitéz Balázs Gusztáv őrmestert Mátészalka és vitéz Balogh Ferenc tiszthelyettes Szombathely.

A Kormányzó Ur Ófőméltósága elismerése a 3. honvéd huszárezred zászlószentelési ünnepélyén résztvevő csapatok példás magatartásáért. A Kormányzó Ur Ófőméltósága legmagasabb részvételével Sopronban, folyó évi május hó 22-én lefolyt zászlószentelési ünnep alkalmából Ó Nagyméltósága, a m. kir. honvédség főparancsnoka meghagyta, hogy a kivonult csapatoknak mintaszerű megjelenésükért és példás magatartásáért legteljesebb elismerése, dícsérete és meleg köszönete kihirdetessék. *A Kormányzó Ur Ófőméltósága teljes megalégedésének nyilvánítása mellett megjegyezni méltóztatott, hogy a kivonult csendőresapat úgy viselkedett, mint a gárda.*

A csendőrség magatartásának dícsérete a zalaegerszegi választások alkalmából. Zalavármegye főispánja a szombathelyi csendőr kerületi parancsnoksághoz a következő átiratot intézte: „Kötelességemnek tartom a Parancsnokság nagybecsű tudomására hozni, hogy a május hó 31-én lefolyt választás alkalmából, továbbá az azt közvetlenül megelőző időben a választókerületekben szolgálatot teljesítő m. kir. csendőrség minden tekintetben kifogástalan magatartásával a hatóságok és a választóközönség legteljesebb elismerését érdemelte ki. Különösen ki kell emelnem azt a kiváló tapintatot, amellyel megtalálta a módot arra, hogy egyrészt a kerület békéjét és rendjét a legteljesebb mértékben fenntartsa, másrészt pedig a lakosságnak a választási küzdelem következtében fokozott mérvű érzékenységét távolról se sértse meg. A m. kir. csendőrség eme kiváló magatartása alkalmas volt arra, hogy a közönség részéről eddig is élvezett megbecsülést és tekintélyt nagymértékben fokozza.”

Tanulmányút. A m. kir. kormány az osztrák csendőrség berendezéseinek és szolgálatának tanulmányozására a m. kir. csendőrség kebeléből háromtagú bizottságot rendelt ki. A bizottság tagjai Szophó Győző ezredes, Vetter Ferenc és Pinczés Zoltán századosok. A bizottság július 18-án utazik Bécsbe, ahonnan az osztrák csendőrség képviselőinek kíséretében meg fogják látogatni Ausztria fontosabb csendőrségi állomásait.

Végezték a csendőrtiszti továbbképző tanfolyam. A budapesti csendőrtiszti tanfolyamok parancsnoksága által vezetett csendőrtiszti továbbképző tanfolyam július 4-én véget ért. A tanfolyam — eltérően az eddigi szokásoktól — nem tartott formális záróvizsgát, hanem a hallgatók július hó folyamán háromtagú tanári bizottság előtt tettek tanúságot az elért eredményről, amelyet egyébként a parancsnokság általánosságban véve kitünőnek minősített. A tanfolyamot a következő századosok végezték el (zárójelben az állományilletékes kerület száma): Antóny Raymond (II.), Beöthy Kálmán (I.), Balla József (VI.), Czigány József (II.), Czeglédy Jenő (VI.), Dreischock István (I.), Démusz Árpád (I.), Demény Elemér (II.), Fasching Gyula (III.), vitéz dr. Gereöffy Géza (I.), Gerecsér Jenő (I.), Györkös Károly (V.), Horváth Ferenc (I.), Horostsák Béla (I.), vitéz Joórend Gyula (V.), Klepp Károly (III.), Krisztea Virgil (IV.), vitéz Király Gyula (VII.), Máthé György (V.), Münster Jenő (VII.), Mészáros Ödön (VII.), Nagy Jenő (VI.), Porpáczy Jenő (III.), Pogány Ferenc (V.), vitéz Sarlay István (IV.), Schultz László (V.), Szirtes Ferenc (I.), Toldy Árpád (VI.), Vass Gyula (III.) és Fáy Gyula (I.).

Új utasítások előmunkálatai. A Szut. és a Csüsz. megjelenésével a csendőrség állandó tanulmányi bizottsága a megállapított programhoz képest tovább folytatja az új utasítások szerkesztési munkálatait. Körülbelül az 1928. év elején két további új utasítás fog megjelenni és pedig a „Szabályzat a m. kir. csendőr legénység személyi ügyeinek kezelésére” és a „Törvényes rendelkezések kivonatos gyűjteményének” új, átdolgozott kiadása. A személyi ügyek kezelésére vonatkozó utasítás tartalmazni fogja a csendőr legénység felvételére, kinevezésére, előléptetésére, szabadságolására, minősítésére, növelésére, állománykezelésére, polgári államszolgálatba való átlépésére, stb. vonatkozó végleges rendelkezéseket, a Törvényes rendelkezések kivonatos gyűjteménye pedig mindazokat a folyó évig megjelent törvényeket és rendeleteket, amelyekre a csendőrségnek a közbiztonsági szolgálatban szüksége van.

A csendőr ne igyék. Péter István és Péter Mihály nagylengyeli őrsbeli csendőrök július 29-én Hottó községben rendes szolgálatot teljesítettek. A két csendőr szolgálat közben betért a koresmába s borozni kezdett, ami csakhamar zajos mulatozássá fajult. Mind a két csendőr hamarosan megittasodott s ilyen állapotban a koresmából mindenkit ki akartak kergetni. Péter Mihály csendőr eközben összeszólalkozott Vince Imre hottói lakossal, akivel szemben eredménytelenül kardfegyvert használt, majd lekapta puskáját és Végh Ferenc polgári egyénre, aki a vitába beleavatkozott, öt lövést adott le. A lövések egyike Végh Ferencet azonnal megölte. A magukról ilyen súlyosan megfélemedezett csendőröket azonnal elfogták és bezárolták a szombathelyi honvéd törvényszék fogházába, a kerületi parancsnokság pedig intézkedett, hogy az ügy azonnal hadbírói vizsgálat tárgyává tétessék.

A fogolyra vigyázni kell. Szabó György tiszthelyettes és Medgyesi József keszthelyi őrsbeli járőr sikkasztás gyanúja miatt elfogta Hermann Károly 27 éves gelsei illetékes nap-számot. Július negyediken az elfogottat a keszthelyi községi fogdába zárták, ahol Hermann 21 óra körül egy őrizetlen pillanatban nadrágszíjára felakasztotta magát s mire észrevették, meghalt. — Mihály Elek tiszthelyettes, egri szakaszparancsnok vezetése alatt egy nagyobb összpontosított járőr többrendbeli betöréses lopás ügyében folytatott nyomozást. A gyanúsítottak között volt egy Szabó Lajos nevű fiatalember is. E hó 26-án Bányafalva község utcáján kísérté nevezetű egy járőr, mikor a fogoly, egy eddig még ki nem derített módon szerzett borotvával, a nyakát elvágta. Életveszélyes állapotban szállították az egri kórházba. A vigyázatlan járőrök ellen az eljárás megindult.

Vízbeült próbaesendőr. A szolnoki csendőriskolánál újoncképzés alatt álló Csáki Ferenc gy. próbaesendőr július 3-án 16 órakor fürdés közben a Tiszába ugrott s valószínűleg görcsöt kapva elmerült s többé nem jött fel a víz felszínére. A mentést bajtársai azonnal megkísérelték, de megmenteni nem sikerült. Csáki próbaesendőr holttestét július hó 6-án Tiszavezseny községnél kifogták. Temetése július 7-én 17 órakor Tiszavezseny községben folyt le Muzsik Zoltán őrnagy, osztályparancsnok jelenlétében s azon a csendőriskola is részt vett.

Előjegyzés öröklakásokra. Villányi-úton, társasvillában külön kertrészes 2-3-4 szobás öröklakásokra előjegyzéseket elfogad dr. Szilágyi Lajos ügyvéd, IV., Hajó-utca 8. Telefon: T. 260-10. A villaépület 12 lakásból fog állani. A tervek az Országos, a Tiszti és a Köztisztviselői kaszinókban megtekinthetők.

Földrengés. Július 8-án 7 óra 10 perckor Várpalota községben körülbelül egy percig tartó erősebb földrengés volt, amely számos más épület mellett az ottani őrs laktanyájának falait is erősen megrongálta. Emberéletben nem esett kár.

A helyesírás szótára és szabályai. Horváth Endre, az ismert szótáríró főnti című munkája folytatásaként új, a mai hivatalos helyesírás szabályainak megfelelő bővebb helyesírási szótárt írt. Az amúgy is könnyen és világosan érthető könyvet kevesebb iskolai képzettséggel bírók kedvéért a nyelvtani szabályok könnyen érthető ismertetésével és stilisztikai magyarázatokkal s az irodalmunkban használt idegen szók írásmódjával és jelentésmagyarázatával kibővítette. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Horváth első helyesírási szótárát 64549/1914—VII/a. sz. rendeletével az összes középiskolák számára segédtankönyvvül elfogadta, ami a legjobb ajánlólevél az ilyenmű munkáról. Ez a szótár mindmáig az egyetlen helyesírási munka, mely minden szót s amellet még a nyelvtani részt is elég kimerítően hozza, a közölt mintegy 20.000 idegen szó jelentésmagyarázatával pedig a szótár egyszerűsége a lexikont is helyettesíti. A munka közel 300 oldalon körülbelül 200.000 szóalakot hoz, hogy ne legyen eset, amikor a forgató ne találja a keresett szóalakot, mert nem csak a tőszókat, hanem azok ragozott és képzett alakjait s az összetett szavakat is közli. Ára 8 pengő. A csendőrség tagjainak azonban 3 pengőért adja a szerző a szótárt. A rendelést gyűjtőknek minden megrendelt 10 példány után a szerző 1 ingyenpéldányt ad. Aki tehát 10-et rendel, annak 11-et küld 30 pengőért, aki 20-at rendel, annak 22-t küld 60 pengőért portómentesen utánvétellel, ha a rendelést augusztus végéig beküldik. Ezeket a kedvezményeket azonban csak korlátolt számban adhatja, azért ajánlatos a megrendelést minél előbb beküldeni a szerző címére. Testületünk tanulni mindig igyekvő tagjai részére ez a kedvezményesen olesó kitünő munka lehetővé teszi, hogy az írás minden kívánalmában kiműveljék magukat, ami elsősorban az írásbeli teendők helyes és hibátlan ellátása szempontjából igen kívánatos. A szótárt különben már több száz tanító, tanár s úgy tudományos, mint szépirodalmi író és tisztviselő megrendelte. Helyesen teszik az előfizetést gyűjtők, ha a könyv árát havi 1 pengőjével beszedik, a pénzt azonban nem kell előre beküldeni. A megrendelések címzése: Horváth Endre, Képző, Hunyadi-u. 134. sz. Megjegyezzük, hogy Horváth Endre neve a csendőrség körében nem ismeretlen. Egy hasonló munkája a háború előtt több ezer példányban volt az őrsökön elterjedve s mindenki kiváló hasznát vette, aki nem volt egészen otthon a helyesírás minden szabályában.

„A magyar belvízi hajózási jog vázlata” címmel Toldi Lajos kiadásában egy kötet jelent meg a könyvpiacra. Dr. Sándorfi Kamill egyetemi m. tanár és dr. Vajna István M. F. T. R. felügyelő szakavatott tollal szerkesztett munkája magában foglalja a belvízi hajózási jognak eddig hiányzó, rendszeres és összefoglaló feldolgozását, valamint részletesen ismerteti a békeszerződésekből folyó Dunaegyezmény által teremtett új helyzetet a nemzetközi Dunán. Mivel a könyv egyrészt a belvízi hajózási jog történetét rövid összefoglalásban, másrészt a szorosban a tárgyhoz tartozó rendszabályokat is tartalmazza, különösen alkalmas kézikönyv nemcsak a hajózás és a folyamrendészet, hanem mindazon hatósági személyek részére is, akiknek szolgálatukból kifolyólag a magyar belvízi hajózás ügyeit ismerniük kell.

Dicséret. A m. kir. csendőrség felügyelője a szombathelyi csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó Gallai József tiszthelyettes, mert 1926 augusztus 20-án értesülve, hogy a megáradt Sáropatak vize két polgári egyént lovasszekérrel együtt az úttestről lesodort, a helyszínére sietve, az egyik életveszélyes helyzetbe került polgári egyént — dacára annak, hogy nem jó úszó és a jelenlevők közül senki sem mert segítségére menni — csak az ő példaadása után felbuzdult vitéz Szakonyi Lajos polgári egyén segítségével, életének közvetlen veszélyeztetése nélkül szorult helyzetéből kimentette s ezen cselekedetével kötelességtudásáról, önfeláldozó és bátor magatartásról tett tanúságot.

A szombathelyi m. kir. csendőrkerület parancsnoka a soproni osztály állományába tartozó Salamon József őrmestert azért, mert 1925. évi július hó 25-én a sopronvármegyei Himód községben előfordult nagyobb tüzeset alkalmával — szolgálaton kívül lévén — a helyszínére sietett, a tűzoltásban irányítólag és személyesen is résztvett s ugyanott Bognár Szili István himódi lakost, ki a ráesett égő gerendák alatt és füstben eszméletlenül feküdt s a biztos tűzhalálnak volt kitéve, saját egészségének kockáztatása mellett, veszélyes helyzetéből kimentette, okirattal megdícsérte.

A m. kir. pécsi IV. csendőrkerület parancsnoka: dicsérő okirattal való ellátás mellett teljes elismerését fejezte ki az alábbiaknak: A pécsi osztály állományából: *Bagócsi Mihály, Kadarkúti János és Németh János I. th.-nek*, a kaposvári osztály állományából: *Németh Antal, Pindes József és Keszler János th.-nek* és a csurgói osztály állományából: *Lidi Flórián th.-nek* a közbiztonsági szolgálat terén utóbbi időben tanúsított kiválóan eredményes működéséért, továbbá mint őrsparancsnok alárendeltjeinek vezetése és irányítása körül kifejtett igen buzgó tevékenységéért, továbbá a kaposvári osztály állományából: *Kovács Sándor II. és Csergő Balázs th.-nek*, mint szakaszsparancsnok alárendelt őrseinek vezetése és irányítása körül kifejtett kiváló tevékenységéért, továbbá hosszas és eredményes csendőrségi szolgálatáért. — A pécsi osztály állományából: *Pintér Pál I. th.-nek*, a kaposvári osztály állományából: *Jakab János th.-nek* és a csurgói osztály állományából: *Éberhardt Károly és Varga József II. th.-nek*, mint őrsparancsnok alárendeltjei vezetése és irányítása körül kifejtett kiváló tevékenységéért.

A pécsi osztály állományából: *Kakas Sándor II. és Gazdag László th.-nek* a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett kiválóan eredményes működéséért és mint őrsparancsnok-helyettes alárendeltjei vezetése és irányítása körül kifejtett kiváló tevékenységéért. — A pécsi osztály állományából: *Kiss Péter* törm.-nek, a kaposvári osztály állományából: *Bartók László, Pintér János I., Pápai Imre, Kovács Pál II.* törm.-nek, *Pintér István* őrm.-nek a közbiztonsági szolgálat terén utóbbi időben kifejtett kiválóan eredményes működéséért.

A szekszárdi osztály állományából: *Szima Miklós th.-nek*, a kaposvári osztály állományából: *Pál János, Somodi Pál th.-nek, Hartner János, Hegedüs Mihály, Kiss István III., Tóth Gábor II.* törm.-nek hosszas és eredményes csendőrségi szolgálatáért, különösen pedig a közbiztonsági szolgálat terén utóbbi időben tanúsított kiválóan eredményes működéséért.

A szekszárdi osztály állományából: *Kelemen Miklós, Vagonics Boldizsár, Dankó László th.-nek*, a kaposvári osztály állományából: *Vitéz Vágó János, Vittek Márton th.-nek* és *Nagy Gábor I.* törm.-nek, mint a csendőriszolgálat segédoktató és újonckiképző alárendeltjei vezetése és irányítása körül minden irányban kifejtett kiváló tevékenységéért. A szekszárdi osztály állományából: *Varga József X.* őrm.-nek mint az iskola szolgálatvezetője, minden tekintetben kifejtett kiváló tevékenységéért.

A pécsi osztály állományából: *Kurdics Balázs és Valasek Alajos th.-nek*, a kaposvári osztály állományából: *Bányai János és Szekeres István th.-nek*, mint osztály segéd-tisztviselési segéd munkás kiválóan eredményes működéséért.

A pécsi osztály állományából: *Bereczki András th.-nek*, mint a csendőriszola irodavezetője, kiválóan eredményes működéséért; továbbá *Kovács Ferenc II. g. th.-nek*, mint az osztály gazdasági hivatalához beosztott segéd munkás kiválóan eredményes működéséért. A kerületi segéd-tisztviseléshez beosztott *Abrahám Damáz th.-nek*, a törzsgazdasági hivatalhoz beosztott *Kocsis János, Kutiss János, Hermann Gyula és Szalay Sándor III. g. th.-nek*, mint a kerület törzséhez tartozó segéd munkás kiválóan eredményes működéséért. — *Bohár Sándort*, a szekszárdi osztály állományába tartozó őrmestert azért, mert az 1926. év április havában egy nagyobb szabású lopás büntetettének tettesét, fáradságot nem kímélve, körültekintő, hosszantartó és alapos nyomozásával — az összes bűnjeleket is megszerelve — az igazságszolgáltatás kezére juttatta. — *Hiloz János* szekszárdi osztály állományába tartozó csendőrt azért, mert az 1926. év június havában egy méhmagzatelhajtás büntetettének tetteseit ügyes, körültekintő és nagy buzgalommal végrehajtott nyomozásával az igazságszolgáltatás kezére juttatta. — *Nyilvánosan megdicsérte*: a pécsi osztály állományából: *Kustyan Mihály th.-t, Bóbis János* törm.-t, *Punak Péter, Muzer János* őrm.-t, a szekszárdi osztály állományából: *Lakits József, Virág Lajos, Lukács Imre* törm.-t, *Németh József VIII. és Harmath Ferenc* csendőrt, a kaposvári osztály állományából: *Szilágyi István* törm.-t, a csurgói osztály állományából: *Papp József I., Dancsó István, Szöcs András, Czippan K. Sándor, Kovács Lajos II., Farkas Mihály, Lőrincz Ferenc, Kleberg Ferenc, Nagy János I., Kovács Gyula III. és Részeg Antal* törm.-t a közbiztonsági szolgálat terén a legutóbbi időben kifejtett buzgalomuk és eredményes tevékenységükért.

A csurgói osztály állományából: *Kövári János, Bagi Ferenc, Koloszácz Ferenc és Mada János th.-t*, mint őrsparancsnok-helyettes alárendeltjei nevelése és irányítása körül kifejtett buzgó tevékenységéért.

A pécsi osztály állományából: *Bárdos Menyhért* őrm.-t, a szekszárdi osztály állományából: *Fejes József* és *Koronkai József* csendőrt, a kaposvári osztály állományából: *Kovács Elek* őrm.-t, mint az iskolához beosztott segédoktató az újonck kiképzése körül tanúsított buzgó szolgálatáért.

Csendőrségi szállító!

Társasági sapka káki szintartó kammgarn	P
bőrernyő, bőrizzasztó, bőrrohamszjijjal	6.—
Társasági sapka káki a legfinomabb kammgarn	
bőrernyő, bőrrohamszjij, bőrizzasztóval, selyembéléssel luxus kivitel	7.—
Bocskay sapka bőrizzasztóval és teljes felszereléssel	3.52
Ezüst sapkarózsa email nemzeti betéttel I. rendű	35
Ezüst kalapzsinór I. rendű	1.60
Tollforgatók	45

a 38 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6,

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321—78.

Kérje a legújabb árjegyzéket!

A Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdeteit közöljük, amelyektől olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

Írógép ügyben!

Értesítem úgy az eddig érdeklődő, mint a jövőben gépet venni szándékozó Urakat, hogy az írógépek részletre való eladását újból megkezdtem. 10 és 12 havi részletre 20—25 pengős összegekben újból adok amerikai elsőrangú gépeket, keveset használt, kijavított állapotban 2—3—4 évi garanciával.

Érdeklődésre részletes ajánlattal szolgál:

NÉMETH LÁSZLÓ

ÍRÓGÉP BEHOZATALI ÉS KERESKEDELMI VÁLLALAT
V., Alkotmány-utca 12. Telefon: T. 222—77.

Fegyvereket és töltényeket szállít
juttatunk:

KNÉBL FERENC puskaműves
Budapest, Baross-utca 17/c.
Ártap 10 fillér ellenében.

A szekszárdi osztály állományából: *Kardos Sándor* th.-t, *Bezák József* tórn.-t, és *Oláh András* őrn.-t, a kaposvári osztály állományából: *Gulyás Mihály*, *Czinka János* th.-t, *Hideg Vendel*, *Kiss József II.*, *Tamás István*, *Beke János* tórn.-t és *Hir János* őrn.-t a közbiztonsági szolgálat terén az utóbbi időben tanúsított eredményes működéséért, valamint hosszú és eredményes esendőrségi szolgálatáért. A kerület törzsének állományába tartozó *Schnobel László* esendőrt, mint a kerület segédtisztviselőségéhez beosztott segéd munkás igen buzgó és eredményes működéséért. A pécsi osztály állományából: *Burai József* th.-t, mint egészségügyi altiszt kiválóan eredményes szolgálatáért.

A m. kir. debreceni VI. esendőrkerület parancsnoka által dicsérettel okirattal láttattak el: Besenyei Gáspár tiszthelyettes a kisvárdai osztály állományában, hosszú esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban általában, valamint szakaszparancsnoki minőségben alárendeltjeinek kiképzése, vezetése és nevelése körül minden alkalommal kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Kormos István* tiszthelyettes a kisvárdai osztály állományában, hosszú esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban minden alkalommal kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, nemkülönben alárendeltjeinek helyes és célirányos vezetése és neveléséért; *Zajdon Vilmos* tiszthelyettes a berettyóújfalui osztály állományában hosszú esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban minden alkalommal kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, valamint alárendeltjeinek helyes és célirányos nevelése és vezetéséért; *Zsuga Sándor* tiszthelyettes a berettyóújfalui osztály állományában, hosszú esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban, valamint irodai alkalmaztatásában minden alkalommal kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, nemkülönben alárendeltjeinek helyes és célirányos nevelése és vezetéséért; *Pleskó Pál*, *Nagy Bertalan* és *Gyimóthi Pál* tiszthelyettes a mátészalkai osztály állományában, hosszabb esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban minden alkalommal kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, valamint alárendeltjeinek helyes és célirányos nevelése és vezetéséért; továbbá nyilvánosan megdicséretre: *Pivarnyik Lajos* tiszthelyettes a debreceni osztály állományában, hosszú esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban, valamint alárendeltjei kiképzése és

vezetése körül kifejtett buzgó és eredményes tevékenységéért; *K. Horváth Tamás* törzsrőrmestert a debreceni osztály állományában, hosszabb esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett buzgó és eredményes tevékenységéért; *Porosin Márton* tiszthelyettes a kisvárdai osztály állományában, hosszabb esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban, valamint alárendeltjeinek nevelése és vezetése körül kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Kozma Mihály* tiszthelyettes a kisvárdai osztály állományában, segédoktatói minőségben a esendőrségi iskolánál kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Szőke Mihály* törzsrőrmestert a kisvárdai osztály állományában, hosszú esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban minden alkalommal kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Pálfalvi Péter* tiszthelyettes a berettyóújfalui osztály állományában, hosszú esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, valamint alárendeltjeinek helyes és célirányos nevelése és vezetéséért; *U. Nagy József* tiszthelyettes a berettyóújfalui osztály állományában, hosszabb esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, valamint alárendeltjeinek helyes és célirányos nevelése és vezetéséért; *Tachscherer György* törzsrőrmestert a berettyóújfalui osztály állományában, hosszú esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban, valamint őrsparancsnokhelyettesi minőségben kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Pataj János* és *Mik János* törzsrőrmestert a berettyóújfalui osztály állományában, hosszabb esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Kocsor László* és *Bukva János* tiszthelyetteseket a mátészalkai osztály állományában, hosszú esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Bálint Márton* tiszthelyettes a mátészalkai osztály állományában, hosszabb esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; vitéz *Bélteki Mihály* tiszthelyettes a mátészalkai osztály állományában, hosszabb esendőrségi szolgálati ideje alatt általában, jelesen irodai alkalmaztatásában kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Rékási László* törzsrőrmestert a mátészalkai osztály állományában,

HEGEDŰ
HARMONIUM
TÁROGATÓ
CIMBALOM
HARMONIKA
CITERA

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művésziesen javít, legjobb húrokat készít.
Arjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyár
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.
Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény.

SIMON GYULA

bőrönd és díszmű készítő, a közg.
tisztviselők szerződéses szállítója

Budapest, VIII., Baross-utca 1. szám.

Csendőrségi tagoknak árengedmény.

Kerékpár

közvetlen gyári lerakat eredeti német
és francia uti és versenykerékpárok
kényelmes részletfizetésre is.

Alkatrészek és pneumatik gyári árban kaphatók.

Varrógép

közvetlen gyári lerakat.
Eredeti német himző, stoppoló, ajourozó új rendszerű Central-Bobbin varrógépek kényelmes részletfizetésre is kaphatók.

„GÉNIUS” GÉP SZAKÜZ EYBEN

Károly-körút 3.

Csendőrség részére 30%-kal olcsóbban

fogorvoslási és fogtechnikai műveletek

Idb. Fenyvessi Vince Menyhért
intézetében

Budapest, IX., Ráday-u. 5. (Rávin-tér melletti)

Rendelés: reggel 9-től este 6-ig.

Rövid kezelési idő!

Modern BUTORSZALON

ÜLLŐI-UT 14. BAROSS-UTCA 11.

Olcsó szolid kiszolgálás! Cégtul.: **Gáspár Nándor.**

PORTABLE

irógépeink árban, minőségben utolérhetetlenek

Jótállással 224 pengő. Részletfizetéses kedvezmények

Ujlaki Béla R.-T. Budapest, Erzsébet-kr. 28.

12 havi részletre kaphat háló-, ebédlő-,
úriszoba és konyha-
bútort a legolcsóbbtól a legdrágább kivitelig.
BLEIER Rákóczi-út 30. felemelet.

hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett buzgó és eredményes tevékenységéért; *Gál János* törzsőrmestert a mátészalkai osztály állományában, hosszús csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett buzgó és eredményes tevékenységéért.

Elöléptek. Törzsőrmesterré: a IV. számú csendőr kerületben: *Pagács Pál*; az V. számú csendőr kerületben: *V. Nagy Lajos* őrmesterek. Őrmesterré: a III. számú csendőr kerületben: *Kovács János II.*, *Borbély József*, *Lorcsi Zsigmond*, *Szabó József IV.*, *Lettner Gyula*; a IV. számú csendőr kerületben: *Luft József I.*, *Szombath László*, *Nagy István VIII.*, *Sárközi György*, *Kardos János*, *Sifter Ferenc*, *Horváth József VII.*, *Vida Sándor*; az V. számú csendőr kerületben: *Bagi János*, *Szabó János VIII.*, *Agoston László*, *Tebacher Ferenc*, *Maródi József*, *Fodor Miklós*, *Magda Szilveszter*, *Friebert Sándor*, *Hódi Sándor* és *Csizmadia Gábor* csendőrök.

Házasságot kötöttek: *Ugray Gábor III.* számú csendőr kerületbeli főhadnagy *Tomka Edit* úrnővel Keszthelyen. A III. számú csendőr kerületben: *Nink József* őrmester *Balogh Mária*val Ostffyasszonyfán; a IV. számú csendőr kerületben: *Pásztor Mihály* tiszthelyettes *Olasz Juliannával* Hódmezővásárhelyen, *Gonda Ferenc* tiszthelyettes *Biró Katalinnal* Pincehelyen, *Dankó László* tiszthelyettes *Porth Margittal* Szekszárdon, *Pobori Lőrinc* tiszthelyettes *Sándor Erzsébet*tel Hedrehelyen; az V. számú csendőr kerületben: *Boros Tamás* törzsőrmester *Vigh Annával* Szegváron.

Elhaltak: *Gyócsi István IV.* számú csendőr kerületbeli csendőr a budapesti II. számú honvéd és közrendészeti kórházban, *Kádár János V.* számú csendőr kerületbeli tiszthelyettes Szentesen.

Kérelmek. *Kölesönös áthelyezésüket óhajtanák:* *Bernáth Lajos* tiszakerecsenyi (kisvárdai osztály) különítménybeli csendőr a székesfehérvári kerület területére; *Szépe Ferenc* csendőr (hajmáskéri tiszti különítmény veszprémi osztály) a szegedi kerület területére; *Balogh Sándor* dunaföldvári őrsbeli csendőr (szekszárdi osztály) a szegedi kerület szentesi, gyulai vagy makói osztályai területére. Kérik bajtársaikat, akik kölesönös áthelyezésüket szintén óhajtanák, hogy címüket velük közöljék.

Siska Pál Zemplén megye, nagytárkányi születésű csendőrt kéri *Siska István* vaskőbányai felvígyázó (Felsőtelekes, Borsod m.), hogy címét vele közölje.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt megfelelően honoráljuk. Kéziratot nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és könnyen olvasható írással írni. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszlevelet tehát fölösleges beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligéből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. A Csendőrségi Lapok részére szánt pénzküldeményeket ne a szerkesztőségnek, hanem a Nemzeti Hitelintézet Budapest—Krisztinavárosi fiókjának tessék beküldeni (Postatakarékpénztári chequeszámla: 1672.). A szelvényen mindig jelezni kell, hogy az összeg a Csendőrségi Lapok folyószámlájára lett befizetve. A hozzánt intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének Budapest, I. ker., Vár, Országház-utca 30. szám.”

M. T. ny. th. Karád. Amennyiben a megnevezést rokkant-és nyugdíjgyelet a nyugdíjsegély kifizetését a polgári orvosi vizsgálat alapján megtagadta, Önnek joga van az alapszabályok 16., 17. és 32. szakaszai értelmében az egylettől szakorvosi felülvizsgáltatását kérnie, ha pedig itt is elutasítanak, joga van igényével a külön választott bírósághoz fordulni. Ha mind a két helyen elutasítják, akkor az elutasításba bele kell törődnie, illetve, ha eddig befizetett tagdíjait nem akarja elveszíteni, akkor fizesse azokat tovább addig, amíg valóban munkaképtelenné, illetve polgárilag keresetképtelenné válik, akkor az egyletnek a segélyt ki kell fizetnie. Az a körülmény, hogy valakit az állam vagy a munkaadója nyugdíjazott, az egyletre nézve még nem teszi kötelezővé a segély kiutalását. Levelét közölni feleslegesnek tartjuk, mert csendőrségi egyéneknek az egyletbe úgy sem szabad belépniök, ez az egyletnek újonnan alkotott alapszabályaiban kifejezetten is meg van tiltva.

Mátravidék. A kérdés tárgyalás alatt áll, így arról felvilágosítást nem adhatunk.

„FOTÓ”
fényképezési szaküzlet
BUDAPEST
VII., Rákóczi-út 80.

Tiszteknek és véglegesített
csendőröknek **6 havi hitel**

Fotó osztály:

Nagy választék minden árban elsőrangú gyártmányú gépekben, felszerelésekben és anyagokban.

Rádió osztály:

Kész készülékek, alkatrészek, vázlatok, accumulatorok stb. stb.

Optikai osztály:

Mindennemű látcsövekben nagy készlet; szemüvegek, javítások orvosi vényre. Pontos és gyors kiszolgálás.

Gramofon osztály:

A mai kor legtökéletesebb angol beszélőgépei a leg-egyszerűbb kivitelűtől a legdrágább kivitelig. Lemezek nagy választékban.

Mechanikai gyermekjáték osztály:

Vasutak (gőz-, villany- és óraszerkezettel), vasúti felszerelések, gőzgépek, gyerekkinók stb. stb.

Láb- és kézzizadását legbiztosabban megszünteti a

FORMIN

crém és hintőpor ára együtt P 1:30. Postai megrendeléseket azonnal továbbít főraktár:

SZÉKELY ADORJÁN

„Isteni Gondviselés” gyógytára

DEBRECEN.

Csendőrtisztek és altisztek

RUHÁZATI

szükségletüket **minőség, árak, törlesztési feltételek** tekintetében **legelőnyösebben** még mindig csak

DR. LENGYEL ÁBRIS

nyugalmozott m.év. titkár

RUHÁZATI ÁRUHÁZ

Budapest, V., Sas-utca 29. (Szabadság-tér sarok)

cégnél szerezhetik be.

☞ Kérdőzködére készséges levélbeli vagy telefoni felvilágosítást nyújtok.
Telefon: Lípót 962-49.

Th. Felsőgalla. 1. Kormányzó Úr Öfömlősága nejét előírás szerint tiszteletadás nem illeti meg, nagyon természetes azonban, hogy annak, aki Öfömlősága nejét felismeri, nem a szabályzat, hanem az illem eleni szabályai alapján kötelessége tiszteletadással üdvözölni. Csapatok tiszteletadást nem vezényelnek. 2. Öfömlősága gyermekeit tiszteletadás sem egyének, sem csapatok részéről nem illeti meg. 3. Közjogilag a „Fömlősága” cím Öfömlősága gyermekeit nem illeti meg, őket tehát a társadalmi életben szokásos címzessel kell illetni.

Rikatező. 1. Budapest főpolgármesterét méltóságos cím illeti meg. 2. Az illetőség elnyerése iránti kérvényre 1 P 60 filléres okmánybélyeget kell tenni. A kérvényhez csatolni kell az állampolgársági bizonyítványt és helyhatósági bizonyítványt arról, hogy jelenlegi állomáshelyén mennyi ideje tartózkodik. Megjegyezzük, hogy ha nem Budapesten tartózkodik, Budapest székesfőváros elvileg nem veszi fel a maga községi illetőségébe. Közalkalmazottak — tehát a csendőrség tagjai is — elvben annak a községnek az illetőségébe való felvételüket kérelmezhetik, ahol a legutóbbi öt év alatt a leg-huzamosabb ideig tartózkodtak. Egyébként olvassa el az 1886. évi XII. t.-c.-et, abból mindent megtud, amit a községi illetőség megszerzésével kapcsolatban tudnia kell.

Baja 1. Nyugdíjas férfi és nő szabadon léphetnek egymással házasságra, a nyugdíját egyiknek sem szüntetik meg.

Rokkant. A volt brassói pótszárny az irattárát a budapesti pótszárnynak adta át, irattára azonban a pótszárnyak megszűnésével ki lett selejtítve úgy, hogy a kért okmányt most már nem lehet megszerezni.

Illeték. A gyógyszerköltiséget a gazdasági hivatal minden további engedély nélkül kifizeti akkor is, ha a csendőr az őrsön volt gyengélkedő. Adja át az orvosi vényt őrsparanesnokának és kérje, hogy azt kifizetés végett a gazdasági hivatalnak terjessze fel. A vényem fel kell tüntetnie a következőknek: 1. P. p. (pro paupere) jelzésnek, 2. a csendőr nevének, aki részére az orvos a vényt kiszolgáltatta, 3. az

orvos aláírásának és 4. az orvos igazolásának, hogy a rendelt gyógyszer a szorosán vett gyógykezeléshez tartozik. Különleges gyógyszerkészítmények (ú. n. speciálítások) a kincstár terhére el nem számolhatók.

Gyulai őrs. 1927. Lázár István őrnagy 1924-ben Zalaegerszegegen meghalt.

Novara. 1. Ha katonai szolgálatának tartamát igazolni tudja, kötelezője 1928 március 31-én jár le. 2. 28-ik életévének betöltése előtt nősülési kérvényt még akkor sem adhat be, ha hat évi csendőrségi tényleges szolgálatát hamarabb tölti be.

Battyan. 1. A Csendőr Lexikon rovatban már válaszoltunk. 2. A tevékenységi kimutatásba minden egyes büneselkéményt külön-külön kell feltüntetni akkor is, ha azokat az őrs egy feljelentésben tárgyalta. Kölesönös testi sértés esetén, ha mind a két fél magánindítványt terjesztett elő, nem egy, hanem két esetet és két feljelentettet kell feltüntetni. 2. Az iktatást mindig a vezetőknévvel kell kezdeni s utána kell az esetleges megkülönböztető jelzéseket feltüntetni. A helyes tehát: „Hrubos János ifj. feljelentése . . .” stb. 3. Hasonlóképpen helyes így: „Kerekes Balázs dr. feljelentése . . .” stb. 4. Egészen mindegy. 5. A Csüsz. 138. pont 33. oldal 4. bekezdés utolsó mondata értelmében több személynél mindig csak az ügy főszereplőjének a nevét kell feltüntetni, a többieket társakként jelöljük meg. Tehát pl. „Sztaskó Mihály és 5 társa . . .” stb. 6. A szolgálati könyvbe is az 5. alatt mondotak szerint kell írni.

II. oszt. altiszt. 1. Amíg szükség van rá. 2. 14 nap. 3. Nem lehet.

Erdély. Az őrsparanesnokképző tanfolyamba való vezénylését kérni nem lehet, az előljárók állapítják meg, hogy ki alkalmas annak hallgatására és ki nem. Ami pedig a protekció igénybevételét illeti, ajánjuk, hogy óvakodjék az igénybevételétől, mert többet árt vele magának, mint használ. Protekciót olyan emberek szoktak igénybevenni, akik valóban rászorulnak, hogy más tolja őket előre. Hogy ez aztán sikerül is-e, az már más kérdés.

Ruha teszi az embert.

Ez a közmondás másképp azt jelenti, hogy az emberek a külsőre igen sokat adnak. Áll ez különösen az írásbeli dolgoknál, amikor csak egy levél vagy akta van az illető kezében. Ilyenkor minden vélemény az után igazodik, hogy milyen az illető írása. A technika mai állása mellett az **AEG MIGNON** segítségével bárki azonnal tud egyenletesen, szépen írni, olyan szépen, hogy a világ legszebb írója sem versenyezhet az ezen gépen írt levelek szépségével.

A csendőrségnél közel 1000 db, a lakosság többi rétegeinél, 3000 db van a legnagyobb megelégedésre használatban.

Ára . . . . . 176 P + 2% forgalmi adó,

mely összeg csekély havi részletben törleszthető. Rendelje meg még ma 30 napi próbára teljesen díjmentesen, minden kötelezettség nélkül.

Aeg Unio Magyar Villamossági Rt.

ÍRÓGÉP-OSZTÁLYA

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 29.

T. I. őrm., Fülöpszállás. Az igényjogosultsági igazolvány szempontjából az összes katonai és csendőrségi szolgálati idő beszámít, tekintet nélkül arra, hogy azt megszakította-e, vagy sem. Miután önnek ez év július 31-éig összesen csak 9 évi, 4 havi és 5 napi szolgálata lesz, még két évet, 7 hónapot és 25 napot kell szolgálnia, hogy igényjogosult legyen, de akkor is csak abban az esetben, ha 12 évi szolgálatából legalább 8 évet altiszti (tizedestől felfelé) rendfokozatban töltött.

F. J. II. th., Curgó. Nem tudjuk. Legjobb lesz az ügyben felterjesztést tenni.

Magyar. Olvassa el lapunk múlt évi 15. számában (509. oldal) B. J. csendőr, Balatonaliga jellegére küldött üzenetünket.

Sz. J. honvéd, Vác. Szolgálat közben ért baleset miatt szolgálatképtelenné vált csendőrt, ha felülvizsgálata alkalmával mindennemű állami szolgálatra alkalmatlanná nyilvánították, szolgálati idejére és arra való tekintet nélkül, hogy véglegesítve volt-e, vagy sem, nyugdíjba beszámítható fizetésének teljes összegével felérő nyugdíjban lehet részesíteni. A levelében talált 16 fillér értékű bélyeget lapunk javára bevételeztük.

Gyógyfürdő. A hévizi csendőrotthonba neje beutalható, leánya csak akkor, ha tizedik életévét betöltötte. A családtagok naponta egyszeres ételmezei váltásigot fizetnek. A kérvényt a belügyminiszter úrhoz (VI. c. osztály) kell felterjeszteni. Magán szállodákban és penziókban az állami alkalmazottak kedvezményben nem részesülnek, egyszerűbb ellátási díj naponként és személyenként körülbelül 8 pengő. A levelében talált 32 fillér bélyeget lapunk javára bevételeztük.

B. J. ny. th., Szirák. 1. Nyugállományban nősült egyének nejük után a családi pótlékot megkapják. 2. Mintán Ön már nyugállományban van, neje csak akkor tarthat igényt nyugdíjra, ha Önt újra ténylegesítik és a tényleges állományban legalább még három esztendeig szolgál.

D. V. I. Mintán az Ön felülvizsgálata és újbóli alkalmaztatása között két év nem telt el, előző szolgálati idejét beszámítják a nyugdíjba, ha a felvett végkielégítésnek $\frac{1}{24}$ részét visszafizeti. A távol töltött 19 hónapot azonban a nyugdíjba természetesen ekkor sem számítják be. 2. A távol töltött időre a csendőrségi pótdíj nem illeti meg. 3. Azt, hogy jelenlegi csendőrségi pótdíjának megállapításához a megelőző 8 évi, 5 havi és 19 napi szolgálatát is figyelembe vegyék, a belügyminiszter

úrtól (VI. b. osztály) külön kérnie kell. Mintán távolléte két évnél kevesebb ideig tartott, ezt valószínűen engedélyezni is fogják. Két évnél hosszabb megszakítás esetén a beszámítást nem engedélyezik. 4. Az előléptetés, illetve rangmegállapítás szempontjából Ön a testülettől távol töltött időt elveszíti, vagyis annyival később éri el a törzsőrmesteri rendfokozatot, amennyit a testülettől távol töltött. Ön tehát 19 hónappal később lesz törzsőrmesterré előléptethető, mint azok a bajtársai, akik az Ön távolléte alatt is ténylegesen szolgáltak.

Türelmes. Ha annakidején optált, vagyis ha a magyar állampolgárság fenntartására irányuló elhatározását a hatóság útján bejelentette, akkor egyelőre magyar állampolgárnak számít. Ha az állampolgársági bizonyítványt is meg akarja szerezni, — amire egyébként mindig szüksége van — legegyszerűbb, ha a belügyminiszterium XIII. osztályában személyesen jár utána ügyének. Az opeiós kérvények ugyanis olyan tömegben fekszenek a belügyminiszteriumban, hogy még a személyesen jelentkező felek ügyeit is alig bírják elintézni. Ha személyesen nem jár utána, egyelőre nem remélheti, hogy a bizonyítványt hamarosan megkapja.

Szerénység. Örökbecfogadott gyermek után családi pótlék illetékes. A kérvényt a belügyminiszter úrhoz (VI. b. osztály) kell felterjeszteni. Hogy a kérvényhez mit kell csatolni, azt a 7000/1925. számú kormányrendelet 70. pontja sorolja fel. Ez a rendeletet a község előjáróságánál is megtalálja. Ezen rendeletnek azt a rendelkezését, hogy csak az örökbecfogadóval vérrokonságban álló örökbecfogadott gyermek után lehet családi pótlékot folyósítani, az 1926. évi 25. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 109.957/VI. b. 1926. számú belügyminiszteri rendelettel közölt 11.600/M. E. számú kormányrendelet hatályon kívül helyezte.

1885. Épületajtókat és ablakokat új állapotban kaphat Malomsoky József asztalosárnygyárában, Budapest, VII., Francia-út 11. szám alatt. Használt ajtókat és ablakokat csak alkalmilag lehet beszerezni épületbontással foglalkozó vállalatoknál, olyan vállalat, amely kizárólag használt ajtók és ablakok eladásával foglalkozna, nincsen. Próbálja meg esetleg a következő cégekkel: Budai építőanyagraktár, II., Retek-utca 39—41., özv. Rázsovit Ignác és Társa, VII., Mexikói-út 10., Tenax r.-t., VI., Váci-út 197., Wittmann Ernő, VI., Hungária-körút 77.

A Csendőrségi LAPOK részére **HIRDETÉSEKET**

kizárólag **Balogh Sándor hirdetőirodája**
V., Bálvány-utca 12. **vesz fel.** Telefon: T. 157—83.
Mindennemű megkeresések erre a címre intézendők.

Több mint 31 év óta a világot uraló eredeti angol
The Champion kerékpárokat
3 évi jótállással havi 20 P részletre, kerékpáralkatrészeket, lánc, pedál, nyergeket nagyban gyári árban, külső gummik 6-80 pengőtől, belsők 2-10 pengőtől, Motóbécane francia motorkerékpárokat 840 pengőért szállítunk.
LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és gumminagykereskedők
Nagy árjegyzék 700 képpel ingyen. Budapest, VIII. József-körút 41.

BÚTOR részletre **Ó** Budapest **3.**
olcsón VI., **Ó**-utca
Postások és rendőrség szállítója.

Órák **Gábor Lajos** **Ékszerék**
Budapest, V., Lipót-körút 30.
Kérjen órák és ékszerekből ingyen árjegyzéket, mely szerint 3—5 havi részletre vásárolhat.
Készpénzfizetés mellett 10% engedmény.

Kerékpárok

Kerékpárgummi

Világhírű „Styria”
gépek.

Alkatrészek. Mindent legjobb minőségben olcsón, részletfizetésre is szállítunk.

Deményi és Fia

Budapest, VI., Teréz-körút 4. sz.

Alapítva 1894. évben. Kérjen árjegyzéket.

„CORVIN” BÚTORCSARNOK

Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

A közalkalmazottak bevásárlási forrása.

1874. Olvassa el lapunk 1926. évi 17. számában R. th. Körösladány jellegére küldött üzenetünket.

Bagolyvár. Mi nem vesszük rossznéven senkitől, ha hozzánk fordul felvilágosításért. Önre sem haragszunk, pedig nagyon rossz verseket küldött be nekünk. Őszintén ajánljuk, hogy hagyjon fel a költői ambíciókkal, mert egyik versében sem látjuk nyomát annak, hogy tehetsége volna.

Nyári este. A m. kir. belügyminiszter úrnak 1922. évi december 17-én kelt 112.957/VI. a. 1922. számú rendelete értelmében a m. kir. esendőrségtől az állami rendőrséghez átlépő legénységi állományú egyének csak próbaidős rendőrként vehetők fel. A esendőrségnél töltött szolgálati időt azonban a nyugdíjba beszámítják.

Törzsörm. Kiténtetéseket utólagos adományozását, illetve Rendeleti Közlönyben való kihirdetését az 1925. évi április hó 16-án kelt 4419/1925. eln. számú honvédelmi miniszteri rendelet szerint most már nem lehet kérelmezni. Nem vonatkozik ez a tilalom a már adományozott kiténtetéseket utólagos igazolására.

N. Gy. esendőr, Debrecen. Ferdinánd román király nem román, hanem német. A Hohenzollern-családból, vagyis a német császár családjából származik s 1865-ben született. Neje Mária kóburg-góthai hercegnő, szintén nem román.

Mátészalka. Egyikét sem találjuk.

1904. 1. Nem írta meg, hogy Ön nős-e vagy nőtlen. Ha nős, a folyó évi termésből aratás után nem illeti meg semmi, még ha a költségeket meg is téríti, míg ha nőtlen, a közgazdálkodás vagyonához mindig joga van. **2.** Hornyánszky Viktor nyomdája Budapest, VI., Aradi-u. 14. Stephaneum-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

B. J. őrmester, Ormospusztá. Kirtyán Sámuel volt tartalékos hadnagy címe: Kakucs, Pestmegye.

Tiszamenti őrs. Görgey Lajos ezredes Nyiregyháza, 12. h. gy. e., Mikes László ny. őrnagy Mátészalka. Morvay György főhadnagyot nem találjuk.

Sz. Gy. Szász Agoston ny. ezredes Budapest, Gróf Károlyi-utca 18.

Hazám. Hermann Ottó főhadnagyot nem találjuk. Frankovszky vámőr százados Mohács, Thanol főhadnagyot nem találjuk.

K. B. esendőr, Nagyoroszi. Hannel Árpád százados honvédelmi minisztérium, II. osztály.

Összeférhetetlen. Az öröknyomtatás életében kötött ajándékozó ügyletei általában érvényesek. Jogszabály azonban az is, hogy a köteles részre jogosítottak, a leszármazó egyenes örökösök köteles részük kiegészítését követelhetik, ha be tudják bizonyítani, hogy az öröknyomtatás tiszta hagyatéka kevesebb, mint az ajándékozáskor volt érték fele. Jogunk e rendelkezése tehát védi a kötelesrészre jogosultak igényeit az öröknyomtatás túlságos ajándékozgatásaival szemben. Az ajándékozás folytán jogában sértett örökösnek a megajándékozott ellen pert kell indítania, amiben ügyvédi tanácsra van szüksége. Azt semmiesetre sem lehet megakadályozni, hogy az életben levő tulajdonos vagyonával szabadon rendelkezék, bárhol helytelenítsék is az örökségre számító leszármazók jogügyleteit, feltéve, hogy a tulajdonos épeszű egyén s tékozlással sem vádolható. Az idevágó jogi fogalmakkal egyébként a Cs. L. f. é. február 15-iki számában is foglalkoztunk a lexikon-rovatban.

Felsőmocsoládi őrs. 1. sz. kérdésük tárgyával a lexikon-rovatban a f. é. február 15-iki és május elsejei számban, továbbá a szerkesztői üzenetek közt az 1925. december elsejei számban foglalkoztunk. **2. sz. kérdésükre** a mai számban találnak választ.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: T. 205-67, 205-68, 205-69.)

Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.

CSENDŐR-

**tisztek, altisztek
és azok családtagjai**

nyolc havi részletfizetésre készpénzárón

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- szöveteket, bélésarukat, vásznat, sifont, zefireket, és egyéb vászonárukat, női s férfifehéreműeket készen és rendelésre,	törülközőket, abroszokat, kötött és szövött árut, kötött gyermekgarnitúrát, kesztyűt, harisnyát, kész kötött kabátokat, függő- göny és függönykelméket,
---	--

új, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókelméket, selymeket, valamint díszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1927 augusztus hó 1-ével kezdődnek.

Elsőrendű német gyártmányú

kerékpárok és varrógépek

véglegesített csendőröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók.

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalatnál
Budapest, VI., Andrássy-út 83-85 sz.
Telefon 980-22.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33
(Klauzál-utca sarok)

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

CSENDŐRSÉGI KERÉKPÁRJAINK

MEGÉRKEZTEK!

Kinevezett csendőröknek kedvező feltételekkel. Nagy javító műhely. Gyermek-
kocsi raktár. Alkatrészek nagyban árban. Árjegyzék 600 képpel ingyen.

Láng Imre motor, kerékpár, varrógép és Budapest, VI., Teréz-körút 3 (sarok
műszaki cikkek gyári lerakata üzlet)

Pontos és legjobb órák:

Doxa . . 350.000 K

Omega . 550.000 „

== 5 évi írásbeli jótállással ==

POLGÁR KÁLMÁN FLA műőrák és ékszerész

Budapest, VII., Teréz-körút 5. I. em.
Arany- és ezüstórák, ékszer és ajándék tárgyak.

Részletfizetés bevezetve! * 30 éves cég